

זכרון

עליל

רשומות לתולדות אישים וקהלות, אגרות ומסמכים
בהוצאת מכון 'זכרון' להנצחת יהדות הונגריה
בית 'חוג חתם סופר' שיכון ה'

רח' בית יוסף 11 בני ברק - דוא"ל: 3446@okmail.co.il

עלה 59

בס"ד, י' שבט תשפ"ב

בגליון:

ד **רבי שמואל הלוי יונגרייז אב"ד סעטשע**

אבותיו, תולדותיו והליכותיו – מהרב **ישכר בעריש ווייס**

יב **מניקלשבורג להעלישטאבע וגליל העליון בהונגריה**

לתולדות משפחת פאשקוס, קשרי המשפחה וסדר הדורות: ר' איצק הרש ממאראצעלהאז (טו), ר' משה ממעדיער (כב), ר' בונם מסערדאהעל (כט), ר' משה מבאראטשקא (לט), ר' יעקב מהעלישטאבע (מג), ר' שלמה מהעלישטאבע (מח), ר' משה ב"ר שלום מניקלשבורג ואבותיו (נב), ר' בונם ובנו הג"ר משה דומ"ץ ניקלשבורג (נד), הג"ר שמואל זאממער אב"ד פאפא וחמיו ר' קלמן טעללער מקאמארן (סא), ר' איצק מאטש (סז), ר' שלמה זלמן מטהאן (עא) – מהרב **מנחם מאיר יאקאבאוויטש**

עה **לפני תשעים שנה (31)**

לקט ידיעות מהעיתונות בשנת תרפ"ז – מהרב **שלמה יהודה הכהן שפיצר**

פג **עוללות**

היתר הוראה מהכת"ס לתלמידו ר"י דייטש – הרב **מ. מ. יאקאבאוויטש** (פג) / ר' צבי גראס מעטשעג – הרב **ח. מ. זורגר** (פד) / שם המשפחה של ר' עמרם חסידא – **ש. יוסט** (פו) זוגתו הראשונה של ר"ע חסידא (פז) / ר"יב ווייזער – הרב **נ. עהרענרייך** (פח) / עוד על חתני רבי בעריש סיסקאבער – הרב **ז. ל. ווייס** (פט) / קשרי המשפחות ברגר וזילברשטיין – הרב **י. גולדשטיין** (צ) רבי אהרן זילברשטיין מבאניהאד – הרב **ד. ל. זילבערשטיין** (צא) / מכתב מרבי צבי הירש הלר אב"ד באניהאד – הבי' **ע. ב. וידר** (צג) / רבי מרדכי דוב כ"ץ פאביאן אב"ד פעטער-וואשאר (צה)

לזכר עולם יהיה צדיק

גליון זה מוקדש
לזכרו של מייסד ועורך הגליון
איש חזון, רב פעלים ועתיד המעשים
אשר חייו היו קודש לדובב שפתי גדולי עולם
ולהוציא לאור תורתם ומשנתם

הרה"ג

רבי **משה אלכסנדר זושא ב"ר דוב זצ"ל**
קינסטליכער

מייסד וראש מכון 'זכרון' להנצחת יהדות הונגריה
אשר בכשרונו הרב ובחכמתו בנה בית וועד זה
אשר נועד לגלות צפונות ולהוציא לאור
תעלומות

במלאות שנה לפטירתו
ביום י"ג שבט תשפ"א

יה"ר שזכות הרבים וזכות רבותינו מאורינו
תעמוד לו לעילוי נשמתו
בעלמא דקשוט

ת.נ.צ.ב.ה.

עֲלֵי זְכוֹרֹן

ככלות שנה לפטירתו של העורך הדגול
הרב משה אלכסנדר זושא קינסטליכער ז"ל
י"ג שבט תשפ"א

מי פילל ומי מילל, עלה המות בחלונינו

שוד ושבר בגבולנו, אוי מה היה לנו

הפריד המות בינינו, עזבנו לאנחות

איש האשכולות רב תבונות

למרומים הסתלק השאירנו בדד

כל פעולותיו הכבירות גם יחד

ספריו ומאמריו, פרי עטו והגינותיו

נדיבות לבו תרומת מידותיו

דאגתו ומסירותו לזולת

רגישותו וחכמתו כאחת

זכורים בזכרון טוב כולם

ולא ימושו מליבנו לעולם

שעותיו הקדיש זמנו היקר

את פניו האיר לרב וזוטר

תעמוד לו זאת לזכות לנצח

נשמתו תשכון לבטח

צדקותיו ומעשיו הטובים

בליבנו חקוקים וחרותים

הקיצו ורננו שוכני עפר

במהרה בימינו אמן

מערכת עלי זכרון

הרב ישכר בעריש ווייס

מאנסי

הגה"ק רבי שמואל הלוי יונגרייז זי"ע אב"ד סעטשע

הגה"ק רבי שמואל הלוי יונגרייז זי"ע היה חוטר מגזע גאונים וקדושים, שושילתא דדהבא מדור דורים, אשר לפי המקובל, ארבעים דורות לא פסקה הוראה מעל שולחנם. (כמ"ש הגה"צ רבי דוד הלוי יונגרייז זצ"ל ראב"ד ירושלים במכתב לש"יב הגי"ר יעקב צבי הלוי יונגרייז זצ"ל אב"ד פ' דיארמאט, ונדפס בשו"ת מהרשד"ה (עמ' 8): "מה ששאל אם אני יודע איזה דבר אודות משפחתנו, אחי הרה"ג מוהר"ר אברהם הלוי שליט"א סיפר לי כי ראה מכתב מכבוד זקיני הגה"ק מוהר"ר משה הלוי יונגרייז זצוק"ל זיע"א שכתב אודות יחוס משפחתנו בזה"ל: כי ארבעים דורות לא פסקה הוראה מעל שולחנינו, וכי משפחתנו ממשפחת הגאון המפורסם השר ר' שמשון ווערטהיימער זצוק"ל").

רבי שמואל נולד בעיר פאפא, בשנת תקכ"ח. כן נמצא בחידושו על סוגיות הש"ס שבכת"י"ק, שמביא קושיא בשם הגאון בעל 'שמלות בנימין' זצ"ל ומזכירו בזה"ל: "הרב המאור הגדול מו"ה בנימין זאב כ"ץ אב"ד של עיר מולדתי פאפא יע"א". וכך היה חותם שמו לפעמים: "הק' שמואל פאפא הלוי יונגרייז".

אודות אביו הגאון הצדיק רבי יצחק הלוי זצ"ל לא נודע הרבה. לאחרונה נתגלה בס"ד מקום מנוחתו ומנוחת זוגתו בביה"ח הישן בעיר פאפא, וזה נוסח מצבתו:

"פ"ינ / התורני כ"ה איצק בכ"יה / זלמן סג"ל זצ"ל נפטר / ונקבר ביום ד' א' לחודש / אלול שנת תקנ"ז לפ"ק / תנצב"ה".
אמו הרבנית הצדיקת מרת פערל חיה ע"ה נפטרה כ"ד אייר תק"פ. וזה נוסח מצבתה: "פ"יט / האשה חשובה וצנועה / מ' פערל חיי / אשת כ"ה

יצחק סג"ל / שנפטרה ונקברה / בשם טוב / ביום ב' כ"ד אייר / בשנת תק"פ לפ"ק / תנצב"ה".

כשגדל יצק מים וקיבל תורה מפי כמה מגדולי דורו, ובתוכם הגאונים הקדושים: רבי יחזקאל סג"ל לנדא - בעל ה'נודע ביהודה', רבי שמואל הלוי קעלין - בעל ה'מחצית השקלי' ובנו רבי בנימין זאב וואלף סג"ל באסקאוויץ -

בעל יסדר משנה', רבי ירמי' מאטערסדארף אב"ד סאנטוב ורבי אשר לעמל סג"ל מגלוגא אב"ד אייזנשטאט - בעל ישער אשר, זכ"ע.

כאשר הגיע לפרק האיש מקדש, נשא את הרבנית הצדיקת המלומדת מרת מרים יטל ע"ה בת הגה"ק רבי אשר אנשיל ווינער זצ"ל אב"ד מיסקאלץ, שהיה תלמיד הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע.

שמה מלידה היתה 'יטל' בלבד, והשם 'מרים' נוסף לה לאריכת ימיה בשנת תקע"ד, כאשר חלתה והיתה בסכנה, כמו שכתב בעלה הגה"ק מסעטשע בראש החומש שלו למזכרת: "בני אהובי והחביב נחמד ונעים אליעזר שי', נולד לי למזל טוב ולשעת ברכה והצלחה ביום ה', יום א' של ראש השנה, שלוש שעות וחצי אחר חצות היום שנת תקע"ה, וקראתי את שמו אליעזר על שם אלקי אבי בעזרי וגו', כי זוגתי הרבנית תחי' היתה בסכנה עצומה בימי עבודה עמו, מן יום ו' עש"ק ט"ז סיון עד יום א' תמוז, ואח"כ כשהוקל חלי' ויצאה מן הסכנה חלתה עוד ג' שבועות, וסכנתה היתה הן מצדה והן מצד העובר, ואז נשתנה שמה ויקרא שמה בישראל 'מרים יטל' לאריכת ימים ושנים, ולולי רחמי וחסדי ד' עמנו הי' רע ומר עלינו המעשה, וינחם ד' על הרעה וישנה טוב, אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיינו ולכן קראתי את השם הילד אליעזר שי'" (נדפס בספר 'תולדות מנוחת אשר', עמ' כה הע' טו). ובפנקס הקהל דסעטשע נרשם אצל הוצאות הקהלה מקיץ שנת תקע"ד: "הוצאות להרב נ"י לצורך רפואת הרבנית תחי'".

ראשית נשיאותו היתה בעיר אבראהאם הסמוכה למעזא-ניאראד, במחוז בארשאד בהונגריה, משם נתקבל בשנת תקס"א לכהן כרב בעיירה הקטנה סעטשע (-טשעטשע) ליד באלאשא-דיארמאט, במחוז נאגראד שבמדינה. בפנקס הקהלה נרשמו ההוצאות שהיו להם בעת הבאת רבם לכהן בקהילתם, ובין השאר, קניית שני גביע כסף עבור הרב ולרבו רבי וואלף באסקאוויץ זצ"ל, שבא לכבוד תלמידו לשבות עמם בשבת הראשונה בסעטשע (ראה צילום מהפנקס ב'תולדות מנוחת אשר', עמ' יג).

שם בפלך סעטשע ישב רבי שמואל על התורה ועל העבודה עד יום פטירתו, קרוב לשלשים שנה. מסופר, שבחדרו היה פינה מוקפת במחיצות של בד לבן, שם היתה מקוה מים, שבה היה רגיל להרבות בטבילות בחשאי, וללמוד תורה ולהורות את דבר ה' זו הלכה מתוך קדושה וטהרה (שם, עמ' טז הע' יג).

בתקופת כהונתו תיקן תקנות גדולות וקבועות למשמרת הדת, ביניהם לאסור שחוק בקוביא שהיה אז פרוץ מאוד, וגם תיקן "שלא ילך שום איש במקולין כי אם נשים ובתולות" (שם, עמ' יח. צילום מזה בעמ' יט).

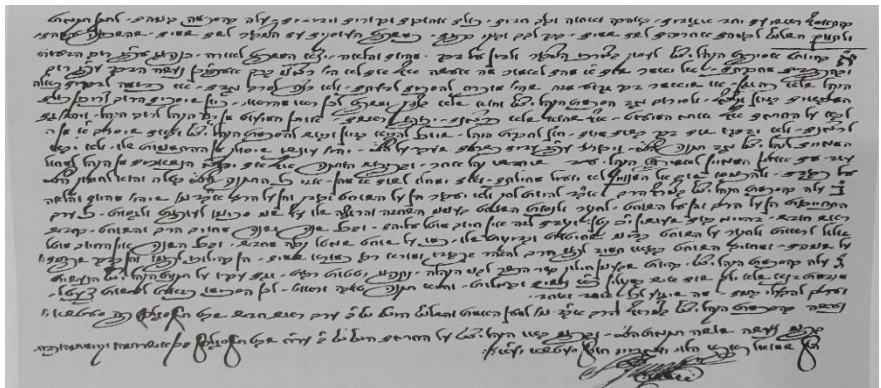
בספר 'תולדות אנשי מופת' (לר' חנניא יו"ט ליפא ברוין ז"ל, גראסווארדיין תש"ד, עמ' א) מסופר, שהגה"ק רבי מאיר א"ש זצ"ל, כשהיה אב"ד בק"ק באלאשא-

דיארמאט, רצו הקהל להכתירו בתור רב דקאמידאט (-מחוז) נאגראד, וסירב המהר"ם א"ש באמרו: "האיך יאות לי כזאת שאהי נקרא ראש על הגאון דטשעטשע?...!" (העיר סעטשע נמצא במחוז זה, כאמור).

הגם שהיה מפורסם לגאון עצום בתורה וצדיק יסוד עולם, בכל זאת לא אבה לעזוב את מקומו, מפני ששיבת כרכים קשה לגידול בנים בדרך ישראל סבא. אף שראשי קהילת פעסט הבירה, הפצירו בו מאוד שיבא לכהן כרב ואב"ד בעירם, מכל מקום אזה למושב לו דוקא בעיר קטנה, בתוככי אנשים תמימי לב, הגם שפרנסתו היתה בצמצום ובדחקות, בכדי לזכות לבנים גדולי תורה (שם).

ואמנם תקוותו נתמלאה, וזכה לבנים גדולים מאירים בתורה, צדיקים וקדושים, הלא המה: **רבי מנחם מענדיל הלוי**; **רבי יצחק (איצק) הלוי**; **רבי אשר אנשיל הלוי** אב"ד טשענגער -

בעל 'מנוחת אשר'; **רבי שרגא פייש הלוי** (מגדולי תלמידי היחתיס סופרי זי"ע) שמיילא מקום אביו בסעטשע; **רבי שמעון הלוי** אב"ד בעטשקע; **רבי אלעזר הלוי**; ובנותיו הצדקניות מרת (געלא) חוה; מרת לאה; מרת גיטל, ומאלו נפוצו ויצאו תולדותיהם כיוצא בהם עשרות רבנים מפורסמים, מורי הוראה ותופסי שיבות, שפיארו את ארץ הגר וסביבתה, (בתעודות ומסמכים שנשארו

כתב ידו וחתימתו בנפקס קהילת סעטשע (באדיבות הרב דוד שלמה יונגרייז)

מהגרמנים ימש"ו ונתגלו לאחרונה, נמצאו רשומים יותר משבעים רבנים ממשפחת יונגרייז, שעלו על מוקדה עקה"ש באוישוויץ, ה' ינקום דמם).

בהיותו בן ס"ב שנה בלבד עלתה נשמתו הטהורה השמימה. וכך מקונן עליו בנו הגר"ש הלוי מבטשקע זצ"ל: "חזות קשה הוגד לי וקול חרדה שמעתי ביום ג' חנוכה, והנני יושב לעסוק בענין דברי חידושי תורתו אשר כתב לי, ונתבשרה לי הבשורה במכתב הדואר, ותחת שמחה אנוחה, זאת חנוכת המזבח אחרי המשח אותו כי חנכו אותו לקדושתו למעלה להיות כפרה כמו המזבח, והי' בן ס"ב שנים כמנין ה'מ'ז'ב'ח...". (יתולדות אנשי מופת', עמ' ג).

על פי פקודתו העמידו על מקום מנוחתו בסעטשע מצבה קטנה ועליה נחרתו כדברים האלה: **פ"נ הרב מוהר"ר שמואל בהר"ר יצחק הלוי ז"ל מפאפא, נפטר ונקבר ביום ה' כ"א כסלו תק"ץ לפ"ק, ת.נ.צ.ב.ה.**

נדפס ממנו רק ספר אחד על משניות בשם **'תורת עדות הזאת'** (י"ל בברוקלין נ.י. תש"ב, עי"י הגי"ר יקותיאל מרדכי שיק זצ"ל אב"ד מישקאלץ-סיקס).

מחברתו הרבנית האריכה ימים, ולאחר פטירת בעלה הרב מסעטשע, עברה לטשענגער לגור ליד בנה ה'מנוחת אשר', ונפטרה בשיבה טובה בשנות פ"ה לחייה, ומנו"כ בטשענגער.

וזה נוסח מצבתה: **"בארה של מרים / פ"נ / הרבנית הצנועה הצדקת / המפורסמת המהוללה בפי כל אשת / חיל מרת מרים יטל בת סלאווע ז"ל / מעשיה ותום לבבה בשערים נודעו / רבות בנות לחכמתה עמדו / ושמעו / ידעה ללמדם מוסר לבל יכרעו /**

מרום שמים בלכתה מספד קראו / יראה טהרת לבבה אתה גוועו / נאספה אל עמה בשיבה טובה / בעשרים לחודש אדר שנת / ותקח מרים את הטוב בידה תרכ"ה / לפ"ק / ת.נ.צ.ב.ה."

ושמואל בקוראי שמו

בנוסף להדר גאון עוזו בכל מקצועות התורה, נודע רבי שמואל ברוב קדושתו וצדקתו. גם שם משפחתו המעטירה "יונגרייז" קשורה לצדקתו המופלגת, וכך מסופר נוראות אודותיו:

בעודנו אברך צעיר, איקלע פעם רבי שמואל לאתרא דפראג, שם ישבה המלכה המושלת על כל הסביבה. רבי שמואל היה בעל קומה יפה עינים וטוב רואי, ויהי היום המלכה נסעה לטייל בכרכרה מפוארת לרוח היום, והנה רבי שמואל הולך לקראתה, ותשא את עיניה ותראהו. תיכף ציוותה למשרתיה עושי דבריה לצוות על היהודי הלזה שיופיע בבית המלכות תוך זמן קצר. רבי שמואל הבין את אשר מתרחש כאן, ועלה אל רב העיר, בעל ה'נודע ביהודה' זי"ע, לספר את אשר קרהו ואת הצו הנורא אשר ניתן לו. ויענהו ה'נודע ביהודה' נחרצות במשפט מופלא: "קליפה זו גילגול אשת פוטיפרע היא ועליך לעשות כמו שעשה יוסף הצדיק".

תיכף ומיד שנס רבי שמואל את מתניו, אזר עוז ויצא חוץ לעיר תוך כדי סיכון חייו, ויברח אל אשר נשאהו רגליו. לא הביט אל הסכנה הגדולה אשר היתה כרוכה בדבר, וקיבל עליו מסירות נפש עבור קיום התורה. או אז בברחו חזר למדינת הונגריה, ומשהגיע שמה נתפרסמה צדקתו וקדושתו שעמד בנסיון, ומני אז נקרא בכינוי: "יונג-גרייז" (האות ג' במרכז עולה לפניו ולאחוריו), יונג - רך וצעיר, גרייז - אב וזקן, ככינוי "אברך" שניתן ליוסף הצדיק - "אב בחכמה ורך בשנים".

(ישנן כמה גירסאות בסיפור זה. גירסא זו שהבאנו מקורה בהקדמה לשו"ת מהרשד"ה (לנכדו הגה"צ רבי שמואל דוד הלוי יונגרייז זצ"ל אב"ד פעהערדיארמאט, ניו יארק תשי"ח) וכע"ז מובא בספר 'ברוך שנתן תורה' (קריית יואל תשס"ח, בתולדות הגה"ק מטשעטשאויץ זי"ע, עמ' רז). אבל בספר 'תולדות אנשי מופת' (עמ' ז) ומשם בפתיחה לספר 'מנוחת אשרי' (קוני' בית אשר - אהל שרה', עמ' כ) מסופר קצת באופן אחר ובחילופי גברי, לא על רבי שמואל, אלא על חותנו רבי אנשיל ווינער. ומסיים שם שרבי אנשיל לא רצה לתאר עצמו בשם "יונגרייז" משום "יהללך זר ולא פיך" (משלי כז, ב), אלא רבי שמואל חתנו התפאר בחמיו הצדיק ולכך לקח כינוי זה).

כי נאמן שמואל

רבי שמואל היה נאה דורש ונאה מקיים, כמובא בשמו בכת"ק של בנו הגה"ק בעל 'מנוחת אשרי' זי"ע (הובא בקוני' בית אשר - אהל שרה', עמ' יח):

"שמעתי מפי אדוני אבי הגאון הקדוש מוה"ר שמואל זצוק"ל, לפרש מה דכתיב (בראשית כב, יב) 'עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנך את יחידיך

ממני'. הקושיא מפורסמת, למה יחס הכתוב את הנסיון לאברהם ולא ליצחק, שהיה בן ל"ז שנה, והיה מוכן לפשוט את צווארו ולהיות עולה על מוקדה לה'. וביאר, כי אברהם אבינו ע"ה לימד את בנו מנעוריו ליראה את ה' ולמסור לו את נפשו, כאשר ידריך שר הצבא את חניכיו לירות בקשת וחיצים ולמסור את נפשם לטבח ביום קרב, נקל לאיש מלחמה כזה לאזור חרב וחנית לבא במערכה, ולא יפחד ולא יבעת, כי אצלו נעשה ההרגל לטבע. כן היה הדבר ביצחק אבינו ע"ה, אשר אביו לרוב אהבתו אותו מעולם לא חשך ממנו שבט מוסר, כמאמר שלמה המלך ע"ה (משלי יג, כד): 'חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר', ומנעוריו למד אותו לשרת בקודש ולהשליך את נפשו מנגד, ויהיה תמיד מוכן להקריב את נפשו להשי"ת, על כן לא היה אצלו הנסיון גדול כל כך. לא כן אברהם, אשר נתגדל בביתו של תרח אביו עובד ע"ז, ועם כל זה היה הולך בחפץ לב ובחפזון רב לעשות רצון הבורא לשחוט את בנו, על כן נחשב לו לנסיון גדול ביותר. ולכן כתיב: 'עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני', שלא היית מאותם שחושכים שבט מוסר מבניהם, אלא הרגלתו מנעוריו שיהא מוכן לכך, וזה מורה על הפלגת יראתך ממני, עכדפח"ח".

הוראה נשגבה זו קיים רבי שמואל בעצמו, להשריש ולטעת בלב בניו למסור את נפשם על מזבח אהבת השי"ת ותורתו, ודבריו עשו פרי, כי בניו נעשו לגדולי הדור, וממקום מצער זה התנוצץ אור עולם, שלשלת זהב לדורי דורות.

וכשם שגידל את בניו ברוח קדושה, כן הדריך גם את בני עדתו, והשפיע עליהם רוח דעת ויראת ה', וכמובא בספר 'זכרון ישע"י' מנכדו הג"ר ישע"י הלוי יונגרייז זצ"ל הי"ד אב"ד זערינד, שכתב בשם ש"ב הג"ר אשר אנשיל הלוי יונגרייז זצ"ל הי"ד אב"ד מעזא-קיוועשד, שאנשי העיר סעטשע התפרנסו מזה, שהלכו לכפרים לסחור עם הנכרים, ולעת ערב שבו למקומם. לכל אחד היה בשקו ספר שלי"ה הקדוש, ובדרך חזרתם העירה, לא הלכו ישר לבתיהם, רק תיכף ומיד באו לביהמ"ד ושם למד עמהם רבם מסי' שלי"ה הק'.

בנו הגאון רבי שמעון זצ"ל אב"ד בעטשקע כותב על אביו בהספדו: "והנה אדוני אבי מורי זצ"ל בהיותו אבדק"ק סעטשע ולא הי' לו פרנסה כדבעי, לא בא בעד הוספה מעולם, אלא בכל פעם בדרשותיו ביקש מהם שישביחו, **לא שישביחו תשלומו, כי אם שישביחו את עצמן, והמה באמת היו סרים למשמעתו...**" (יתולדות אנשי מופת', עמ' ג).

מן הענין להביא כאן פירוש נאה שהיה רגיל לומר על הפסוק (במדבר כח, י) 'עולת שבת בשבתו על עולת התמיד ונסכה', והובא בספר 'לחם אשר' לנכדו הג"ר אשר אנשיל יהודא מיללער זצ"ל אב"ד פעטראשען (סעאיני תרפ"ט, פרי פנחס, דף עד): "שמעתי לפרש ע"ד הרמז משמ"י דזקיני הגאון ר' שמואל פאפע ז"ל שהי' אבדק"ק טשעטשע, היות שהאדם מחויב להשתדל שיעלה מעלה מעלה בכל

יום ויום בתורה וביראה, אבל עליתו של שבת צריכה להיות גדולה עוד יותר כי השבת הוא יום קדוש [ועיי' ח"ס מ"ש ג"כ עד"ז מקרא קודש, שהשבת ויו"ט מקראי הקדושה], וא"כ ז"ש **'עולת שבת בשבתו'**, דהיינו העלי' של שבת צריכה להיות גדולה יותר **'על עולת התמיד'** הוא העלי' התמידי של כל ימות החול, עכתד"ק ודפח"ח".

דבר שמואל

בשנת תקנ"ח כשרעשה ארץ הגר אודות כשרותם של הדגים "שטירל" ו"טיקי" שהיה מוחזק לדגים טמאים, והתגלע אז הריב עם הרב המתיר מאראד אהרן חארינער (-אח"ר), עמד רבינו מתחילה לצד המתירים, כפי שנמצא במכתב הגאון רבי יצחק גריסהאבער זצ"ל אב"ד פאקש אל הגאון רבי שמואל סג"ל לנדא זצ"ל אב"ד פראג: "... וסהדי בשחק שלא קבלתי עד הנה מכתב מאחד הרבנים שלא הסכים באיסורן, זולת כבודו הרמה והנשואה הגאון נר"ו, ועוד מופלג בתורה אחד בשמו מו"ה **שמואל פאפא סג"ל** נר"ו, חתן הרב דק"ק מישקאלטץ, שכתב אלי שהוא נסה דג 'שטירל', והיה מניחו בביתו מן יום ה' עד יום א' ואח"כ נקלפו אותן הבליטות (-קשקשים) ביד וע"ז סמך לולי דמיראה הוראה הוא להלכה ולא למעשה להתירם..." (נדפס ב'קובץ בית אהרן וישראל', שנה י ג' ה [נט], עמ' קיג).

אך לאחר מכן חזר בו והיה מן האוסרים, וכפי שמרמו הרב מפאקש בספרו 'מקל נועם' (ווין תקנ"ט, דף כז ע"ב) וז"ל: "... ות"ל ב"ה לא יראה ולא ימצא בן תורה אחד שכתב דעתו אלי בהיתר דג 'שטירל' או 'טיקי', זולת חכם אחד רך בשנים שדר לן חורפ"י באריכות גדול ודעתו הי' להתיר דג 'שטירל' ע"י בדיקתו אחר שהי' מונח הדג שלשה ימים, ואחר כך חזר בו ע"י רבו מובהק (-כנראה הכוונה לרבו רבי וואלף באסקאוויץ שהיה מן האוסרים) והסכים לאיסורא, ולא העליתי דבריו בקונטרס הזה מפני כבודו..."

בקשר לפעולתו בעד כשרות המאכלים והיינות, מסופר מעשה פלא, שסיפר נכדו הגה"ק רבי משה הלוי יונגרייז זצ"ל אב"ד קאשוי (הובא ב'תולדות אנשי מופת', עמ' א-ב), וזה תוארו:

בעירו היה סוחר יין, שקנה יינות ומכרם לאחרים, והרב היה רגיל להשגיח שיהיו היינות נעשים בהכשר לפסח ושלא יהיה חשש יין נסך ח"ו. פעם אחת קנה הסוחר ההוא הרבה יינות, והרב לא ידע ממני קנה אותם הסוחר, לכן צוה להכריז במקומו ולהודיע שלא יקנו הפעם יינות ממנו כי אינם בחזקת כשרות. עקב כך היה לאותו סוחר נזק גדול, והלך הסוחר והגיש תלונתו בפני שר העיר שהרב גרם לו היזק גדול. הזמין השר את הרב לדין, וכשבא המועד לערוך את המשפט נתמלא כל האולם בשרים רבים ונכבדים. השר שאל את הרב: מדוע לא ירצה הרב לתת כתב הכשר על היינות של הסוחר, הלא גרמת היזק גדול

מזה. ענה רבינו ואמר: הלא אני הרב דמתא, ועלי מוטל הדבר לדקדק שיהיו היינות נעשים בכשרות שיוכלו למכרם לבני ישראל, ואם הוא עובר על דברי, איך אשקר באמונתי לומר על יין נסך שהוא כשר. וימלא השר פיהו בשחוק, ואמר: יגיד נא לי הרב, היכן מצא זאת אשר יין שעשאו אינו יהודי אינו כשר. השיב לו הרב: בתלמוד ובשלחן ערוך שלנו מבואר כן. ויחל השר ללגלג על התלמוד והשו"ע ואמר: אין לזה שום יסוד, ועתה אני מכריחך להכשיר יינות של הסוחר, ואם לאו, מרה תהיה אחריתך...

לפתע נפתחה הדלת וכומר אחד נכנס, ושאל מה זה ועל מה זה נתאספתם הנה היום, ומה דורש רב היהודים מאתכם. וסיפר לו השר בצחוק ענין היינות, וכי שאלתי להרב על איזה יסוד פסק כן, ענה לי הרב שכן מבואר בתלמוד ובשו"ע, ולדעתי זה אינו מספיק ליסוד נאמן כלל, ולכן צויתיו להכשיר את היינות. ענה הכומר ואמר: הביאו לי ביבליאה (-יביבלי) דהיינו תני"ך שמתורגם בלשונינו, ויביאו לו, חיפש והראה לשרים בדניאל (א, ח) ששם כתוב: **וַיִּשֶׁם דְּנִיָּאֵל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֲל בְּפֶת בַּג הַמְּלָךְ וַיִּגִּין מִשְׁתֵּיו וַיִּבְקֶשׂ מִשֶׁר הַסְּרִיסִים אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֲל',** ומזה נראה שכבר אז נאסר ליהודים לשתות יין של נכרים, ואיסור זה נוהג אצל היהודים עד היום (עי' ע"ז לו: שדניאל גזר על סתם יינם).

כשמע השר דברי הכומר, אז הראה להרב יראת הכבוד, וביקש ממנו שימחול לו על שדיבר נגדו בעזות, ואמר להרב: חזק ואמץ אל תירא ואל תחת, רק שמור דתך, והאיש אשר המרה פיד יסבול הנזק ואין לו עליך כלום. ויגש הרב אל הכומר ושאלו את שמו ושם עירו, והכומר אמר לו שמו ושם עירו וכי. לאחר שחזר הרב לביתו החל לחקור על שם הכומר ועל עירו, ולא מצא לא שם כומר כזה ולא שם עיר כזו, ותלה אז שהיה זה שליח משמים להצילו מצרה ומדין קשה.

לסיום ראוי להזכיר דברי נכדו, חתן בנו הרה"ק מטשענגער, ה"ה הגה"ק רבי יהושע ברוך רייניטץ זי"ע אב"ד טשעטשאווין שכתב בספרו 'מכתב הראשון' (אונגוואר תרל"ו, אות כא) וז"ל: "אבותינו ספרו לנו ה"ה אדוני אבי מו"ר (-הגה"ק רבי נתן פייטל רייניטץ אב"ד מאד), ורבי חותני (-הגה"ק בעל 'מנוחת אשר' מטשענגער), איך למדו תורה מתוך דוחק, ומורי חמי סיפר לי גם **מאביו הגאון מהו' שמואל אבד"ק סעטשא**, ומזקיני הגאון מהו' אנשיל וויענער אשר הי' אב"ד מישקאלץ, ומחמיו הגאון מהו' מאיר אלמאש ז"ל. אכן אני אין רצוני לספר גדולות מהורי ומורי, יהללם זר ולא פי, אכן זאת אספר בשבחם, **שהשתדלו לכבד תלמידי חכמים ואת כל מי שהיה בו ריח תורה, בכל לב ונפש, נצטערו בצערן, שמחו בשלותן, ולא ספרו אלא בשבחן, זכותם יגן עלינו**".

משפחת פאשקוס מניקלשבורג העלישטאבע והגלילות

ביעלי זכרון' עלה א עמ' יג, במאמרו בכותרת 'הקצין' שהוכתר כ'דיין מצוין' לאחר פטירתו, התחבט העורך הדגול הרב משה אלכסנדר זושא קינסטליכער זצ"ל בסדר יחוסו של הג"ר אהרן אלעזר פאשקוס זצ"ל אב"ד גאלאנטא, וכתב "על יחוסו למעלה לא ידוע ואין לזה מסורת במשפחה כהיום", גם עמד שם על טעות שהופץ לאחרונה בכמה ספרים שאביו רבי בונם פאשקוס זצ"ל מסערדהעל הי בנו של הג"ר משה פאשקוס זצ"ל דומ"ץ ניקלשבורג.

בזמנו נתבקשתי ע"י העורך המנוח הבלתי נשכח, לברר סדר יחוסם וקשרי משפחת פאשקוס שה"י משפחה חשובה ומפורסמת באיזור סערדהעל, חבל שלא הספיק אז הזמן, אילו זכינו בודאי הי' מוסיף מאוצר ידיעותיו הנפלאות והי' לנו לעינים לברר כמה סתימות וספיקות, חבל על דאבדין ולא משתכחין.

לכל זמן ועת לכל חפץ, לאחרונה מדי עסקנו לסדר פרקי תולדות זקני הג"ר יצחק המכונה איצק באנהארט זצ"ל חזן הכנסת דק"ק פרעשבורג והבעל קורא של מרן החתם סופר זי"ע, לרגל הוצאת לאור עולם ספרו 'צבי לצדיק' מכת"י (בהשתדלות הרב ישראל אפרים וועבער ממאנסי), שמנו לב גם לברר מקור מחצבתו של מחותנו/חותן בנו הג"ר יששכר בער מענצער זצ"ל אב"ד יאקא, ה"ה רבי יצחק צבי המכונה איצק הרש פאשקוס ז"ל ממעדיער-מארצעלהאז.

מתוך כך המשכנו בבירור וחקר סדר הדורות של משפחות פאשקוס הענפה בגלילות ק"ק סערדהעל, ובאנו לידי הכרעה שכולם משפחה אחת הם וכי מקור מוצאם מק"ק ניקלשבורג הבירה, משם גלה אחד מבני המשפחה למחוז סערדהעל בתחילת שנות הת"ק, ומשם התפזרו יוצאי חלציו באותה איזור ובהרבה עיירות בגליל העליון. גילויים הללו מתפרסמים כאן לראשונה.

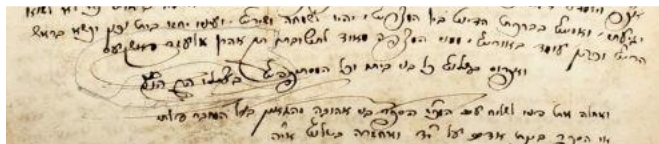
את הכל נסינו בס"ד לחקור לברר ולסדר עפ"י מקורות נאמנים ומפוזרים מפי ספרים וסופרים, רישומי מאטריקל, פנקסי חברה קדישא וכיו"ב. גם הגיע לנו בגמר העריכה צילומי מצבות ק"ק: אטש, באיא, באראטשקא, העלישטאבע, טארדאשקעד, מעדיער, נייטרא, סערדהעל, ניקלשבורג, פרעשבורג ועוד, והיו לעזר רב לאשר כמה השערות ולברר כמה ספיקות. שורה אחת ולפעמים אף תיבה אחת מתוך מצבה שפך אור על שרשרת היוחסין ומקור מחצבתם, והשלימה חוליא חסירה. [תודותינו לאלו שהשתתפו בעין טובה עם צילומים רישומים הוספות ותיקונים: הרב אליעזר קאלמאן, הרב דובעריש וועבער, הרב דוד מאיר ישראל רוס, הרב חיים קליין, הרב יואל יעקב מייזליש, הרב יואל שווארץ, הרב ישראל אפרים וועבער, הרב עמרם בנימין ווידער, הרב שמואל צבי שפיטצער, והעורך הרב שמחה בונם י. סיימון].

הרבה התלבטתי אם לפרסם מאמר זה, כי עדיין חסר מידע רב ונשאר מספר ספיקות וכמה קשרים מיוסדים על פי השערות. אבל רבו עלי חברי יוצאי המשפחה לפרסם גילויים אלו למשפחותם לבית אבותם, ובפרט נדרשתי לזה מהני תרי צנתרא דדהבא חוקרי ודורשי קורות הדורות הרב **שלמה ווייס** ראה"כ 'עושה פרי' בבני ברק - חבר מכון "זכרון" [מח"ל ספרי זקינו הג"ר **עזרא צורף** זצ"ל ראב"ד סערדאהעל, חתן רבי **משה פאשקוס** ז"ל ממעדיער] והרב **אליעזר קאלמאן** מבארא פארק [נכד הג"ר **אהרן אלעזר פאשקוס** זצ"ל אב"ד גאלאנטא], שיהי' לתועלת כי כבר דשו וחקרו בזה אחרים והלכו בה נמישות, ואמרו חכמינו ז"ל "לא עליך המלאכה לגמור". ותקותינו שיבואו אחרים וימלאו החסרון.

לא סדרנו סדר הדורות של משפחת "פאשקעס" ממאקאווא, כי כבר עסק בזה הרב דובעריש וועבער ב'שושלת אבות' (בסו"ס 'יקול תודה', ברוקלין תשס"ט, ענף ב אות כט-ל), וגם לא עלתה בידינו לברר אם מקור מחצבתם מניקלשבורג.

[אגב, מצינו כמה אופנים באופן כתיבת שם חנוך המשפחה: פשקז, פאשקוז, פשקז, פשקיס, פאשקוס, פאשקעס וכיו"ב, וכנראה תלוי לפי השנים ולפי מקום מגוריהם. כי במבטא אשכנזי הי' קורין זיי"ן במקום סמ"ך, עיין 'טיב גיטיך' (שמות נשים אות ז סק"א) מה שכתב ע"ד 'ספר שמות' (שם זאפירה) בשם מהר"יט בין אם נכתב בזי"ן בסמ"ך או בשי"ן כשר "בכה"ג שהם קרובים במבטא ויש שלשונם גסה ויש שלשונם רפה, וכל הקורא מרגיש שהיא שפה אחת ודברים אחדים...". עיין שם. וגם אופן הניקוד השתנה לפי המקום והזמן (גם בלועזי), כי היא בהברה ממוצעת בין חיריק לסגול, ובאמת אין קורין לא "פאשקיס" (בחיריק) ולא "פאשקוס" (בקמץ) ולא "פאשקעס" (בסגול). ועיין 'שו"ת מגד יהודה' (סי' מב-מד).

ולכן מצינו שינוי כיתוב שם "פאשקוס" לפי המקום והזמן אף בגברא חד. לדוגמא, על מצבת הג"ר אהרן אלעזר אב"ד גאלאנטא בסערדאהעל נחרת שם משפחתו **פאשקז**. בשער ספרו 'משמרת אלעזר' (מונקאטש תרמ"ה) וכמ"פ בתוך הספר מופיע שמו **פאשקוז**. בספרו 'באר רחובות' (לבוב תרל"ד) חותם בהקדמה **פשקוז**, ובשער הספר "אהרן אלעזר... **פאשקוס**". קודם לזה בספריו 'עת ספוד' (פרעשבורג תרי"ב) ו'מעשה אבות' (שם תרט"ז) חותם "אהרן אלעזר... **פשקיס**", וכ"ה בספריו שם בחתימות אביו "בונם פשקיס" וזקינו "משה פשקיס". אבל לפני בחתימת ידו שצילומו מופיע ב'עלי זכרון' (עלה נז עמ' יז) חותם בשנת תר"א 'הק' אהרן אלעזר **פאשקעס**". וכן היא חתימתו בכתב יד המצוי"ב משנת תר"ו (או תר"ג) במכתבו להג"ר שמואל

צילץ זצ"ל אב"ד
יאקא וראב"ד
ניקלשבורג (נדפס
בישו"ת מילי

דאבות' ח"ב יו"ד סי' ג). וכ"כ מהר"י אסאד זצ"ל אב"ד סערדאהעל בהסכמת 'מעשה אבות', וב'שו"ת יהודה יעלה' (אה"ע סי' קכו). ובמקו"א קורא לו "פאשקיס" (יו"ד סי' ריד, אה"ע סי' סה, רעב), ופעם "פאשגעס" (יו"ד סי' קנז). וכנהנה מצינו גם בשאר בני המשפחה ואכמ"ל.

ומכאן תשובה למה ששמעתי מיוצאי משפחת "פאשקעס" ממאקאווא, שאין להם קירבה למשפחת "פאשקוס" מסערדאהעל, כי אופן כתיבת שם המשפחות שונים. אך אין מזה שום הוכחה כנייל, ועדיין טעון בירור על שרשי משפחתם עפ"י מצבות ביה"ח הישן במאקאווא.

נסכם סדר הדורות שנתבררו במאמר (שם המשפחה כפי מצבתם או חתימתם):

א] רבי **יצחק צבי פאשקוז** ז"ל ממארצעלהאז, זוגתו מרת **יטל** ע"ה.

ב] אביו: רבי **משה פאשקוז** ז"ל ממעדיער, זוגתו מרת **גיטל** ע"ה.

ג] אביו: [לא נודע שמו – ראה אות ב].

ד] אביו: רבי **שלמה פשקוז** ז"ל מהעלישטאבע.

א] רבי **בונם פשקוז** ז"ל מסערדאהעל, זוגתו מרת **רחל** [ב"ר **איצק פאלל**] ע"ה.

ב] אביו: רבי **משה פאשקוס** ז"ל מבאראטשקא, זוגתו מרת **קילה** ע"ה.

ג] אביו: רבי **יוסף יעקב פשקוז** ז"ל מהעלישטאבע, זוגתו מרת **רבקה** ע"ה.

ד] אביו: רבי **שלמה פשקוז** ז"ל מהעלישטאבע הנ"ל.

א] רבי **דוד ליב פאשקעס** ז"ל מניקלשבורג, זוגתו מרת **לביאה** ע"ה.

ב] אביו: הג"ר **משה פאשקוז** ז"ל דומ"ץ ניקלשבורג, זוגתו מרת **שרל** [ב"ר **משה**

שוויינבורג] ע"ה.

ג] אביו: רבי **בונם פשקוז** ז"ל מניקלשבורג, זוגתו מרת **סלאווא** ע"ה.

ד] אביו: רבי **מיכאל פשקוז** ז"ל מניקלשבורג.

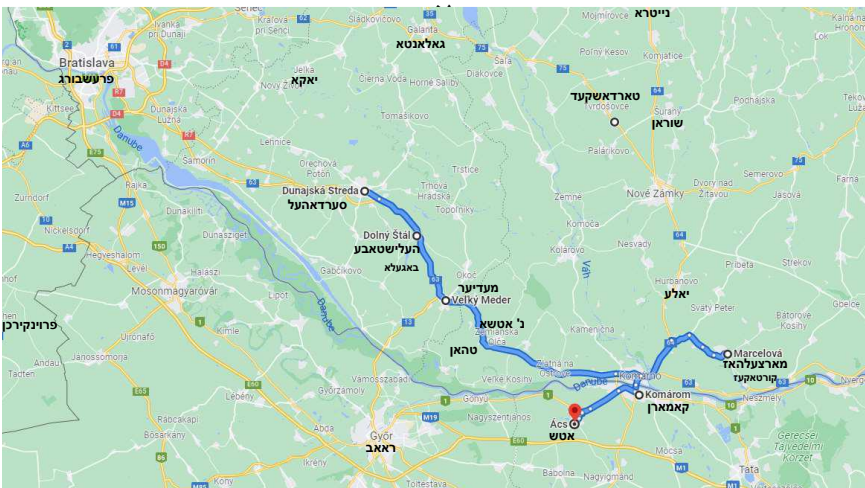
רבי **שלמה** מהעלישטאבע ורבי **מיכאל** מניקלשבורג הנ"ל:

ה] אביהם: רבי **משה פשקוז** ז"ל מניקלשבורג, זו' מרת **שרל** [ב"ר **יאקב חזן**] ע"ה.

ו] אביו: רבי **שלום פשקוז** ז"ל מניקלשבורג, זוגתו מרת **הענדל** ע"ה.

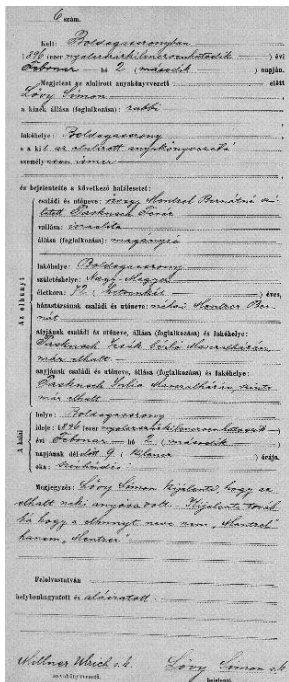
ז] אביו: רבי **ליבל פשקוז** ז"ל מניקלשבורג.

ח] אביו: רבי **יצחק** [אולי: רבי **יצחק בל"א** מניקלשבורג] ז"ל.

א. רבי יצחק הרש פאשקוס ממארצעלהאז

"הרבני המופלג צדיק תמים במעשיו המפורסם לשם ולתהלה" רבי **יצחק צבי** המכונה **איצק הרש פאשקוס** ז"ל מק"ק נאדי-מעדיער אח"כ בקורטאקעז וכפר מארצעלהאז (Marcelhaza, כהיום: מארצעלאווע/Marcelova, בגליל קאמארן), יליד נ' מעדיער בין השנים תקנ"ז (מאטריקל מעדיער) ותקס"ג (מפקד תר"ח ורישום פטירתו), מוהל מומחה (במאטריקל יאלע-באגעדא נרשמו הרבה ילדים שמל בהגלילות בשנות תר"י-תרל"ה), נפטר ב' דחול המועד סוכות תרמ"ג, מנו"כ בקורטאקעז.

זוגתו מרת **יטל ע"ה** לבית **זאלצער** (עפ"י רישום נישואי צאצאי ומפקד תר"ח), ילידת תקס"ה (מפקד תר"ח), נפטרה בין השנים תר"כ-תרל"ד (ראה להלן).

נציע אופן גילוי הפרטים. בספר 'החתם סופר ותלמידיו' (עמ' תקיג) כותב על הג"ר **יששכר בער מענצער אב"ד יאקא זצ"ל**, "זוגתו לבית פשקס".

לאור זה חפשנו בפנקסי המאטריקל והרשמיים, ונדוע לנו מידע על בית אביה של זוגתו הרבנית מרת **ריזל ע"ה**, מרישום פטירתה פטרוינקירכן, שם נרשם: אלמנה אשת **מענצל בערנאט** [=בער], **פאשקוס טערעז** [=ריזל], גיל 72, ילידת נאדי-מעדיער, אביה המנוח **פאשקוס איזאק** [=יצחק] **ממארצעלהאז**, אמה המנוחה **פאשקוס יולי** [=יטל] **ממארצעלהאז**, נפטרה פברואר 2 '896 [=י"ה שבת תרנ"ו]. המדווח חתנה לאווי שימון [=הג"ר משה שמעון הלוי אב"ד פרוינקירכן] מצהיר כי שם המשפחה "**מענצל**" גם נקרא "**מענצער**".

אחר שנודע שם חמיו "יצחק פאשקוס", מצאתי ב'ליקוטי חבר בן חיים' (ח"ו פה ע"א) דרוש לז' אדר ראשון תרמ"ג, הספד על רבנים ואנשי שם בתוכם "**הרבני מוה' איצק הרש פאשקעס בכפר מאצעהאז...'**" [בזכרנו לחיים' (פ"ט הערה 16) צדדנו אולי הוא חמיו של הרב מייאקא, כעת מתברר שכן הנכון. יצוין, באותו הספד גם מזכיר את חתנו של רבי יצחק הרש "הרב המאור הגדול מו"ה יששכר בער אב"ד בקהל יאקע", שנפטר ז' תשרי אותה שנה, ראה בסמוך].

[על הכינוי "הרש", ראה קובץ 'צפונות' (חלק טו עמ' כט) תשובת מהר"ם שיק: "בפרעסבורג המעטירה כותבין בגיטין שם הירש בלא יו"ד רק **הרש**... מסתמא הנהיגו כן מכבר הגאוני עולם קדמאי דשם", ע"ש. וכ"ה ב'הגהות חתם סופר' (אה"ע סי' קכט, ב"ש שמות אנשים אות ה).

ועיין 'קובץ תשובות חתם סופר' (סיי עז): "במדניתנו אומרים **הרש בפתח**...", עיין שם. ועי"ע 'שו"ת חתם סופר' (אה"ע ח"יב סי' כה, קטז), ו'פנקס המוהל חת"סי' (בירורים סי' כד).

ולסוכת אהבה אכור הגי תרי צנתרא דרהבא

היה נסיון סוכת המוהל ליום חמים כמסעו המסורס לנס ולחולס כס"ת מוכי יצחק צבי פאשקו נ"י פני"ח ילגס אכר ככרס יחירין יח' וסמון נכונ ונכנימים ואלו נסיו סוכת נגד המוהל א"ס ח' רכ שפלים טורע ככרס כקרומו וכמסיו הממייס כס"ת מוכי שמעון פאשקו נ"י פ"ח להנחה ח"י. וכתינוחן לו ברכת הורלס על כל נפוליו הכוים שנמל פמדי: ינר' ס' אוחו בכרכת נגר ירל ס' אריכת ימים וספת חיים יוסי' לו מן הכמים וטופר וכבוד יעטרס עד שלמי עי:גים אמן: (זאלס אזכרס לנפוס לקוים אכר נארוך כסס חמי המנוס א"ס יקר רות שוקיר רנב כס"ת כס' משה פאשקו ז"ל וחסויו מנשים נאלס חנוך הארקת מרת נישר עיה כנגים ומספיקס הכוים ומהס שנים סייחיו מאלולי שוחנס. וכל מחסויו סיה פליסס ימלנו פונ כנדיסס אמן):

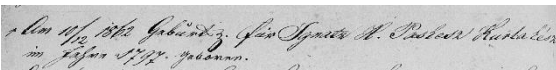
וראה זה מצאנו עוד בהקדמת ספר 'זכרון טוב' (להג"ר עזרא צורף זצ"ל ראב"ד סערדאהעל, ח"א, לבוב תרל"ד) שכותב: "ולמזכרת אהבה אזכור הני תרי צנתרא דדהבא, ה"ה גיסי הרבני המופלג צדיק תמים במעשיו המפורסם לשם ולתהלה כש"ת מוה' יצחק צבי פאשקו נ"י עכ"ח..."

שוב הגיע לנו (מתוך רשימה פרסומי מכירת כתבי יד ע"י הרב מאיר קנאבלעך) צילום שער ספר 'תורת הבית הארוך' (ויוען תקע"א), מעזבונו של הג"ר עזרא צורף זצ"ל

ראב"ד סערדאהעל ובחתימתו בכת"י "שינדך לשמי הק' עזרא צורף מס"ה יע"א", עלי גם נמצא טיוטה בכתב יד גיסו רבי יצחק צבי פאשקוס: "...[חסר] ע"כ לקחתי תורת הבית, ובה נמצאים כמה בתים ויוכל לקבוע

איזהו בית ואיזה ענין, ואקוה לדי' שיגמול חסד עמדי ויפרנס אותי ואת כל אשר לי, כדי (שיוכל) [שאוכל] להפץ ספר הלז בממון וליתן לעניים, אני החותם הק' יצחק צבי פאשקו".

עוד מצאנו בפנקס רשימת תושבי מעדיער והגלילות,

דף מיוחד עלי רשום הוספה בדצמבר 10 1862 [=י"ח כסלו תרכ"ג], שהעניקו אז תעודה לאיזאק ה. פאשקוס מקורטאקעז שנולד במעדיער בשנת תקנ"ז.

המשכנו לחפש בספרי המאטריקל בעירות הסמוכים למארצעלהאז, ומצאנו נרשם פטירתו במאטריקל יאלע-באגעדא (כהיום: Hurbanovo/Stara Dala): **אוקטובר 1 1882** [=י"ח תשרי תרמ"ג], **פאשקוס איזאק, אלמן, גיל 80, יליד נאדי-מעדיער, תושב מארצעלהאז, נקבר בקורטאקעז אוקטובר 2**. [קורטאקעז ומארצעלהאז מחוברים כהיום בשם מארסעלאווע; חברה קדישא 'אבותינו' תקנו שם גדר חדש אחר שנים הרבה שהי' במצב מאד מוזנח, אך כל המצבות חסרים].

לפי זה נפטר רבי **איצק הרש פאשקוס** ז"ל י"א יום אחר פטירת חתנו הג"ר יששכר בער מענצער זצ"ל אב"ד יאקא, שנפטר ז' תשרי תרמ"ג [ראה בסמוך].

שוב הגיע לנו מפקד מארצעלהאז משנת תר"ח, ונרשם: **פאשקוס פערענץ**

Izraeliták Névsora.									
Tárányhatóság neve: <i>Romszóni község</i>					Község neve: <i>Romszón</i>				
Sor- szám	Név	Élet- sz.	Beírás helye Örök: Háttag.	Ha a házas- nével valaki meg- adja	Ha a ház- asszony valaki meg- adja	Ha a ház- asszony valaki meg- adja	Kor- látás.	Meg- írás. lete.	Állás- hely.
1.	<i>Károly</i>	<i>57</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>
2.	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>

[=איצק הרש] גיל 45 יליד מעדיער, אשתו **יודיט** [=יטל] לבית **זאלצער** 43 ילידת שם, בנו **לאזאר** [=אליעזר שלמה] 9, בנו **יעקב** 5, בתו **רעזי** [=ריזל] 21, בתו **קאטי** 14, בתו **אסתר** 7, בתו **סאלי** [=חיי' שרה] 3, חתנו **מענצל בערנאט** [=יששכר בער

מענצער] 25 יליד פרעשבורג. (ע"י הרב יואל יעקב מייזליש מכוון ימי קדם).

לא עלתה בידינו למצוא רישום פטירת מרת **יטל** ע"ה אשת רבי **איצק הרש**, שנפטרה ככל הנראה אחר תר"כ (נרשמה בין החיים במפקד הני"ל) וקודם תרל"ד (מאז מצינו השם 'יטל' או בלועזי 'יולי' אצל נכדותיה). [סמוכין לכך כי אינה מוזכרת בהקדמת ספר 'זכרון טוב (ח"א, לבוב תרל"ד), שכתב: 'גיסי... מוה' **יצחק צבי פאשקוז נ"י עם כל יוצאי חלציו...** ואחיו גיסי... מוה' **שמעון פאשקוז נ"י עם זוגתו הצנועה תי'...**].

גם עדיין לא נתברר שם אביה. במפקד תר"ח נרשם שמה לבית **זאלצער** ונולדה בנאדי-מעדיער, ומצאנו ברשימת תושבי מעדיער והגליל בתרי"ג כמה משפחות בשם **זאלצער** כנראה ממשפחת בית אביה. [במאטריקל מעדיער נרשם פטירת רבי **משה זאלצער** ז"ל בגיל 81 ביום ט"ז טבת תרכ"א, חותן "התורני רבי דוד ווייס" ז"ל ממעדיער המוזכר באות הבא (כ"ג לפי סדר רשימת תושבי מעדיער בריש מאטריקל הפטירות), מסתבר שאין זה אביה, כי במאטריקל יאלע-באגעאדא נרשם לידת **מוזעס** בן חתנה רבי אהרן ווייס ז"ל ביום ז' אלול והברית התקיים בשב"ק י"ד אלול תר"כ. ויש מקום לשער ששם אביה הי' **יעקב**, כי שם זה חזר ונשנה אצל בנה ונכדיה].

ואלה צאצאי רבי **איצק הרש פאשקוס** ז"ל ממעדיער - מארצעלהאז:

א. "הרבנית" מרת **ריזל** ע"ה, ילידת מעדיער תקפ"ד (עפ"י רישום פטירתה), נישאה תר"ה לערך, נפטרה י"ח שבט תרנ"ו, מנו"כ בפרוינקירכן.

נוסח מצבתה: פ"ט / האשה הרבנית / מרת **ריזל** ע"ה / אלמנת הה"ג מו"ה **בער** זצ"ל / שהי' אבי"ד דק"ק יאקא / ואינה והתבוננה בנות ציון בציון הלז / יד חוצבה לזכר עולם לרבתי במעשים / זבד טוב הוזבדה עמודים כיכון ובועז / לבעל בעמיו היות עזר למופלא באישים / בתוך עמה בשבתה כרם חמד נטעה / יאשרוה בנים ובנות לתורה לתעודה גדלתם / טוב סחרה מפנינים יקרה נצר

מטעה / לא תכבה נרה כי הם יאורו לתורתם / נפטרה י"ח שבט תרנ"ו / ונקברה בכבוד למחרתו / ת'ניצ'ב'ה'. (באדיבות הרב אליעזר קאלמאן).

אשת "הרב הגדול הצדיק כקש"ת" הג"ר **יששכר בער** (בן הג"ר **יצחק באנהארט** ומרת **חווה** לבית **שוסבורג** מפרעשבורג) **מענצל/מענצער** זצ"ל **אב"ד יאקא**, נולד תקפ"ג בפרעשבורג נימול ע"י החתם סופר (פנקס המוהל חתם סופר' אות רנד, ג' כסלו תקפ"ג), גר איזה זמן ברעטה (תר"ח לערך נולד שם בנו רבי מרדכי אהרן חיים), תלמיד החתם סופר (כפי גילו ומגורו בפרעשבורג, וכ"מ נוסח מצבתו "שאב מבאר חפורה גדולי דורנו") והכתב **סופר** (שו"ת כתב סופר' או"ח סי' נד, אה"ע סי' ק), תרי"א נתקבל לאב"ד יאקא (ממלא מקום הג"ר שמואל צילץ זצ"ל ראב"ד ניקלשבורג), נפטר ז' תשרי תרמ"ג מנו"כ ביאקא. נראה עליו: 'שם הגדולים ארץ הגר' בערכו, 'החתם סופר ותלמידיו' עמ' תקיג, 'פנקס המוהל חתם סופר' שם, 'זכרנו לחיים' פרק ט עמ' תסח, 'ותולדות יצחק' שנערך על ידינו בס"ד בס' 'צבי לצדיק' לאביו הג"ר יצחק באנהארט זצ"ל].

נוסח מצבתו: פ"ינ / אדונינו אבינו מ"י ע"ה [=מורינו ורבינו עמוד הימיני] הרב הגדול הצדיק כקש"ת / מו"ה **יששכר דוב** זצ"ל / רב אב"ד פה **יאקא** והגליל / נפטר ז' **תשרי** ונקבר ביום מחרתו / שנת **תרמ"ג** לפ"ק / ידיד ה' וידיד נפשינו רבינו והודנו / שאב מבאר התורה חפורה גדולי דורנו / שם טוב משמן טוב הניח פה עלי אדמות / **כבוד** חכמים ינחל שם בשמי מעונות / **רב** טוב צפון לו בנוה משכנות / **דרכיו** דרכי נועם עם בני קהלתו / וידיו היו אמונה כביאתו כך יציאתו / **בצל** שדי יתלונן עבור רב צדקתו / שם אמו **חווה**. (מגנזי מכון 'אבותינו', ע"י הרב דובעריש וועבער).

צאצאיהם: (1) רבי **מרדכי אהרן חיים** ז"ל שו"ב קניזשא, יליד תר"ח (רישום נישואיו

ביאקא בגיל 26, ועדיין לא נרשם במפקד תר"ח במארצעלהאז), תלמיד הכתב סופר, נפטר א' דר"ח אלול תרפ"ו מנו"כ בקניזשא. זוגתו מרת **גיטל** (ב"ר אשר **זעליג ודרעזיל גאלדבערגער** מיאקא) ע"ה, נישאו ביאקא תרל"ב, נפטרה כ"ג אדר א' ת"ש ושם מנו"כ. (2) רבי **אלעזר חיים** ז"ל מפעטראוואסעלא, יליד תר"ט, נפטר ט"ז אדר א' תרע"ג ושם מנו"כ. זוגתו מרת **טשארנא** (ב"ר **יצחק הכהן אדלער** משם) ע"ה, נפטרה י"ד מנחם אב תרצ"ז ושם מנו"כ. (3) רבי **אליעזר ליפמאן** ז"ל מווייטצען, נולד ביאקא ג' שבט תרי"ב

(על מילתו בשב"ק ראה 'שו"ת כתב סופר' או"ח סי' נד), נפטר ה' שבט תר"צ מנו"כ בסערדאהעל. זוגתו מרת **ריזל** (ב"ר **ברוך ופראדל רייזנער** מפי פעדעמעש) ע"ה, נישאו בפוסטא-פעדעמעש תרל"ז (מאטריקל גאלאנטא), נפטרה כ"ז ניסן תר"פ מנו"כ בווייטצען. 4) רבי **עזריאל** ז"ל מפעטראוואסעלא וזענטא וסוף ימיו בטעמעשוואר, יליד תרי"ד, נפטר ד' אב תר"פ מנו"כ בטעמעשוואר. זוגתו מרת **חיילה** (ב"ר **יצחק הכהן אדלער** הני"ל) ע"ה, נפטרה כ"ב אדר א' תרפ"ז ושם מנו"כ. 5) מרת **הענדל** ע"ה, ילידת תרי"ח, נישאה ביאקא תרמ"ב, נפטרה י"ח כסלו תרפ"ד מנו"כ בפרעשבורג. אשת הגי"ר **דניאל** (בהג"ר **ישראל איסר** מ"מ בפרעשבורג מח"ס 'מקוה ישראל') **פרוסטיץ-שטיינשניידער** זצ"ל רב ומ"מ בפרעשבורג, מח"ס 'דן מדניאלי' (פרעשבורג תרמ"א) 'דברי דניאלי' (שם תרנ"ה) ו'ילקוט דניאלי' (שם תרע"ג), יליד תרט"ז, נפטר כ"ג כסלו תרע"ט ושם מנו"כ. 6) הרבנית **אסתר** ע"ה, ילידת תר"כ, נישאה ביאקא תרמ"ד, נפטרה ד' תשרי תשי"ח מנו"כ

בהר הזיתים. אשת הגי"ר **משה שמעון** (בהג"ר **יהודה** דומ"ץ עיר חדש מח"ס 'יוזאת ליהודה') **הלוי** זצ"ל אב"ד יאקא [מ"מ חמיו בתרמ"ד] ופרוינקירכן [תרנ"ב-תרצ"ט], מחבר ספרי 'שמח לבי ז"ח, יליד תרכ"א, נפטר ו' אייר ת"ש מנו"כ בהר הזיתים [ראה עליו: 'החתם סופר ותלמידיו עמי' תרד, והקדמת המו"ל סי' 'ישמח לבי ח"א].

רבי משה שמעון לעווי

7) רבי **יהושע** ז"ל ממאקאווא, יליד יאקא תרכ"ג, נפטר ז' אב תרצ"ב מנו"כ במאקאווא. זוגתו בזוו"ר מרת **חיילה** (בהג"ר **משולם רובינשטיין** אב"ד קיש-קערעש) ע"ה, נישאו תרמ"ט. בזוו"ש מרת **טילא** ע"ה.

ב. מרת **קאטי/פעפי** ע"ה, ילידת תקצ"ד-תקצ"ו (במפקד תר"ח: **קאטי** 14, ברישום נישואין: **פעפי** 20), נישאה בקורטאקעז י"ב מנחם אב תרט"ז (מסדר קידושין: **בערנאט** [=הגי"ר יששכר בער מענצער] **הרב מיאקא**).

אשת רבי **אהרן** (ב"ר **הערמן**) **ווייס** ז"ל מקורטאקעז, יליד שוראן תק"צ (רישום נישואין במאטריקל יאלע-באגעדא).

צאצאיהם: 1) **גבריאל** ע"ה, יליד קורטאקעז תרי"ח. 2) **משה** ע"ה, נולד במארצעלהאז ש"ק ז' אלול תר"כ. 3) **מאיר** ע"ה, יליד מארצעלהאז תרכ"ד. (מאטריקל יאלע-באגעדא, בכלום נרשם המוהל: **איזאק** [=רבי איצק הרש] **פאשקוס**).

ג. רבי **אליעזר שלמה פאשקוס** ז"ל ממארצעלהאז, יליד תקצ"ט (מפקד תר"ח; ברישום נישואיו בתרי"ט נרשם בגיל 28, כמובן מחשש גיוס לצבא), שימש כמוהל (במאטריקל יאלע-באגעדא מופיע "אליעזר פאשקוס" בתור מוהל בגלילות שם בשנים תרכ"ד-תרמ"ו), גבאי צדקת רבי מאיר בעל הנס (ביפנסק הגבאים צדקת רמבעה"נ כולל אונגארן' מופיע שמו "אליעזר שלמה בן ייטל פשקוס ממארצעלהאז בעל קרן קיימת" - באדיבות הרב שמואל צבי שפיטצער), נפטר כ"ט כסלו (עפ"י פנסק הני"ל)

אחר תרמ"ו. [בתרמ"ד נרשם במאטריקל יאקא "אליעזר פאשקוס" כעדות בנישואי הגי"ר משה שמעון הלוי עם בת גיסו הגי"ר יששכר בער אב"ד יאקא].

זוגתו מרת **רבקה** (ב"ר **יצחק ופאני שווארץ** מפעגעמעש בגלילות שוראן) ע"ה, ילידת תר"ג, נישאו בפעגעמעש ט' אדר ב' תר"י"ט (מאטריקל שוראן).

צאצאיהם: 1) **קלמן** ע"ה, יליד תר"כ (המוהל: **איזאק** [רבי איצק הרש] **פאשקוס**). 2) מרת גיטל (קאטרינה) ע"ה, ילידת תרכ"ב, אשת רבי ליב (ב"ר מאיר ויולי מוזעס מני מארטאן) מעזעי ז"ל מכפר דונא-מאטש, יליד תרט"ז, נישאו במארצעלהאז תרמ"ה (מסדר קידושין: לאווי מ. שימון [=הגי"ר משה שמעון הלוי] רב יאקא). [בר"ס 'מנחת ישראל' (להגי"ר ישראל) (בהגי"ר קאפל רייך) זצ"ל אב"ד באטערקעס, ח"א וואיטצען תרס"ח, וח"ג פאקש תרע"ג) מזכיר: "הנגיד מחותני מו"ה ליב מעזעי מישוב דונא מאטש". המחבר הי' חתן רבי דוד צבי שווארץ, גיסו של רבי אליעזר שלמה]. 3) האני ילידת תרכ"ז. 4) מרת שרה ע"ה, ילידת תרכ"ט, נפטרה ב' תמוז תש"ב מנו"כ בפרעשבורג. אשת רבי משה ווייס ז"ל. 5) יטל (יולט) ע"ה, ילידת תרל"ה.

ד. מרת **אסתר** ע"ה (עפ"י מפקד תר"ח, וברישים נישואין: **נעטי**), ילידת תר"א לערך (במפקד תר"ח בגיל 7, ברישים נישואין בגיל 20), נישאה י"ז מרחשון תרכ"ג.

אשת רבי **יצחק א.** (ב"ר **לאופולד** ומרת **דבורה** לבית **אייזנשרייבער** מיוספאלא) **ווייס** ז"ל (ברישים נישואין: **איגנאץ O.**, אולי: יצחק עוזר וכדומה), יליד תר"א לערך (עפ"י מפקד Jaszfalú תר"ח, וברישים נישואין בגיל 20).

ה. רבי **יעקב פאשקוס** ז"ל ממארצעלהאז, יליד תר"ב לערך (במפקד תר"ח בגיל 5, ברישים נישואין בגיל 22), נפטר צעיר לימים א' דר"ח מרחשון תרכ"ח מנו"כ בקורטאקעז (עפ"י רישום פטירתו במאטריקל יאלע-באגעדא בגיל 26).

זוגתו מרת **לעני** (ב"ר **יצחק ופאני שווארץ** מפעגעמעש הנ"ל) ע"ה, ילידת תר"א, נישאו ז' מרחשון תרכ"ד (מסדר קידושין: **בערנאט מענצעל** [=גיסו הגי"ר יששכר בער מענצער אב"ד יאקא]). [בשנת תר"ל נישאה בזוג שני].

בתם: הילדה **הענדל** ע"ה, ילידת תרכ"ו, נפטרה בתוך שנה.

ו. "הצדקת מהוללה" מרת **חיה שרה** ע"ה, ילידת תר"ה (עפ"י מצבתה), נישאה במארצעלהאז כ"ח מרחשון תר"ל, נפטרה י"ח מרחשון תרפ"ב מנו"כ בפרעשבורג ליד בעלה.

נוסח מצבתה: עד הגל הזה / על יקרת הנשים וצדקתה / ועדה המצבה / לספוד **לשרה** ולבכותה / ה"ה האשה החשובה צדקת מהוללה / מר' **חיה שרה** ע"ה / אשת הצדיק הנודע והמפורסם / מו"ה **יצחק אונגאר** זצ"ל / חמרמרו עינינו על מותך אמנו היקרה / ידינו רפות על כי הוסר מנו העטרה / הלכת למנוחות אך לנו נשאר המרה / שמך הטוב לעד חי פה עלי אדמות / רב טוב מעשיך עצמו בלי ספורות / האבן לא יכילם ולך דומיה תהילות /

ויהיו חיי שרה שבעים ושבע שנים / ותמת שרה ביום ש"ק ח"י מרחשון
תרפ"ב / תינצי'ביה' / ש"א יטל.

אשת "הצדיק הנודע והמפורסם" רבי **יצחק** (בהג"ר **עקיבא** אב"ד סודיץ
ומרת **גיטל**) **אונגאר** זצ"ל מקורטאקעז וסוף ימיו בפרעשבורג, נולד ר"ח
סיון תר"ח, השתדל בהו"ל ספר אביו 'מאמר ר' עקיבא' (וואיטצען תרס"ז),
נפטר כ"א אייר תר"פ מנו"כ בפרעשבורג (ליד חתן גיסו הג"ר דניאל פרוסטיץ –
שטיינשניידר זצ"ל). [ראה עליו ומשפחתו: בהקדמת 'קרית ארבע', ירושלים תשכ"ה].

נוסח מצבתו: מנוחת כבוד אבינו מאור עינינו / ה"ה / הרבני הצדיק
והתמים / מו"ה **יצחק** / **אונגאר** / זצ"ל / בן הרב הגאון / מו"ה **עקיבא** /
זצ"ל אב"ד סודיץ / יד ושם קנית לך בעיני כל מכיריך / צדק צדק רדפת
בעוז כל ימיך / חייך השלמת לטוב בענות צדק ומישרים / קושט מדותיך
הטובים כשחר על ההרים / אתנו נהלת על דרכי היראה ותורה / וימין צדקך
הראה לנו דרך אורה / נר לרגלינו היו דבריך ואור לנתיבותינו / גודל אהבך
וטובך עוד נטויה עלינו / את חוקיך נשמור לעד כבבת עינינו / ראש ואחרית

ר' יצחק אונגאר, אשתו מ' חיה שרה, ור' דניאל פרוסטיץ-
שטיינשניידר

דבריך **אמת** נטועים
בלבנו / ויצא יצחק לנוח
בשדה שדי בוכים /
לפנות ע'רב' ימי שנותיו
ביום כ"א אייר / ל"ו
לספירה תר"פ לפ"ק /
ובו ביום הובל בהספד
מר פה / למנוחת עולם /
ונתקיים בו את מספר
ימיך **אמל"א** / וש"א
הצדקת **גיטל** תנצב"ה.

(באדיבות הרב ישראל אפרים וועבער).

צאצאיהם: (1) רבי **משה יעקב הי"ד**, נולד י"ד מרחשון תרל"א. (2) רבי **אברהם יהודא ליב**
הי"ד סגן נשיא ק"ק פרעשבורג, נולד כ"ט ניסן תרל"ה, מח"ס 'קריה נאמנה' (בתוך ס'
קרית ארבע), נעק"ה כ"ה תשרי תש"ה [ראה עליו: 'החתם סופר ותלמידיו עמ' תקנה,
והקדמת ס' 'קרית ארבע']. זוגתו מרת **מלכה** (בת רבי **דוד יוסף שטיינער** מפרעשבורג)
ע"ה, ילדת תר"מ, נישאו תרנ"ט, נפטרה בירושלים ג' חוה"מ סוכות תשכ"ג. (3) מרת **גיטל**
ע"ה, נולדה ד' סיון תרל"ח, "נהרגה בקאנצענטראציע אוישוויטץ י"א שבט תש"ה
והובל[ה] לקבורה כ"ט תמוז תש"ו" (פנקס 'מראה מקום' מביה"ח פרעשבורג) מנו"כ
בפרעשבורג. אשת רבי **אלחנן** (ב"ר **מרדכי ואסתר**) **שימערלינג** ז"ל, יליד תר"מ. (4) **יטל**
ע"ה, ילדת תרמ"א.

ב. אביו רבי משה פאשקוס ממעדיער

אביו של רבי **איצק הרש הנ"ל**, ה"ה "איש שוע ונכבד מוקיר ורחים רבנן ירא אלוקים כש"ת" רבי **משה** [אולי: משה ישראל, ראה בסמוך] **פאשקוז** ז"ל מק"ק נאדי-מעדיער (Nagy-Magyar, כהיום: Velky Meder) ליד סערדאהעל (עפ"י הקדמת ספר 'זכרון טוב' ח"א וח"ב, וכן נרשם במעדיער במפקד שנות תקפ"ח ותרי"ח), יליד תקל"ו

2.	Perles Ais	72	Nagy Magyar	—	—	—	Perles	80
	neje							
	sz							
	leánya							
	veje							
	menye							
	bolosa							

(במפקד מעדיער תרי"ח: **מוזעס פאשקוס**, נשוי, סוחר, גיל 72), נפטר בין השנים תרי"ח-תרי"ב (מופיע במפקד תרי"ח

אבל לא ברשימת תושבי מעדיער בתרי"ג, ולא נרשם פטירתו במאטריקל שם אחר תרי"ב, בתרי"ג כבר נולדו נכדיו **משה** ב"ר שמעון פאשקוס, ו**משה** ב"ר יעקב גראס).

זוגתו "הצדקת" מרת **גיטל** ע"ה (הקדמת 'זכרון טוב' ח"א, לבוב תרל"ד), נפטרה כנראה אחר תקצ"ה (עפ"י הקדמה שם) וקודם תרי"ג (ראה הערה הסמוך).

כנראה: בזווי"ש מרת **רוזליה** ע"ה, ילידת תקל"ב-תקל"ד, נפטרה כ"ו שבט תרי"ח מנו"כ במעדיער. [במפקד תרי"ח נרשם רבי משה כנשוי, ברשימת תושבי מעדיער תרי"ג נרשמו האלמנה **רוזליה פאשקוס** ילידת תקל"ד עם אחותה **לאה ווייס** ילידת תקמ"ד

בבית בנה "התו" ר' **דוד ווייס** יליד תקפ"ח וזוגתו **סופיה** לבית **זאלצער** ילידת תקפ"ו, ובמאטריקל שם נרשם פטירת האלמנה **רוזליה פאשקוס** בגיל 86. כנראה אשת רבי משה בזווג שני, כי הכינוי לגיטל הוא גיזלה יולי קאטי וכדו', וגם כי לא גרה בבית צאצאי רבי משה].

יתכן ששמו הי' "**משה ישראל**", והיא על פי "**ספר הזכרון לחברה קדישא דגמילות חסדים דקהלה קדושה אסאניפא**" משנת תרל"ו (בספרייה הלאומית Ms. Heb. 1377=4, באדיבות הרב דוד מאיר ישראל רוס), בדף הראשי נרשם: "**זאת נדב הבחור והחשוב והמרומם התו' משה ישראל** לכבוד נשמת אביו הצדיק תמים בכל מעשיו המפורסם הרבני התו' מו"ה **מנשה שמעון פאשקעס** זצ"ל, בן לאותו צדיק המנוח כ"ה **משה ישראל** (!) ואמו הצי... מרת **גיטל** ע"ה". [כנראה נתנדב בתוך שנה לפטירת אביו רבי מנשה שמעון (כ"א אייר תרל"ה),

בבית בנה "התו" ר' **דוד ווייס** יליד תקפ"ח וזוגתו **סופיה** לבית **זאלצער** ילידת תקפ"ו, ובמאטריקל שם נרשם פטירת האלמנה **רוזליה פאשקוס** בגיל 86. כנראה אשת רבי משה בזווג שני, כי הכינוי לגיטל הוא גיזלה יולי קאטי וכדו', וגם כי לא גרה בבית צאצאי רבי משה].

וראה בסמוך מכת"ע 'שבת אחים' שבשעת הלוינו הכריזו שבנו "הבחור החבר ר' משה" ימלא מקום אביו לגבאי ראשי חב"א קדישא אסאנפא].

ויש מקום לפקפק בזה, כיון שהג"ר עזרא צורף זצ"ל בהקדמת 'זכרון טוב' מזכיר "חמי... כה' משה פאשקו ז"ל". מצד אחד אפשר שלא דייק לכתוב שמו השלם אלא כמו שהי' נקרא, ואולי הוסיפו לו השם "ישראל", ומצד שני אפשר שהסופר שרשם 'ספר הזכרון' נדמה לו ששמו הי' "משה ישראל" כי כן נקרא נכדו הנדבן הנ"ל.

חתנם הנזכר הג"ר עזרא צורף ראב"ד סערדאהעל מזכיר אותם לטובה בהקדמת ספרו 'זכרון טוב' (ח"א, לבוב תרל"ד): **"ואלה אזכרה לטובה לקדושים אשר בארץ המה, חמי המנוח איש יקר רוח מוקיר רבנן כש"ת כה' משה פאשקו ז"ל, וחמותי מנשים באהל תבורך הצדקת מרת גיטל ע"ה**

תשובה קטמ

נבג"ע, ומעשיהם הטובים, וכמה

שנים שהייתי מאוכלי שולחנם,
 שלום וכ"ע לתלמידי הרבני האב"ק המופלג המדון המפורסם כבוד
 מרדכי לורק כ"י :

שנים שהייתי מאוכלי שולחנם,
 וכל מחסורי היה עליהם...".

נ"ה הביעני ותמתיי טובים ליכב צבחה המכובדי כן יצנה וכן ישמח ישרו מעינתיו טולה ללמוד וללמד לטוב ולעשות עמי' לטובה למען גידוקן יציה עמי' עם סביבתם דעת חרם לאמיתיה לבוץ הסלסם אל האמת אמר :

בישו"ת חתם סופר' (חו"מ ס"י

וע"ד שאלתו לענינה וטוב כי נבכב הפן ממניו ומכחו הגבב והלוקח לא ידע כי נבכב הוא ומניו כ"י הקדישו לעניים בסיועו זיל לוקח מנכב וטוב סוכר לו הפן סכל אם הקדשו ספקיתו כפלה ס' צבחוהו כ"א צבחוהו הלוקח אם כל ספקיתו חכו צו עניים אל לא וספיקתו טוב

קסט, ו' כסלו תקצ"א) נמצא

תשובה להג"ר עזרא צורף, בנדון
"כי נגנב חפץ מחמיו ומכרו הגנב

והלוקח לא ידע כי גנוב הוא, וחמיו נ"י הקדישו לעניים...", עיין שם.

ככל הנראה ברור שרבי משה פאשקוס ממעדיער הי' בן בנו של רבי שלמה פשקיו ז"ל מהעלישטאבע יליד ניקלשבורג [ראה להלן אות ז]. וכנראה נקרא על שם אבי זקינו רבי משה פשקיו ז"ל מניקלשבורג שנפטר סמוך ללידתו בשנת תקל"ד [ראה אות ז].

העלישטאבע נמצא ליד מעדיער באם הדרך משם לסערדאהעל (9 ק"מ ממעדיער, 9 ק"מ לסערדאהעל). על סמיכות הקהילות וקירבתם, ראה הקדמת בן המחבר לספר 'זכרון טוב' (ח"ב, סערדאהעל תרמ"א) : "כמה פעמים סיפר לנו [המחבר

וכחו טובי הסיים ואשר הרב כולן המכונה בעל החיט סופר ז"ל סכנו לו נכחו חלק חיינו עוד כסרי בנינו עולמינו, (חל וטוח) איי נעסס מאלו מה נכסה לזרי וחי) כזה ענינים סופר לנו בדרך טובא להפקות כליתו עשיר ימינו חרט כזה סרי דר ביקן מעדיער (כי סם יבכ איהו עניס על חיי עולק על חיי אקוט אמנוה כיח מנס עסקו זיל נבינו) כל נכטלו החיט הרב כנדול חסוי מתי' עולמה עשערו ז"ל ורנלנד מתיק פליכטל וחי דרכם כנדול עשן כעשוע לחר וחי סאלים זה לוב עניני חיינו עד סרי חומיי ככל יליכ על רוב חיינו ודק עולמם ס' על כל ספקי קטן עשערו סרי.

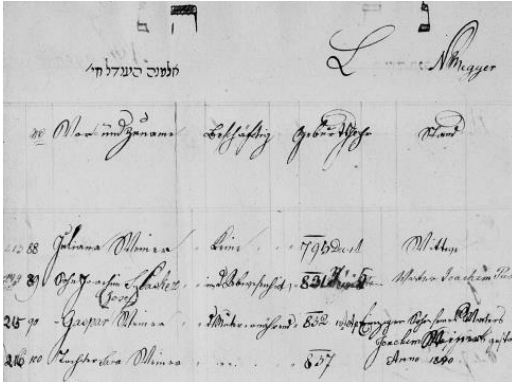
הג"ר עזרא צורף] בדרך מוסר להשקדת הלימוד, שעוד בימי חרפו בעת שהי' דר

בק"ק מעדיער, כי שם ישב איזה שנים על שולחן של [חמיו,] אבי (זקיניו) [זקיניו] המנוח כ"ה משה פשקו ז"ל נבג"ע, בא לגבולו המנוח הרב הגדול המפ' כמה' שלמה שטערן זצ"ל רב אב"ד מק"ק עלישטא [עלישטאל], והי' דרכם בקדש לישן במטה אחד, והי' שואלים זה לזה ענייני חושן משפט עד שהי' חוזרים בכל לילה על רוב חו"מ, ודרך שאלתם הי' על כל סעיף קטן מסמ"ע...".

ואלה צאצאי רבי משה פאשקוס ז"ל ממעדיער :

- א. רבי יצחק צבי הנקרא איצק הרש פאשקוס הנ"ל, יליד תקנ"ז-תקס"ג, נפטר ב' דחזה"מ סוכות תרמ"ג. [עליו ומשפחתו הארכנו באות הקודם].
- ב. רבי שלמה המכונה זלמן פאשקוס ז"ל מטהאן (ליד מעדיער), יליד תקנ"ו-תקס"ג, נפטר ז' אלול תרט"ז מנו"כ במעדיער. [עליו ומשפחתו ראה להלן אות יג באורך].
- ג. רבי חיים פאשקוס ז"ל ממעדיער, נפטר תקפ"ט (עפ"י לידת בנו חיים שלמה הנקרא כשמו, ראה בסמוך).

זוגתו מרת הענדל חי' ע"ה, ילידת קאמארן תקנ"ו [בזווי"ש אשת רבי חיים שטיינער ז"ל, נפטר קודם תרי"ג], נפטרה כ"ט טבת תרל"ד מנו"כ במעדיער (מאטריקל שם : פאשקוס יוליאנא, אלמנה, ילידת קאמארן, גיל 79).

ברשימת תושבי מעדיער והגלילות בתרי"ג נרשם בני מעדיער : אלמנה הענדל חי', יוליאנא שטיינער, נולדה דצמבר 1 1795. בנה [מזווי"ר] יואכים ש. (יוזעף) פאשקוס יליד 1831, אביו יואכים פאשקוס. בנה [מזווי"ש] גאספר שטיינער

נולד אפריל 1832 - הבן יחיד לאביו חיים שטיינער נפטר 1840. בתה שרה שטיינער ילידת 1837. (באדיבות הרב יואל יעקב מייזליש מכוון ימי קדם).

בנם : רבי חיים שלמה פאשקוס ז"ל (נקרא כשם אביו ואבי זקינו, שם הלועזי "יוזעף"), יליד מעדיער תקפ"ט (עפ"י מצבתו ורישום פטירתו בגיל 62), נפטר כ"ח כסלו תרנ"א מנו"כ במעדיער. זוגתו מרת האני (ב"ר יוסף ופאני וויינער) ע"ה, ילידת סערדאהעל תקצ"ו, נישאו ו' כסלו תרי"ד בראוואזד [כנראה נערך ע"י דודו "אב יתומים ואלמנות" רבי מנשה שמעון פאשקוס ז"ל מראוואזד, ראה בסמוך].

נוסח מצבתו : רוממות א-ל בגרונו וחרב פפיות בידו / האיש חיים שלמה בן חיים / פאשקעס / נולד יום ש"ק ט"ז סיון / תקפ"ט לפ"ק ונפטר ביום ד' כ"ח כסלו תרנ"א לפ"ק / תנצב"ה. (באדיבות הרב ישראל אפרים וועבער).

ד. "הקצין הצדיק המפורסים המשכיל בתורה ירא אלקים" רבי **מנשה שמעון פאשקוס** ז"ל מראוואזד, יליד מעדיער תקס"ז-תקע"א (מפקד תר"ח בגיל 41, רישום פטירתו במאטריקל אסאנפא בגיל 64), "איש חי רב פעלים נודע בשערים בצדקותיו" (זכרון טובי ח"א), מוהל מומחה (במאטריקל נרשמו מאות ילדים שמל), נפטר כ"א אייר תרל"ה ומנו"כ באסאנפא (Gyorasszonyfa). [הביה"ח מוזנח מאד וצריך תיקון גדול].

שבת אחים

תקופת הוצאה לאור: חודש סיון תשס"ה
 מס' 107
 חוברת 107
 מחיר: 10 ₪
 כתובת: תל אביב 6100000

במכת"ע 'שבת אחים' (פי במדבר תרל"ה) פורסם סיקור מהלוייתו הגדולה (מתורגם): "אסאנפא, יום ו' עש"ק בחקתי, לדאבונוונו אננו מדווחים מודעה מכאיבה, כי אור ליום ד' שבוע זו בשעה 11 בלילה, נפלה עטרת ראשנו, ונפל שר גדול בישראל, הצדיק המפורסים בכל שערי ישראל מו"ה מנשה שמעון פאשקעס זצ"ל, ועלה למרום, הלך למנוחות ואותנו עזב לאנחות, אחר סבל של ארבעה ימים. הלוי של הצדיק הזה נערך ביום ה' בבה"ח דק"ק אסאנפא ברב עם אשר לא יספר מרוב. עליו קוננו והספידו הרבנים הגדולים ומופלגים, איש איש כפי ערכו, ה"ה הרב [הג"ר **מרדכי פריד**] אב"ד דקהלתנו, הרב [הג"ר **מאיר וואלענטשטיין**] אב"ד דק"ק בעזע, הרב [הג"ר **יעקב סניידערס**] אב"ד דק"ק ראאב מקהל ארטהאטע אהרע זתתנו וזהו [הג"ר **אליעזר ראזנער**] אב"ד דק"ק יעמערינג, בסיום נערך הספד מר ע"י אוהבו האמון התו" מו"ה **יצחק ארי הירשבערג** נ"י. כולם העלו על נס מעשיו הטובים והצדקות. מספר

המנוח זצ"ל הוא או"ד אָבֶטֶר־נבא דקר הברא קדישא דקהלתנו ק"ק אסאנפא וסביבותו, אליעזר וואר פלל פֿרעוורטנער פֿיר דען זקן וזבר נעים והמים. זור קאני נען זאנען: גדול בעית ראשו! דאס פֿעילע נוסע, וואס ער געלייטסט, אויב ניכט צו בעשרייבן, תצנצ"ה! — נון אבער, אויס דאנקבארקייט פֿיר דען צדיק, האט דא הי"ע יונע נעקערשע ח"ק זיינען זאָהן, דער און בן הכם ישמח אב, אויב אים הויז וידיעה מוספיק בלייבט, ביא דער גראָסן אויב זעלענען צדיקת של האשה היקרה מרת אסתר שתי' למלאות מקומו של אביו הצדיק, אלס אָבער־ה'קאָני עראַנגטן אויב זאָרעך אן דער סתה דעם צדיק, מול טוב. נעוויגשט. דען הבהור החבר ר' משה פֿאשקעס א ש"ק עם אים אהרע מבחורי חמד. זור העלפֿטן און דעוועט ווידיען זתתנו איינען עראַשע פֿיר זיינען אָפֿטער דען צדיק צו פֿירן, אויב דאס און אלייט זעלענע בעי-דעם בעי-הנסת אוהדיהו"ו, אונטער דער לייטונג זיינער מוספיק. האַלבעה היקרה אשתו חיל של המנוח הצדיק הנ"ל ווייניג אויסרעכט נעראַלישען ווערדן ווירר. אים נאָמען דער נאָמען ח"ק צווייטער נבא דהי"ע.

המשתתפים הי' בלי גבול, כי המנוח זצ"ל הי' מיטב לכל באי שערי ביתו, והי' נבא יתומים ואלמנות, אוהב תורה ולומדיה."

"המנוח זצ"ל הי' גם גבאי ראשי של חברה קדישא דקהלתנו ק"ק אסאנפא וסביבותו, לאמיתו ולכבודו של האי זקן וגבר נעים ותמים, ראוי לנו לומר: נפלה עטרת ראשנו! אי אפשר להעלות רב הטובות שפעל, תצנצ"ה! - לאות הכרת הטוב לאותו צדיק, החליטו ח"ק החשובה דפה, על האחד בן חכם ישמח אב, שנשאר בבית אמו הצדיקת הגדולה ונדירה האשה היקרה מרת אסתר שתי', למלאות מקומו של אביו הצדיק בתור גבאי ראשי דח"ק, ואכן אצל המטה של האי צדיק איחלו "מזל טוב". זה הבהור החבר ר' משה פאשקעס הוא אחד מבחורי חמד. אנו מקווים שבנו הראוי ימלא מקום אביו, וימשיך בבית הכנסת אורחים המפורסים בכל העולם, תחת הנהגת אמו הצנועה והיקרה אשת חיל של המנוח הצדיק הנ"ל. בשם כל ח"ק, הקי' יוסף שפירער, גבאי שני דח"ק."

זוגתו "הצדקת" מרת **אסתר** (ב"ר **יוסף פליישמאן**) ע"ה, ילידת ראוואזד תק"ע-תקע"ז (במפקד תר"ח בגיל 38, ובמאטריקל ראבב נרשם פטירתה בגיל 73), נפטרה ז' שבט תר"נ ומנו"כ באסאנפא (מאטריקל שם).

בהקדמת 'זכרון טוב' ח"א כותב הג"ר עזרא צורף זצ"ל: "גיסי הרבני נגיד המפואר איש חי רב פעלים נודע בשערים בצדקותיו ובמעשיו התמימים

נדרות פ"ר ד"א אבנע-בראננטמן אין דוב.

ע"י הנב"ר הנכבד מה"ר שמעון פאשקעס נ"י.
יחוסטן 1 ג'אר. - פ' יאנק' ר"ב רייכענבערג
101: 1: - פ' חנני' פלארשין 50 101: 1: - פ'
ממכ"ע 'שבת אחים'

כש"ת מוה' **שמעון פאסקוזה** נ"י ע"ז הצנועה תי', והנני נותן לו ברכת הודאה על כל גמוליו הטובים שגמל עמדי...". עוד שם ח"ב: "המנוח המפורסם איש ירא אלקים מרבים כש"ת כמהו' **שמעון פסקוזה** ע"ה נבגי"ע, אשר הי' לו תמיד לאחי עזר... השתדל לשלוח לו תמיד מכרמו יין כשר לחג הפסח".

וכן מזכירים לטובה הג"ר מרדכי פריד זצ"ל אב"ד אסאנפא ומארטינסברג בריש ספרו 'ברוך מרדכי' (ח"א, לבוב תרל"ד): "אהובי ורב חביבי הקצין ונגיד המפורסים לטוב צדיק ישר פעלו הרבני

והנני
המשיכל בתורה
ונשאת
עד הנה טובות רבות,
לו ואשרי לגורלו,
ובלב טוב ונפש טובה לרחם ולהושיעה בסבר פנים
יפות... עם אשתו היקרה הצדקת מרת **אסתר** תחיה ועם כל יוצ"ת, לפעול עוד צדקות רבות בישראל, וביתו הפתוח לרוחה לא ימוט לעולם...".

המשכיל בתורה כש"ת מו"ה **שמעון פסקוזה** נ"י רם ונשאת מתושבי סביבתי ראוואזד יע"א... פעל עמי עד הנה טובות רבות, על כן אדבר בו נכבדות, אשרי לו ואשרי לגורלו, שזכה ה' אותו בעושר וגם ברכה, ובלב טוב ונפש טובה לרחם ולהושיעה בסבר פנים יפות... עם אשתו היקרה הצדקת מרת **אסתר** תחיה ועם כל יוצ"ת, לפעול עוד צדקות רבות בישראל, וביתו הפתוח לרוחה לא ימוט לעולם...".

צאצאיהם: 1) ר' **שלמה וואלף** ז"ל מבודאפעסט. זוגתו מרת **סעסיל** (לבית פישיער) ע"ה.
2) ר' **מרדכי** (מקס) ז"ל, יליד תקצ"ז. זוגתו מרת **רוזליה** (לבית הירשפעלד) ע"ה ילידת תקצ"ט, נישאו תרי"ט בקאווערגעש. 3) ר' **יוסף** ז"ל, יליד תקצ"ט. זוגתו מרת **לארא** (לבית קרויס) ע"ה. 4) מרת **סאלי** ע"ה, ילידת תר"ה. אשת ר' **סענדר** (ב"ר לאופולד) **דייטש** ז"ל מראב, יליד בעזע תר"ב, נישאו תרכ"ג. 5) מרת **רוזי** ע"ה, ילידת תר"ז. אשת ר' **יצחק ברוין** ז"ל משוראן, יליד תר"ב, נישאו תרכ"ז (עדות: אינג' [רבי איצק הרש] פאשקוס). 6) מרת **פאני** ע"ה, ילידת תרי"א, נפטרה י"ב אייר תרל"ה (7 יום לפני אביה). אשת ר' **יצחק** (ב"ר לאופולד מפאפא) **קרויס** ז"ל, יליד תר"א, נישאו תר"ל (עדות: אינג' [רבי איצק הרש] פאשקוס). 7) "החבר" ר' **משה** [ישראל] ז"ל מראוואזד, גבאי ראשי ח"ק אסאנפא, יליד תרי"ג. זוגתו מרת **לינא** (ב"ר **יעקב ומרים הירשפעלד**) ע"ה, ילידת תרי"י, נישאו חנוכה תרל"ז בבאלאטאן-פירעד (מסדר קידושין: [דודה] הגי"ר יוסף הירשפעלד אב"ד בעקעש-טשאבע). 8) הילדה **קאטי** [גיטל?] ע"ה, ילידת תרט"ו, נפטרה אחר חודש. 9) מרת **האני** ע"ה ילידת תרי"ח. אשת ר' **יוסף** (ב"ר **אליעזר ולאה**) **מעללער** ז"ל מראב, יליד תר"ד, נישאו תרל"ה. 10) **שמואל** ע"ה, יליד תרי"ט.

בסערדאהעל. אשת רבי **משה קליין** ז"ל. 5) מרת **לאה עהרליך** ע"ה, נפטרה יוה"כ תרס"ט מנו"כ בפרעשבורג.

ו. מרת **לאה** ע"ה, ילידת תקע"ח-תקפ"ב (ברשימת תושבי מעדיער והגליל תרי"ג נרשם שנולדה תקפ"ב, וברישום פטירתה במאטריקל שם נרשם גיל 40), נפטרה ג' ניסן תרי"ח מנו"כ במעדיער (נפטרה סמוך ללידת ופטירת בנה שמואל).

אשת רבי **יוסף** (ב"ר **אביגדור** מראדוואני) **גראס** ז"ל ממעדיער וראדוואני, ליד תקי"פ. [בזווי"ש נשא ט"ז אב תרי"ח למרת טרעזיא (ב"ר מיכאל) עהרנטאל ע"ה].

צאצאיהם: 1) מרת **רוזליה/סאלי** ע"ה, ילידת תר"ב-תר"ו. אשת רבי **אדולף** (ב"ר **יודא**) **רייכנפעלד** ע"ה, נישאו בראוואזד תרכ"ח (מאטריקל אסאנפא). 2) מרת **רוזי/טרעזיא** ע"ה, ילידת תר"ח. אשת רבי **מוריץ** (ב"ר **סענדד**) **רייכנפעלד** ע"ה, נישאו בראוואזד תרכ"ח (מאטריקל שם) [כנראה נישואי שתי היתומות נערכו ע"י דודם "אב יתומים" רבי **מנשה שמעון פאשקוס** ז"ל מראוואזד, ראה עליו למעלה]. 3) רבי **משה** ע"ה, ליד תרי"ג (נולד תאומים עם בת). זוגתו מרת **יולי** (לבית **בערגער**) ע"ה, נישאו בראב תרל"ז (מאטריקל מעדיער). 4) רבי **אליעזר** ע"ה, ליד תרס"ו. זוגתו מרת **אנטאניא** (ב"ר **ליפאט זינגער ונעטי** לבית **נייהויזער** מאטש) ע"ה, ילידת תרס"ז, נישאו באטש תרל"ט. 5) הילד **שמואל** ע"ה, נפטר בן 10 ימים ט"ו אדר תרי"ח (מאטריקל שם).

ז. אולי: רבי **מיכאל פאשקוס** ז"ל משוראן (עפ"י מפקד משלמי מיסים תקפ"ח), נולד קודם תקס"ה (עפ"י גיל בנו), גר אח"כ בפוס (Fuss, סמוך למעדיער). זוגתו מרת **גאלדא** (לבית **קעניג**) ע"ה (רישום פטירת בנה).

צאצאיהם: 1) רבי **יעקב יהודה** ז"ל מטשוס-דובניק, ליד שוראן תקפ"ה, נפטר כ"ד תשרי תר"ס ושם מנו"כ. [בקטלוג 'קדם' 54 פריט 86 נרשם ספר עם חתימות "משה פאשקוס" ו"יעקב יהודה פאשקוס"]. זוגתו מרת **טשארני** (ב"ר **פרץ אדלער**) ע"ה, נפטרה כ"ב טבת תרנ"ז ושם מנו"כ ליד בעלה. [הורי מרת **חיי שרה** ע"ה, ילידת תרי"א, אשת ר' **משה פינחס שטאמבערגער** ע"ה, נפטרה ו' אדר תרע"ה מנו"כ במישקאלץ]. 2) רבי **דוד פאשקוס** ז"ל מקאמיאט (בגלילות שוראן, עפ"י מפקד תרכ"ט), ליד שוראן תקצ"ג. זוגתו מרת **בעטי** (לבית **נייבויער**) ע"ה, ילידת תקצ"ט, נישאו ל"ג בעומר תרי"ט (מסדר קידושין: פיליפ [אב"ד שוראן בעל ליקוטי חבר בן חיים] הג"ר חזקיה פייבל פלויט). [הרב יואל יעקב מייזליש העירני לרבי מיכאל ומשפחתו].

ח. כנראה נכדתו: מרת **לעני** ע"ה, ילידת מעדיער תק"פ (מפקד מעדיער תרכ"ט), נפטרה ד' סיון תרל"ג בפרעשבורג (עפ"י רישום פטירתה בפרעשבורג).

אשת רבי **יצחק גנאדין** ז"ל ממעדיער, ליד יאקא תקע"ד (מפקד תרכ"ט).

ט. כנראה נכדו: רבי **יעקב פאשקוס** ז"ל, ליד מעדיער תקפ"ב, נפטר כ' שבט תרל"ו, מנו"כ בבודאפעסט (עפ"י רישום פטירתו בבודאפעסט).

נוסח מצבתו: פה נטמן: ה"ה התורני ורבני המופלג בתורה חו"ש אוהב צדקות / חכם ושלם תומך תמימים כקש"ת מו"ה בנימין ב"ה משה פשק'ז נ"י / המכונה / בונם פשק'ז / זצ"ל"ה / בואו פה עברים הביטו לראות / נפל בשמים הלל בן שחר / יקר הולך הי מעגלותיו נאות / מבחר אנשינו צור לו בחר / יועץ חכם וישר באדם אין / נפל משענתכם תופשי התורה / בכה תבכה תדמע כל עין / נזרנו נשלכה והורם העטרה / קול ברמה נשמע שש ושמוח / יבוא אליו נפש צדיק ונקי / לארץ נשמע קול מר

צורח / הוי פנה יום אוסף מבהיקי / זכרו נא זאת ידידים והתאוששו / צדקת פרזונו לא ימוש מפיהם / למודו ופעולותיו על לבכם תחרושו / הנה לא מת חי הוא לדורותיכם / נו"נ בשם טוב בן מ"ז שנים ביום א' ט"ז אייר תרנ"ד לפ"ק / תינ'צ'ב'ה'. (צילום מצבתו הישנה באדיבות הרב אליעזר קאלמאן; כהיום חסר רובו, צילומו באדיבות הרב יואל יעקב מייזליש).

זוגתו מרת רחל (ב"ר איצק ומרת רוזה פאלל, ראה אות ה) ע"ה, ילידת תק"ס (עפ"י רישום פטירתה בגיל 79), נפטרה א' דר"ח אייר תרל"ט, מנו"כ בסערדאהעל.

נוסח מצבתה: מצבת קבורת רחל / פ"ט / האשה הצנועה כפה פרשה לעני / מרת רחל אשת / הרבני הצדיק מו"ה בונם פאשק'ז ז"ל / ושם אמה רוזה ע"ה / רבות עשית רחל אמנו! אשת חיל / חכמת ועלית על כל הנשים / לך קנית שם טוב כאבגיגיל / פעולותיך הטובים יספרו דלים ורשים / אלמנה נשאת אחר מות בעלך צעיר לימים / שוד משדי כי נחטף ממנו צדיק תמים / קמת כגבור לעזרת בניך ובנותיך / ועל דרכי התורה נהלתם וזאת תהלתך / זבד טוב השארת בעולם הזה / עדה המצבה על קבורת רחל עד היום הזה / נפטרה ביום א' דר"ח אייר תרל"ט / ונקברה ברב עם למחרתו / תינ'צ'ב'ה'. (באדיבות הרב אליעזר קאלמאן והרב יואל יעקב מייזליש).

למחרתו / תינ'צ'ב'ה'. (באדיבות הרב אליעזר קאלמאן והרב יואל יעקב מייזליש).

במפקד תר"ח נרשם: **פאשקוס בנימין** גיל 50 יליד אלישטאל, אשתו **פריי טערעז** [=רוזה] 44, בנו **יעקב** 20, בנו **שאלאמון** [=שלמה מאיר] 14, בתו **רבקה** [=אשת רבי עקיבא קליין] 17, בתו **אסתר** [=אשת היחזקן סופר] 14. (צילומו ביעלי זכרון עלה א עמ' יד).

ואלה צאצאי רבי **בונם פאשקוס** ז"ל מסערדאהעל:

א. הג"ר **אהרן אלעזר פאשקוס** זצ"ל **אב"ד גאלאנטא**,

מח"ס 'עת ספוד' (פרעשבורג תרי"ב) 'מעשה אבות' (שם תרט"ז) 'באר רחובות' (לבוב תרל"ד) ו'משמרת אלעזר' (מונקאטש תרמ"ה), יליד תקפ"ה (עפ"י רישום פטירתו בגיל 59), דומ"ץ קאטה [כבר בתרי"א], אב"ד גאלאנטא [תרי"ז-תרל"ג], נפטר בעיר מולדתו סערדאהעל ר"ח

אדר תרמ"ד ושם מנו"כ (ליד רבו הגי"ר **עזרא צורף** זצ"ל

[ק"כ] אשכנז הרב מסארדאהעל. למכת'ע, יודישע פרעסע'ע ביה"כ סע'ר שארדאהעל באנינארן, כי בימים האלה הלך שם לעולמו הרב הגאון מרא"א פאשקוס ז"ל, אבר"ק הג"ל בשנת החמשים ושמונה ליובי חייו. נדרך אנכ מספר הסופר כי לפני שנים אחדות היה הרב הבנוח במקום הרחצה ווספסאדען. או היה שם גם קוסר אשכנזי ריה, במקום הטויל פלע'ע שניחים, הרב הקוסר זה את זה בכל יום, והקוסר דבר עם הרב מדי יום ביובו על אודת ענינים שונים. וזהו היום ולא בא הרב אל מקום הטויל כי היה חולה, ויפלא הרב בעני הקוסר וירוש אדותיו. כאשר נודעה לו הסבה בא הקוסר בעצמו וכבדו אל מקום משכן הרב לבקרתו. —

רב"ד סערדאהעל חתן ש"ב רבי **משה פאשקוס** ז"ל (ממעדיער). [ראה עליו: 'אבן המאיר' אות פג,

מכת"ע 'המגיד' אדר תרמ"ד

'החתם סופר ותלמידיו' עמ' תעט, והקדמת 'מעשה אבות' מהדו"ח].

נוסח מצבתו: פ"נ / הרב המאור הגדול הגאון המפורסם / צדיק יס"ע כש"ת מו"ה / **אהרן אלעזר פאשקז** / זצוק"ל / הי' אב"ד דק"ק גאלאנטהא / אבל גדול ליהודים כי נפלה הנזר / הובל לקבר מורנו הרב ר' אהרן אלעזר / ראש המדברים בכל מקום אהה! כי נגזר / נר ישראל נדעך אשר תורה ועוז התאזר / אבד חסיד מן הארץ המפורסם בצדקתו / למאות העמיד תלמידים בגודל חכמתו / עניו ושפל ברך במקום גדולתו ענותנותו / זכרונו הטוב לא ימוש מלב אנשי עדתו / רוב ימיו נשא חליינו באהבתו וביראתו /

בן פורת פעל צדקות עם כל וזאת תהלתו / רבים שתו וישתו מחבוריו מקור תורתו / חכם וסופר מושך רבים ליראת ה' ולעבודתו / לא מת כי שם הוא כחיים חיותו / נו"נ בשם טוב וספדו לו כל העדה / ביום ד' ב' דר"ח אדר תרמ"ה / ונצב"ה.

זוגתו "הרבנית הצדקת" מרת **מרים** (ב"ר **בנימין זאב** ומרת **רבקה גיטל טרוטצער**) ע"ה, ילידת תקפ"ו (רישום פטירתה בגיל 68), נישאו תר"ח (ישו"ת מילי דאבות' ח"יב אה"ע סי' ג), נפטרה ה' טבת תרנ"ד מנו"כ בסערדאהעל.

נוסח מצבתה: פ"נ / הרבנית הצדקת מרת / **מרים** / בת הרבני מהו' / **וואלף טרוטצער** ז"ל / ואשת הרה"ג מהו' / **אהרן אלעזר פאשקוס** / זצ"ל / שהי' אב"ד דק"ק גאלאנטהא / נו"י יום / ה' טבת תרנ"ד / **מר** בכו בני משפחתך וכל מכיריך / יום לוקח העטרה מעל ראשיהם / מי ימצא עזר ואם רחמני' כמוך / **בת** ואשת חבר תפארת בעליהם / רבת מעללים מצוינת במעשיה / **בשערים** הללו נועם דרכיה / **קרבה** בימין צדקה באי שעריה / החזיקה לתפארת בפעולותי' לבעל נעוריה / גמלתהו טוב כאשת חיל / יוכל ללמוד מתוך הרחבה יומם וליל / **טובו** אוהליך פה גם שם / לזאת ישאף אנוש בשר ודם / תנצב"ה. (באדיבות הרב אליעזר קאלמאן).

צאצאיהם: 1) "הרבני הצדיק" רבי **בנימין בונם** זצ"ל מסערדאהעל, נפטר י"א אדר א' תרפ"א מנו"כ בסערדאהעל. זוגתו מרת **הנלא** (ב"ר **בנימין זאב וח' לאה יוסט**) ע"ה,

נפטרה ב' תמוז תרפ"ז ושם מנו"כ. 2) מרת **רוזא** ע"ה, נפטרה כ"ו אייר תרפ"ה מנו"כ בגאלאנטה. אשת "התורני הנעלה" רבי **משה** (ב"ר **אהרן ופראדל**) כ"ץ **מיללער** ז"ל, נישאו תרל"ח, נפטר ט"ו תמוז תרע"ד ושם מנו"כ. 3) מרת **הענדל** ע"ה, נפטרה ד' שבט תשי"א מנו"כ בסערדאהעל. אשת רבי **לוי** (ב"ר **משה**) **בישיטץ** ז"ל, נישאו תרמ"ב, נפטר א' טבת תר"ס ושם מנו"כ.

ב. רבי **יעקב פאשקוס** ז"ל מסערעד, יליד תקפ"ט (במפקד תר"ח נרשם בגיל 20, נקרא כשם אבי זקינו רבי יוסף יעקב פאשקוס שנפטר תקע"ט, ראה אות ה), נפטר כ"ז אלול תרנ"ה מנו"כ בסערעד. [העירני לזה הרב יואל יעקב מייזליש].

זוגתו מרת **בלומא** (ב"ר **מאני"ש** [אולי: נחמי יהודה] **ויולי קלוג**) ע"ה, ילידת תק"צ, נישאו תר"ב (רישום נישואיהם בסערעד), נפטרה קודם תרנ"ה.

צאצאיהם: 1) **רוזליה**, ילידת תר"ג. 2) **בעלינא**, ילידת תרט"ו. 3) רבי **בנימין** ע"ה, יליד תר"ז (סנדק: לאזאר פאשקוס רב גאלאנטה). זוגתו מרת **רבקה** (ב"ר **אברהם** ויוהאנא **קאהן** מסעניץ) ע"ה, נישאו בפרעשבורג תרמ"ב. 4) רבי **יהודה ליב** ע"ה מסערעד, יליד תר"ח, נפטר כ"ה תמוז תרע"ח ושם מנו"כ. 5) רבי **יצחק** ע"ה מסערעד, יליד תרכ"א (סנדק: לאזאר פאשקוס רב גאלאנטה).

ג. מרת **רבקה ע"ה**, ילידת תקצ"א לערך (עפ"י מפקד תר"ח בגיל 17, כנראה נקראה ע"ש זקנתה מרת רבקה אשת רבי יוסף יעקב פאשקוס להלן אות ה).

אשת "הנגיד החריץ ומובהק" הג"ר **עקיבא** (ב"ר **יעקב קליין** זצ"ל מרביץ תורה בנייטרא, "תורה וגדולה התאחדו על שולחנו והרביץ תורה לתלמידים מקשיבים", תלמיד הכתב סופר, נפטר

י"ט סיון תרמ"א מנו"כ בנייטרא. [והשיבו לו נאמר בספרי שו"ת גדולי דורו: אהל אברהם, חתן סופר, יהודה יעלה, כתב סופר, לקוטי חבר בן חיים, מאמר מרדכי, מחנה חיים, מנוחת משה, משיב דברים, נחלת בנימין, נחלת עזריאל, עין הבדולח, שואל ומשיב, ועוד. הספדים עליו: 'ליקוטי חבר בן חיים' (ח"ה ק ע"ב), 'לקוטי בית אפרים' (דרוש ט), ויתורת משה נתן] (פא ע"א). וראה עליו: 'החתם סופר ותלמידיו' עמ' תקלג].

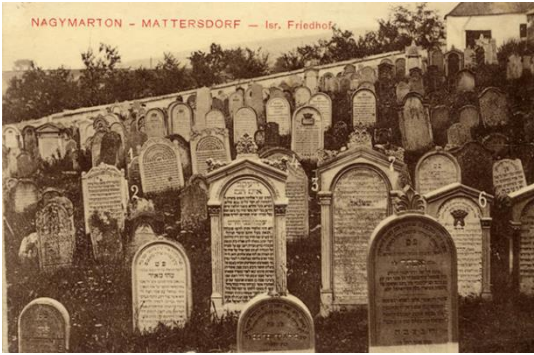
צאצאיהם (עפ"י מאטריקל נייטרא): (1) **בנימין בונם** ע"ה, יליד תרט"ז (סנדק: אלעזר [=הג"ר אהרן אלעזר] פאשקוס). (2) מרת **רוזה ע"ה**, ילידת תר"ח. אשת רבי **ברוך** (ב"ר **יאקב** מטיסא-פירעד) **בלויא** ז"ל מפאקש, תלמיד מהר"ם שיק (הורי: רבי **עקיבא בלויא** הי"ד מקראסנא, יליד פאקש תרמ"ג, הריץ מאות שאלות לגדולי דורו, נעק"ה סיון תש"ד, ראה עליו: ר' עקיבא בלאו מקראסנא-אספן התשובות' בסי' יהודי סאלאז'ן-סילאדי, ת"א תשמ"ט, עמ' 61]. רבי ברוך בלויא נישא בזווג שני עם בת רבי **יעקב ליב הכהן שטראסער** ז"ל חתן הכתב סופר, ראה 'החתם סופר ותלמידיו' עמ' תקלד, תרז]. (3) **גיטל ע"ה**, ילידת

תרכ"א. (4) **ישעי' ע"ה**, יליד תרכ"ה. (5) **קילה ע"ה**, ילידת תרכ"ט.

ד. "הרבנית הצדקת"

מרת **אסתר ע"ה**, ילידת תקצ"ד (במפקד תר"ח בגיל 14), "ממשפחה הרוממה משפחת פאשקעס בק"ק סערדאהעל, עמדה כשלשים שנה לימין בעלה הקדוש בחכמה ותבונה וכל רעיונה רק לברות לו סבבו ולהסיר ממנו כל

מניעה מעבודתו הקדושה" (לשון בנה בעל 'מענה שמחה' בהקדמתו לשו"ת 'חתן סופר'), נפטרה כ"ח טבת תרס"ח מנו"כ במאטערסדארף ליד בעלה. (צילום ביה"ח הנחרב באדיבות 'מכון לאקענבאד').

נוסח מצבתה: נפטרה בש"ט ביום ה' – כ"ח טבת
 בשנת תרס"ח לפ"ק / <הוובלה לקבורה> בהספד
 גדול למחרתו / פ"ט / האשה הרבנית ... הצדקת /
 מרת **אסתר** ע"ה / אשת חיל של רבינו הגאון
 הקדוש / מהו' **שמואל עהרנפעלד** ז"ל אב"ד דפה
 יע"א / בת הרבני הצדיק ... מהו' **בונם פאשקוס**
 זצ"ל / ... מפוארה בק"ק סערדאהעל יע"א / אשרי
 לה ואשרי חלקה לשמש רבינו זכתה / ס ... / ת ... /
 ר ... / ת.נ.צ.ב.ה. / ושם אמה **רחל** ע"ה.

אשת הגי"ר **שמואל עהרנפעלד** (בהגי"ר **דוד הרש** ומרת **הינדל** מפרעשבורג,
 חתן ה'חתם סופר') זצ"ל אב"ד **מאטערסדארף**, בעל 'חתן סופר', יליד

פרעשבורג תקצ"ה, נישאו
 בדיאסעג אלול תרט"ו,
 שימש בק"ק בעטלאהן
 סיקסא ומאטערסדארף,
 נפטר ר"ח אב תרמ"ג ושם
 מנו"כ. [ראה עליו: תולדות
 המחבר ברי"ס ישו"ת חתן סופר,
 ישם משמואלי ברי"ס 'חתן סופר',

יכתב זאת זכרון עמי 273, 'החתם סופר ותלמידיו עמי תקפג,
 פנקס המוהל חת"ס' בירורים סו"ס א, ו'גבעת שאולי תולדות המחבר עמי לד].

צאצאיהם: 1) הגי"ר **שמחה בונם** זצ"ל אב"ד מאטערסדארף, בעל 'מענה שמחה', יליד
 תרט"ו, נפטר ז' אב תרפ"ו ושם מנו"כ [ראה: 'החת"ס ותלמידיו עמי תקמד]. זוגתו מרת
גיטל (ב"ר **אברהם מנחם קרויס** מניר-מאדע) ע"ה. 2) 'הרבני החר"ף הנגיד ונכבד" רבי
דוד צבי זצ"ל משוראן, נפטר י"ב מרחשון תש"א. זוגתו מרת **מרים** (ב"ר **שמואל הכהן**
פריעדלנדער) ע"ה. 3) רבי **משה** הי"ד. זוגתו מרת **חנה** (בהגי"ר **ליב זינגער** ממישקאלץ
 מ"ימ ומח"ס 'ימנחת יהודה') הי"ד, נישאו במישקאלץ תרנ"ב, נעקד"ה כ"ד תמוז תש"ד. 4)
 מרת **שרל** ע"ה נפטרה תר"צ. אשת "הרב הצדיק חו"ב" הגי"ר **מאיר** (בהגי"ר **מנחם** אב"ד
 אונגוואר) א"ש זצ"ל, יליד תר"י, נפטר ח' אדר תר"נ מנו"כ במאטערסדארף. בזווי"ש
 אשת "הרבני המופלג חו"ב" רבי **זכרי' שווארץ** ז"ל, נפטר ט' באב תרצ"ו.

ה. "איש צדיק תמים" רבי **שלמה מאיר פאשקוס** ז"ל, יליד תקצ"ו, נפטר ד'
 דחול המועד סוכות תרמ"ד מנו"כ בסערדאהעל [ליד הורין].

נוסח מצבתו: עד הגל הזה / ועדה המצבה כי נטמן פה איש / צדיק תמים
 שוע ונדיב לב הרבני / מו"ה / **שלמה מאיר פאשקוס** / ז"ל / שוד משדי על
 אבדן נפש יקרה / לב חכם לימינו בתורתו וביראתו עוטה אורה / משכיל

אל דלים בחכמה ובינה יתירה / הוי ואבוי! צעקו בכל העיר עת לוקח הדרה / מה גדול כים שברינו מי ירפא אותו / איה תומך איה סועד הנמצא / תמורתו / ירא ושלם ונדיב לב והולך בתומתו / רחים רבנן ותלמידהון וזאת

תהלתו / בדמי ימיו
בן מ"ח שנים נגדע
פתיל חיתו / נהפך
לאבל יום מועד חגו
ושמחתו / ראש
וראשון לחברא
קדישא הי' עד יום
מותו / חלקו בחיים
יש שך קול קורא
ממרומי' לפעולתו /
לא מת כי גם שם

מתעדן בעדן נשמתו / חוה"מ של סכות ד' תשרי תרמ"ד עלתה נשמתו
בטהרה / למחרתו הובל ברוב עם ומספד גדול לקבורה. (באדיבות הרב דובעריש
וועבער).

זוגתו מרת **פראדל** (בהג"ר **משה שאנפעלד** ומרת **פינקל** לבית אייזנשיטץ
מנייטרא) ע"ה, נפטרה ה' ניסן תרנ"ט מנו"כ בסערדאהעל.

נוסח מצבתה: פ"ט / האשה המפורסמת בצדקתה / וכשרון מעשיה מרת /
פראדל / אשת הרבני המופלג בתורה / מו"ה **שלמה מאיר זצ"ל** / **פאשקו**

/ בת הרב הצדיק מו"ה / **משה שאנפעלד**
זצ"ל מנייטרא / שם אמה **פינקל** / נפטרה
בשם טוב אור ליום ה' ה' **ניסן** / נקברה
במספד מר ועם רב בו ביום / תרנ"ט לפ"ק
/ פארנו נגזו ועלי ארץ הושלך ראשנו / רמו
וגדלו כמו גלים בלב ים צרותנו / אוי מה
הי' לנו נפלה עטרת ראשנו / דמעות נמלאו
וזלגו כמי נמרים עינינו / לקברך עדי יגיעו
וכים יגדלו על שברונינו / פעולות
צדקותיך מי יוכל לספרה / אלו פינו כים
אין די בארה / שערי ביתך מעולם

מצוינים להלכה / קבעת בית מדרש לתורה ותפלה / וי וי נשמע ורבתה קול
צוחה / זכרונך לדור דור לנצח יהי לברכה / תנצב"ה. (באדיבות הרב אליעזר
קאלמאן והרב חיים קליין).

צאצאיהם: 1) רבי **בנימין בונם** ז"ל, יליד תרכ"ז, נפטר י"ז מנחם אב תרפ"ד מנו"כ בסערדאהעל. זוגתו מרת **שרל** (ב"ר **יוסף קאטה**) ע"ה, נעק"ה כ"ז סיון תש"ד. 2) רבי **משה** ז"ל, יליד תרכ"ח. 3) רבי **יצחק** ז"ל, יליד תר"ל, זוגתו מרת **קילה** (בת דודו רבי **ישעי**

פאשקוס, ראה בסמוך) ע"ה, ילידת תרל"ג, נישאו בסערדאהעל תרנ"ג. 4) "הצדיק המפורסם" רבי **יהודה ליב** הי"ד מסערדאהעל מח"ס 'שארית מיהודה' (ב"ב תשס"ה), יליד תרל"א, השתדל בהו"ל ספר 'אהבת ציון' (לרבו הג"ר יוסף קליין-טשאבע, ח"ד ווראנוב תרצ"ד, ראה הסכמות והקדמה שם), נעק"ה כ"ז סיון תש"ד. זוגתו מרת **בילא** (בת ש"ב רבי **בנימין בונם** בהג"ר **אהרן אלעזר פאשקוס**) ע"ה, נפטרה ג' אלול תרע"ד מנו"כ בסערדאהעל. 5) **מרדכי** ע"ה, יליד

תרל"ב. 6) מרת **רוזה** הי"ד, ילידת תרל"ו, נישאה בסערדאהעל רבי **יהודה ליב פאשקוס** תרנ"ה, נעק"ה י"ז תמוז תש"ד. אשת רבי **שלמה יהודה** (ב"ר **ראובן**) **הכהן שפיטצער** ז"ל מסאמבאטהעלי, יליד תר"ל, נפטר י"ד מרחשון תרע"ז. 7) רבי **אלעזר עקיבא** זצ"ל מטשאראנא, יליד תרמ"א, נפטר י"ח מרחשון תרפ"ט מנו"כ בטשאראנא. זוגתו בזוו"ר מרת **צארטל** (ב"ר **משולם געשטעטנער**) ע"ה, נפטרה י' שבט תרע"ט מנו"כ בטשאראנא. בזוו"ש מרת **לאה** (בת הג"ר **משה שמעון הלוי** אב"ד פרוינקירכן, הנ"ל אות א) ע"ה, נפטרה כ"ו שבט תשמ"ז מנו"כ בהר הזיתים. [ראה עליו: 'עלי זכרוני' עלה מא עמ' סח].

ו. "צדיק ונשגב לוחם מלחמות ד' " רבי **ישעי פאשקוס** ז"ל, יליד ת"ר (עפ"י רישום פטירתו בגיל 55), נפטר ט"ז סיון תרנ"ה מנו"כ בסערדאהעל.

נוסח מצבתו: פ"נ / מבחר האישים צדיק ונשגב / פאר העדה והדרה, לוחם / מלחמות ד' שעה, המפורסם / התורני כמו"ה / **ישעיהו** / **פאשקוס זצ"ל** / נפטר בליל ש"ק ט"ז ונקבר / ברב עם ובהספד גדול ביום / י"ז סיון תרנ"ה לפ"ק / יסדי אמונה לחזק מלחמה לה' לחמת / שקר שנאת ורדפתו עדי אותו החרמת / על כן בעיני אלקים ואדם יפית וגם נעמת / ידיך שלחת לאביונים הענקתם בהונך בגרונוך / החזקת תמכת אותם בכל כחך ואונך / ובכל אשר לאל ידך

עשית רצון קנך / פדות והרוחה המצאת לעתות בצר לאומתיך / אחי עזר ואחי סמך היית מי יתן תמורתך / שכרך לכן הנה אתך ושכבת וערב שנתיך / קול נהי ויליל נרים האם והבנים בניך / ונבכה מאין הפוגות על מותך במבחר ימיד / סתר לנו ומליץ טוב תהי נא לפני ה' אלקיך / שם אמו **רחל** / תנצב"ה. (באדיבות הרב יואל יעקב מייזליש).

זוגתו מרת **רבקה** (בת דודו רבי **משה** ומרת **הנלא פאלל**, ראה להלן אות ו) עי"ה, נפטרה [ו'ז'י'] תמוז תרפ"ג מנו"כ בסערדאהעל.

נוסח מצבתה: עד הגל הזה / על כשרון מפעליה אשה צנועה וחסודה / ... שבחה רב נפלאים מעשי / מרת / **רבקה** / אשת הרבני כ"ה / **ישעי פאשקוס** / בת נדיב ושוע המפורסם / מ' **משה פאל** ז"ל / רבות בנות עשו חיל ודרכה נבחרה / ברוכה וכבודה בנשים יפה וברה / ק... .. כיום הוסר פארה / הוי ואבוי צעקו בחוצות במרה / פיה פתחה בחכמה תפלתה שגורה / אהבת צדקה וחסד בנפשה קשרה / שמרה נפשה בחבה צווי ואזהרה / קדמו עיניי אשמורות עינה נגרה /

והנה רברה יוצאת נקי וטהורה / סתרה בצל עליו נוה אפריון מדורה / נפטרה בש"ט ביום <ו'ז'י'> לחדש תמוז / תרפ"ג לפ"ק / ושם אמה **חנלה** / תנצב"ה.

צאצאיהם: 1) רבי **בנימין** המכונה **בונם** ז"ל [זוגתו בזו"ר מרת **גנענדל** הי"ד בת הגי"ר **אהרן קאהן** ז"ל ממעדיער מח"ס יזכרון אהרן, בתרס"א נישאה בזו"יש לרבי מיכאל (ב"ר משה) סג"ל פרייזעך הי"ד מפאפא]. 2) מרת **קילה** (קלארא) עי"ה, ילידת תרל"ג, אשת ש"ב רבי **יצחק** (ב"ר **שלמה מאיר הנ"ל פאשקוס** ז"ל. 3) רבי **יצחק ליב** עי"ה, יליד תרל"ח, זוגתו מרת **רבקה** (רגינה, ב"ר **צבי ובעטי** לבית **אסטרייכער**) **היילברון** עי"ה, ילידת תרל"ט, נישאו במונקאטש תרע"א. 4) **רחל לאה** עי"ה, ילידת תרל"ט. 5) רבי **משה** ז"ל, יליד תרמ"א, ראה"ק קהל החרדים בודאפעסט אחר השואה, נפטר ט"ו שבט תשכ"ב ושם מנו"כ (ראה 'החתם סופר ותלמידיו עמ' תר). 6) מרת **פרידא** עי"ה, ילידת תרמ"ה. אשת

רבי **זיגמונד** (ב"ר **ישראל רוזא** מפרעשבורג) **רוזנבוים** ז"ל, נישאו בגאלאנטא תרס"ה. 7) **רוזה** עי"ה, ילידת תרמ"ו.

מרת **רייצל** עי"ה, ילידת סערדאהעל תר"ו לערך . ז. (עפ"י מפקד נייטרא תרכ"ט), נפטרה ח' אב תר"ע מנו"כ בנייטרא [ליד בעלה].

נוסח מצבתה: פ"ט / האשה החשובה והיקרה / מרת / **רייצל** / אשת כ"ה / **יוסף צבי עהרענפעלד** / הלכה לחיי העולמים לדאבון / בניה ובנותיה ליל ש"ק ח' מנחם / אב בשנת תר"ע לפ"ק / תיניצי'יה' / ש"א **רחל** /

אשת רבי **יוסף צבי** המכונה **יוסף הרש** (ב"ר ישעי' דוד) **עהרענפעלד** ז"ל מנייטרא, יליד נייטרא תקצ"ו (עפ"י מצבתו), נפטר צעיר לימים ד' אדר א' תרמ"א ומנו"כ בנייטרא.

נוסח מצבתו: פ' נ' / איש יקר בן יקרים ה"ה הר"ר / **יוסף הרש עהרענפעלד** נ"ע / נפטר בש"ט ביום ה' ד' אדר ראשון / תרמ"א לפ"ק / **יוסף** בן פורת נטע נאמנים / **צבי** תפארת לאבות ובנים / בן ארבעים וחמש אורו כבה / **ישע-יה** נהפך לו לאש להבה / דרך ישר הלך כל ימי היותו / וממנו לא סר עד יום מותו / דת א-ל שמר עד אחריתו / תיניצי'בה'. (מאוסף מר שאנדור באטשקי, בהשתדלות הרב חיים קליין).

צאצאיהם (עפ"י מאטריקל נייטרא): 1) **בנימין**

בונם ע"ה, יליד תרכ"ג (במאטריקל נרשם: בכור, הסנדק לאזאר [=הג"ר אהרן אלעזר אב"ד גאלאנטא] פאשקוס). 2) מרת **רוזה** ע"ה, ילידת תרכ"ה. אשת רבי **שמואל** (ב"ר **משה** מקיש-לוטש, ראה להלן סוף אות ה) **פאשקוס** ז"ל מוויען, נישאו בקיש-לוטש תרמ"ה (מאטריקל סערדאהעל). 3) **ישעי' דוד** ע"ה, יליד תר"ל (מוהל: קארל [=הג"ר עקיבא] קליין). 4) **קילא** ע"ה, ילידת תרל"א. 5) **מענדל** ע"ה, יליד תרל"ג (סנדק: לאזאר עהרענפעלד). 6) הילד **משה** ע"ה, יליד תרל"ו (מוהל: קארל [=הג"ר עקיבא] קליין), נפטר כ"ה אייר תרל"ט. [על מרת רייצל עהרענפעלד ומשפחתה העירני הרב חיים קליין].

ח. מרת **שרה** ע"ה, ילידת סערדאהעל תר"ז לערך, נישאה בסערדאהעל תרכ"ז (עפ"י רישום נישואיה במאטריקל שם), נפטרה צעירה לימים בחיי אמה ז' אלול תרל"ו מנו"כ בביה"ח הישן בוויען (רשימת הנפטרים בבית החיים וואהרינג שם). אשת רבי **מיכאל** (בן רבי **פרץ** ומרת **קילא**) **ניימאן** ז"ל מוויען, יליד וויען תר"א (עפ"י רישום נישואין הנ"ל), גיסו של ה'שבט סופר' (חתן רבי פרץ הנ"ל; ב'כתב זאת זכרון' עמ' 178 מספר: "בשנת תרנ"ד נודמן רבינו [השבט סופר] לוויין, גיסו ר' **מיכאל ניימאן** ערך בערב אחד סעודה לכבוד רבינו ולכבוד הגה"ק [רבי יהושע] **מבעלזא** זי"ע..."), נפטר כ"ו אייר תרע"ד מנו"כ בפרעשבורג ליד אביו. [חלקה 6 שורה 15 מס' 27; בשנת תרל"ז נשא בזוג שני מרת **רעכלא** (ב"ר **חיים צבי פאפנהיים**) ע"ה, נפטרה כ"ו אייר תרס"ב ושם מנו"כ. ראה: 'כתב זאת זכרון' עמ' 173, 178, ו'פנקס המוהל חתם סופר' אות תקסד, תרצז].

בתם: **רוזה** ע"ה, נולדה בוויען ז' תמוז תרל"ב.

ד. רבי משה פאשקוס מבארטשקא

נבוא על המחקר מי הי' רבי משה פשק"ז אבי רבי בונם מסערדאהעל הנ"ל, ועמד על זה העורך המנוח הרב מא"ז קינסטליכער ז"ל ב'עלי זכרון' עלה א' עמ"ד, וכתב "על יחוסו למעלה לא ידוע ואין לזה מסורת במשפחה כהיום".

ראה בהקדמת ספר 'מעשה אבות' (פרעשבורג תרט"ז) כותב המחבר הג"ר אהרן

ועוד מואר כי בבבל פועשה מרומם שם משה הוא משה האיש אבי וקי חק המפורסם הנכבד החורגי המשלם בעלות מדות יקרות ירא את ה' מאור היר' פ"שה פשק"ז נ"י ומי רבני זכור אוכרז לשמן חיות גם לו לשם ולחיות עמרת וקנים בני בניו האינת לטנין הקורא דבר אשר דברי ל' אורות חיבור הספרי חזו.

כ"ה גאלאטשקא יום וי"ז עש"ק מט"ו לפ"ק.

המים והסלים, גזילי תולם לנכדי הפלוג החו' וכו' ע"ה אהרן אלעזר פשק"ז נ"י. בלי ספק שזכרנו לדרך המבואר על אחותיך הטהורה אשר הניעוני אשך זו שזמנו לנו וכו', אה"כ בני תחב תחב עריך מל בעלזא אשר תחלל מונני על דברי שמניך ה' לטוב על עמ' אבות וחסה תחלל עמל נחשבל הערך כחוני התעשש חו התחלל, פוי אטיכי לגזול עד היום, עשה ויחלל, ויח' תחללתי בנים על אונתם, וידעתי גם אני כי תקחתי אשך קרה לבל תפסיקם אשך חוצינו ונלפסיס יקרה גם לפשר הזה, ולם נלכזים אשך נטעו גדולים חקכי לב נפלים נלכזים הנוון וכו' פאנס כל זה לא יענינך ולא יסדוך בענודתך, אלא ה' ייחיד ייחיוני וישעמו, וישעמו משה נחמתי חלקו הוא עמם היות אשך כחן ה' אל לנו לב תחלה, לכול מניכסו להיות סיוע לעבדי ה' בנאות ולדק, לא להסיק ולא לקבל ספק, ויסי שזום נהיכנו ולא נדכתי בני אדם לא תמות וננדיתתם לא תמות. בלם הדברים אשר דבר אשך עמם זקיק, האנחתי צנע אליכות יינך

הק' משה פשק"ז.

וראה הקורא אך החורה מחורה על אכבני שלי. הוא כי זה משה האיש אשר חלק לו בבניה וחורה וחכמה על לשונו, ושם משה האיש אשר מרומם ברבני האגרת הוא הוא אחי אב, מורי ויורי חק המפורסם פור נון לאביות ירא את ה' משה פאל"ז הי אשר עוררתי לוח יחי מקורו ברוך.

אלעזר פשק"ז נ"י... אלה הדברים אשר דבר אליך משה זק"ינך, המעתיר בעד אריכות ימך, הק' משה פשק"ז.

ב'עלי זכרון' שם העיר העורך שהרבה טעו והחליפו הקצין הר"ר משה פשק"ז מבארטשקא הנ"ל, עם הדיין מניקלשבורג הג"ר משה ב"ר בונם פאשק"ז זצ"ל. עוד כתב שם (עמ' טז) שרבי משה אבי רבי בונם מסערדאהעל הי' גר בהעלישטאבא לפני באראטשקע, שם נולד בנו בנימין המכונה בונם, ומקורו עפ"י הנרשם במפקד תר"ח שבנימין פאשקוס נולד באלישטאל (צילומו שם).

בהשקפה ראשונה עלה על הדעת שרבי בונם מסערדאהעל הי' בנו של רבי משה פאשקוס ממעדיער [הנ"ל אות ב] ליד העלישטאבא, ובסוף ימיו הי' גר בבארטשקא, ולכך לא מצינו נרשם פטירתו במאטריקל מעדיער. נויש קצת סמוכין לזה שהג"ר אהרן אלעזר (ב"ר בונם) פאשקוס אב"ד גאלאטא הי' תלמיד הג"ר עזרא צורף (חתן רבי משה פאשקוס ממעדיער הנ"ל) וגם מנוחתו כבוד ליד רבו. ולפ"ז הי' לרבי משה הנ"ל בניס משני זוגים, כי בהקדמת 'זכרון טוב' (ח"א) מזכיר המחבר הג"ר עזרא צורף שם חמותו מרת גיטל, ומחרוזי מצבת רבי בונם מסערדאהעל יוצא שם אמו מרת קילה].

ברם יש לפקפק בזה, שהרי ב'שו"ת חתן סופר' (סי' לד, בתאריך ב' כי תבוא תרל"ג) כותב: "לכבוד אהובי הב' המופלא ומופלג בתורה ויראת ד' טהורה כ"ה יהושע נ"י גאלדשטיין בן לאהובי חביבי הרב הגאון הצדיק וכו' מו"ה עזרא נ"י צורף רב"ד בק"ק ס"ה יע"א". הרי שלא מתאר את רבי יהושע גאלדשטיין ז"ל נכדו של רבי משה פאשקוס ממעדיער בתור "שאר ברשי", וגם לא בתואר "מחותני" כדרך שהי' נהוג לתאר קרובי משפחה מצד האשה [לדוגמא,

ראה שו"ת חתן סופר כמה תשובות ל"מחותני" הג"ר משה עקשטיין ז"ל מסערענטש-ירושלים, כנראה הקישור היא כי זוגתו מרת רחל (ב"ר יואב ביליצער) ע"ה היתה בזוו"ר אשת הג"ר שמואל קארניצער (בן דודו הג"ר אלי' חתן החתם סופר) ז"ל. גם הרי מזכיר נמי את אבי השואל הג"ר **עזרא צורף** זצ"ל (חתן רבי משה פאשקוס ממעדיער) ולא מזכירו בתואר "דודי".

גם יש הוכחה כי שני קרובים בשם "משה פאשקוס" איכא בשוקא במקום ובזמן אחד, הראשון רבי משה פאשקוס ממעדיער, והשני רבי משה פאשקוס מעיר הסמוכה העלישטאבע ואח"כ בבאראטשקא, כי במאטריקל אסאנפא נרשם בשנת תרי"ג לידת "משה" ב"ר שמעון פאשקוס מראוואזד (ראה אות ב), וכנראה נקרא על שם אבי אביו רבי משה ממעדיער, והרי מכתבו של רבי משה מבאראטשקא לס' 'מעשה אבות' נכתב לאחר זמן בשנת תרט"ו.

ניתנה ראש לברר מי הי' רבי משה פאשקוס אביו של רבי בונם מסערדאהעל, כפי שהעתקנו למעלה הי' מקום מגורו בהעלישטאבע ואח"כ בבאראטשקא. וככל הנראה משפחת פאשקוס בגלילות סערדאהעל ואגפ"י אחת היא ומקור מוצאם מניקלשבורג, וראש המשפחה הי' רבי **שלמה פאשקוס** מהעלישטאבע [ראה אות 1]. לכך יש לשער שגם רבי משה הנ"ל הוא אחד מבני בניו.

אח"ז העירני הרב אליעזר קאלמאן שמצא במאטריקל עיר באראטשקא (Nagy Baracska) רישומים ממשפחת פאשקוס, וברישום נישואין ביום כ"ה מרחשון תרכ"ב נרשם: הכלה נעטי פאשקוס, גיל 20, הוריה לאופולד [=ליב] פאשקוס ורוזי [=רחל] לבית וואלף, החתן לודוויג קענדל, גיל 23, הוריו משה קענדל ויוזפינה לבית ענגל, המסדר קידושין "**אלעזר פאשקוס ראבבינער פון גאלאנטא**". וזה הוכחה שהג"ר אהרן אלעזר פאשקוס זצ"ל אב"ד גאלאנטא הי' קרוב משפחה, ובא לבאראטשקא כל אורך הדרך (יותר מ170 ק"מ) להשתתף בנישואי בת דודו ולכבוד זקיניו רבי משה פאשקוס משם.

גם נמצא כמה רישומי לידות במאטריקל באראטשקא והסביבה בין השנים תרי"ד-תרכ"ו שנרשם המוהל "משה פאשקוס". ככל הנראה קבע מקום מגורו בבאראטשקא עכ"פ בסוף ימיו, במקום מגורי בניו רבי ליב ורבי יעקב ז"ל. [במאטריקל שם נרשם פטירת **וויקטור פאשקוס** בגיל 70 ביום כ"ב כסליו תרכ"ב ושם מנו"כ. לא ידענא מי הוא, ואולי הוא אחיו של רבי משה ומהמשתתפים בנישואין הנ"ל ושם שחל"ח].

2	Leinig Anat die Bra Bander Baranjo on Mar dal, br diger Ypifjfla Matig Kornu Quistelin	Masse Anatli Minglo Bander in Bra Mater dijon pda Bzizig Kornu Csigli	Cues 1		Andli paaklia gokoran ut Bra malpfla	Koogole Ypifjfla Matig Banziffl pa Bzizig Kornu Banziffl Banziffl Banziffl	Baranjo Ka M		Baranjo Ka M	Baranjo Ka M	Baranjo Ka M	Baranjo Ka M
---	---	---	-----------	--	--	---	--------------------	--	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

וכן מצינו במאטריקל באראטשקא כמה רשימות לידות מיוצ"ח של רבי משה פאשקוס, והשמות זהים כשמות המשפחה, לדוגמא: **קילא** בת לאופולד פאשקוס נולדה כ"ג כסליו תרי"ד (כשם זקינתה אשת רבי משה). **בונס** בן לאופולד פאשקוס נולד י" מרחשון תרי"ט (כשם אחי אביו רבי בונס מסערדאהעל), המוהל הסבא רבי משה פאשקוס.

בחיפוש בניירות וספרי מאטריקל בעיירות הסמוכות לבאראטשקא, מצאנו נרשם פטירתו במאטריקל עיר הסמוכה באיא: **משה פאשקוס, י"ד שבט תרכ"ו, סוחר, גיל 89, נפטר בבית החולים היהודי בבאיא, נקבר בבאיא.**

על ידי זה מצאנו מקום קברו בבאיא (צילום מצבתו מגוני מכוון ימי קדם), בהשתדלות נכדו הרב אליעזר קאלמאן, שטרח הרבה לברר מקום מנוחתו של זקינו רבי משה פאשקוס מבאראטשקא ז"ל, ומתפרסם כאן לראשונה.

נוסח מצבתו: אלוך בכות / ויכל משה את המלאכה ויעל משה אל י"י / פה נקבר / מה"ו **משה** בן מה"ו **יוסף יעקב** / **פאשקוס** / הלך תמים, ובא בימים / חף מפשע, מאס ברשע / קולו בהדר, בכח נאדר / לערך תפלה, לנורא עלילה / גם חתם ברית א-ל, בבשר ילדי ישראל / והמרבה להלל, דברו יחלל / כי הדומיה תהלה, מכל אמר ומלה / ויקרא אלקים אל משה בט"ו לשבט / שנת עבדי משה **בכל ביתי נאמן הוא** / נשמתו תהי צרורה בצרור החיים / ושם אמו **רבקה** ע"ה.

היוצא מזה: רבי **משה פאשקוס** ז"ל מבאראטשקא (נקרא כשם זקינו רבי משה

מניקלשבורג נפטר תקל"ז, ראה אות ז), יליד תקל"ז, בן רבי **יוסף יעקב** ז"ל ומרת **רבקה** ע"ה מהעלישטאבע (אות הבא), גר מקודם בהעלישטאבע (שם נולד בנו רבי בונס), ש"ץ ומוהל מומחה (במאטריקל באראטשקא והגליל נרשמו הרבה ילדים שמל עד ט"ו תשרי תרכ"ו סמוך לפטירתו בגיל 89), נפטר ט"ו שבט תרכ"ו, מנו"כ בבאיא.

זוגתו מרת **קילה** ע"ה (עפ"י ראשי חרוזי מצבת בנה רבי בונס בסערדאהעל), נפטרה קודם תרי"ד (באותה שנה נולדה נכדתה "קילא" ב"ר ליב פאשקוס. יש לציין ברישום פטירת בעלה רבי משה במאטריקל באיא נרשם שהוא נשוי, לפי"ז נשא אשה בזוג שני).

ואלה צאצאי רבי **משה פאשקוס** ז"ל מבאראטשקא :

- א. רבי **בונם פאשקוס** ז"ל מסערדאהעל הנ"ל, יליד תקס"ז, נפטר ט"ז אייר תרי"ד [ראה עליו ומשפחתו למעלה אות ג].
- ב. רבי **ליב** (לאופולד) **פאשקוס** ז"ל מבאראטשקא, יליד תקי"ע, נפטר תר"מ. זוגתו בזוו"ר מרת **רחל** (לבית **וואלף** מבאניהאד) ע"ה, נפטרה צעירה לימים בשנת תרי"ב, מנו"כ בבאיא. בזוו"ש מרת **מימי** (לבית גרינז) ע"ה.
- צאצאיהם (עפ"י מאטריקל באראטשקא), מזוו"ר : (1) מרת **נעטי** ע"ה, ילידת תר"א. אשת ר' לודוויג/לואש (ב"ר משה ויוזפינה לבית ענגל) קענדל ע"ה, יליד תקצ"ט, נישאו בבאראטשקא תרכ"ב. (2) ר' **דוד** ע"ה מהערצעג-סאלאש, נולד כ"ו אב תר"ב. זוגתו לבית ענגל ילידת תרי"ב, נישאו בסענט-לורינץ תרכ"ט. (3) מרת **קאטרינה** ע"ה, ילידת תר"ט, נפטרה צעירה לימים כ" טבת תרמ"א ברידיסיא. אשת ר' **וואלף לויטץ** ע"ה. (מזוו"ש : 4) מרת **קילא** (רוזליה) ע"ה, נולדה כ"ג כסלו תרי"ד, נישאה תרל"ד. (5) הילד **בנימין בונם** ע"ה, יליד תרי"ט (מוהל : [הסבא] **משה פאשקוס**), נפטר כ"ה ניסן תרי"ט.
- ג. רבי **יעקב פאשקוס** ז"ל (מופיע במאטריקל באראטשקא עד תרל"ה, כנראה נקרא ע"ש זקינו רבי יעקב פאשקוס, ראה אות ה). זוגתו מרת **לעני** ע"ה.
- צאצאיהם (עפ"י מאטריקל באראטשקא) : (1) מרת ? ע"ה, ילידת תרי"א, נישאה תרכ"ח. (2) מרת **לינא** ע"ה, ילידת תרי"ד, נישאה תרל"ב. (3) מרת **רוזליה** [כנראה : **קילא**] ע"ה, ילידת תרטי"ו. אשת ר' **יעקב לאווינגער** ע"ה, נישאו תרל"ד. (4) **חיי שרה** ע"ה, ילידת תרטי"ז. (5) **הרש** ע"ה, יליד תרח"י (מוהל וסנדק : [הסבא] **משה פאשקוס**).
- ד. כנראה : מרת **פראדיש** ע"ה, ילידת תקס"ח, נפטרה י"ב תמוז תרכ"ג מנו"כ בקאמארן.
- אשת [בזוו"ש] רבי **קלמן** (ב"ר **דוד**) **טעללער** ז"ל מקאמארן, יליד תקמ"ט, נפטר י"ב ניסן תרכ"ט מנו"כ בקאמארן. [ראה עליו להלן אות יא באורד].
- ה. כנראה : מרת **נעטי** ע"ה.
- אשת רבי **אברהם ניימאן** ע"ה מבאראטשקא.
- בנם : ר' **שאלאמון** ע"ה מבודאפעסט, יליד באראטשקא תרי"ט. זוגתו מרת **לעני** (ב"ר אלבערט פישער) ע"ה, נישאו במישקאלץ תר"נ.
- ו. כנראה : מרת **לעני** ע"ה.
- אשת רבי **מוריץ בלומענשטאק** ז"ל מבאראטשקא.
- צאצאיהם : (1) הב' **ליב** (לאופולד) ע"ה, יליד תר"ז, נפטר ו' מרחשון תרכ"ה. (2) הילדה **הענדל** ע"ה, ילידת תרי"ז. (3) **הענדל** ע"ה (אחר פטירת אחותה שוב קרא לבתו אותה שם), ילידת תרכ"ב. (4) **איצק הרש** ע"ה, יליד תרכ"ז.

ה. רבי יוסף יעקב פאשקוס מהעלישטאבע

אביו של רבי משה פאשקוס מבאראטשקא הנ"ל, ה"ה רבי יוסף יעקב פאשקוס ז"ל מהעלישטאבע (אלישטאל Alistal, כהיום: Dolny Stal), הנקרא "יעקב פאשקוס" (על מצבת בנו רבי שמואל נחרט "ב"ה יעקב פשקיס", וכ"ה כנראה על מצבת אשתו הנעתק בסמוך, וכ"כ בהקדמת ס' ישבט מישור' ראה בסמוך; כנראה הוסיפו לו אח"כ השם יוסף), יליד תקט"ו או קודם תקי"י (עפ"י מפקד תק"ל וגיל בנו רבי משה), נפטר שמיני עצרת תקע"ט מנו"כ בהעלישטאבע ליד אביו [ראה אות הבא].

נוסח מצבתו: פ"נ / הר"ר יוסף יעקב פשק"ז / נפטר ונקבר ביום שמיני / עצרת בשנת תקע"ט / לפ"ק / תנצב"ה. (באדיבות הרב יואל יעקב מייזליש והרב ישראל אפרים וועבער).

קברי ר' שלמה (מרזז) ובנו ר' יוסף יעקב פשק"ז (שמאל) באלישטאל

זוגתו מרת רבקה ע"ה, נפטרה תקפ"ז מנו"כ בהעלישטאבע (עפ"י מצבתה ומצבת בתה מרת רוזה, וכ"ה ברשימות המצבות שם; סמוכין לכך שבתקצ"א נולדה נכדתה מרת "רבקה" קליין ב"ר בונם פאשקוס, ראה אות ג).

מנוסח מצבתה: ...האשה האלמנה / ...כפה פרשה לעני / [וידיה שלחה ל]אביון היא הצנועה / ... אשת כ' יעקב / ... ביסורין ושם / ... [נפטר]ה ביום כ"ג לחודש / תקפ"ז: / [ת]נ' צ' ב' ה'. (באדיבות הנ"ל).

יש לשער שהם רבי יעקב פאשקוס ומרת רבקה ע"ה, הורי מרת רוזה ע"ה אשת רבי איצק פאלל ז"ל, המוזכרים בהקדמת ספר 'שבט מישור' (לנכדם הג"ר מאיר ליב פרייא הי"ד אבי"ד שוראן, גראסווארדיין תשי"ג).

ואלה צאצאי רבי יוסף יעקב פאשקוס ז"ל מהעלישטאבע:

א. רבי משה פאשקוס ז"ל מבאראטשקא הנ"ל, יליד תקל"ז, נפטר ט"ו שבט תרכ"ו. [עליו ומשפחתו הארכנו באות ד].

ב. מרת **רוזה** ע"ה, ילידת תקל"ו (במאטריקל סערדאהעל נרשם פטירתה בגיל 86, אך במפקד תר"ח נרשמה בגיל 72 וכנראה היא הנכון), נפטרה ט"ו אדר א' תרי"ג מנו"כ בסערדאהעל. (עפ"י הקדמת ישבט מישור' כנ"ל, ועל מצבתה: וש"א **רבקה**).

נוסח מצבתה: פה טמונה / האשה היקרה המהוללה והגבירה הצנועה והחסודה א"ח / מרת / **רוזה** / אשת המנוח הגביר כ"ה **איצק פאל** זצ"ל / נפטרת בשם טוב ונקברת ביום ד' ט"ו אדר ראשון תרי"ג לפ"ק / ראש עקרת הבית מלון צדק נהרס בתמרורים / ואם עטרת הבנים נפלה אוי אבוי להנשארים / זכויותיה קצר המצע מלהשתרע ומלספר מעשי הטובים / הלא נודעת בשערים וזכרונה בפי העניים והאביונים / **אשת** חיל מי ימצא כשרון

צדקותיה אשר יקרו מפנינים / הצליחו וגם עשו גידולים פרי קודש הילולים / יציאתה עשתה רושם ואבלו עליה אלמנות ויתומים / **חקוק** על לוח האבן למזכרת ובצל עדן נשמתה

מבורכת / תהי צרורה בצרור החיים / ושם אמה **רבקה**. (באדיבות הרב אליעזר קאלמאן).

אשת "הקצין המפורסם ירא ד' רחים רבנן" רבי **איצק** (ב"ר **אלעזר** ומרת **לאה**) **פאל** ז"ל, נפטר אסרו חג שבועות תר"ו מנו"כ בסערדאהעל (מוזכר בפרענומערנטן סערדאהעל לסי' מכתב אלי', פראג תקע"א).

נוסח מצבתו: פ"נ / איש שוע נדיב אוהב צדקה רחים רבנן הר"ר / **איצק פאל** ז"ל / יצא יצחק לשוח בשדה ותהום כל העדה ויבכו ויספדו לו / **חק** ומשפט צדקתו יגידו ישאו נהי וינודו אוי מה היה לו / **בני** ביתו היו העניים והתורה לעץ חיים בחבלים נפלו לו / **אל** בית התפלה שחר וערב עלה במסילה בקדש ישמע קולו / **עזר** אל בקנינו יראה ועונה בימינו עושר וכבוד בשמאלו / זכר את יום המנוחה להניח אחריו ברכה יהי למשען לו / **לנצח** אתה יודוך אחיך כי ישבעו מטיביך ויבוא שלום באהלו / נו"נ / בשם טוב א"ח של שבועות / ישר אהוב ונכבד לפ"ק / **תנצב"ה** / ושם אמו **לאה**. (באדיבות הרב אליעזר קאלמאן).

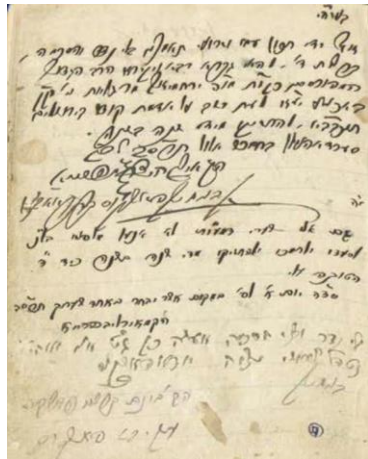
צאצאיהם : 1) מרת רחל ע"ה, ילידת תק"ס, נפטרה א' דר"ח אייר תרל"ט. אשת ש"יב הגי"ר **בנימין** המכונה **בונם** (ב"ר **משה וקילה**) **פאשקוס** ז"ל מסערדאהעל [ראה לעיל אות ג.]. 2) "איש צדיק המפורסם בכל המדינה רחים ומוקיר רבנן" רבי **משה פאלל-פרייא** ז"ל, ליד

תקס"ט (עפ"י רישום פטירתו בגיל 70), נפטר ט"ז אלול תרל"ט מנו"כ בסערדאהעל ליד האב"ד מהר"י אסאד זצ"ל [ראה עליו : הקדמת 'שו"ת יהודה יעלה' ח"ב, 'אהבת ציון' ח"ד עמ' יא, 'ילקוטי חבר בן חיים' סוף ח"ד, 'אקדמות מילין' ברי"ס 'שבט מישורי', 'כתב זאת זכרון' עמ' 223, וספר זכרון 'באר מרים' הדרת מרים פרק ב]. נוסח מצבתו : איש יקר עטרת תפארת המפורסם בכל המדינה / שוע ונכבד נדיב לב רחים ומוקיר

רבנן עומד לנס עמו / מהו' **משה פרייא** בן / הקצין המפורסם ירא ד' כ"ה **איצק פאלל** זל"ה / ושם אמו **רוזה** ע"ה / מעשיו הגדולים שלחו פארות הנה והנה / שוחר טוב לאומתו אבן בוחן יקרת פנה / הוא משה האישי לא נמצא כמותו אם נבקשנו אנה ואנה / בנה והציב לו שם עולם המפורסם בכל המדינה / נדיב ובעל צדקות עין ראתה ותעודנה / רחים רבנן ותלמידהון נפשו בצל החכמה תתלוננה / וירם משה ידו להחזיק דת עת פראים תצאנה / זכר מעשיו הטובים יעמדו לו עת תשיב נפשו אל נדנה / הודו יהיה כזית ועצמותיו כדשן תפרחנה / נפטר בשם טוב וספדו לו כל העיר /

מקטון ועד גדול הוי אדון והוי הודה / יום ט"ז אלול תרל"ט לפ"ק. זוגתו מרת **הללה** (בת ש"יב רבי **בנימין ורייצל קאלמאן**, ראה אות הבא) ע"ה, ילידת תקע"ו (עפ"י רישום פטירתה בגיל 72), נפטרה יוהכ"פ תרמ"ח מנו"כ בסערדאהעל. זכו לזש"ק בברכת היישמח משה' (הקדמת 'שבט מישורי', ו'הגה"ק בעל ישמח משה' עמ' רפב). [צאצאיהם : 1. "הרב הגדול המופלג בתורה חריף ובקי"י הגי"ר **יצחק צבי הנקרא הרש פרייא** זצ"ל, יליד תר"ט, נפטר "

חתימת רבי איצק הרש פרייא ואנשים חשובים ממשפחת פאשקוס

רבי יצחק צבי פרייא

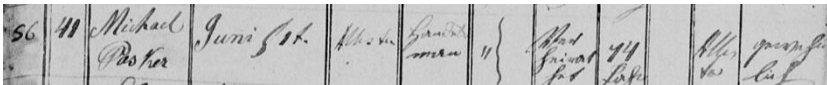
שבט תרע"ו מנו"כ בסערדאהעל. זוגתו מרת **רוזא** (בת הכתב **סופר**) ע"ה, נפטרה ב' ניסן תר"פ מנו"כ בפרעשבורג. [הוריו : הגי"ר **עקיבא פרייא** ז"ל מסערדאהעל, ליד תרל"א, נפטר כ"ה תשרי תרפ"ו ושם מנו"כ ליד אביו, זוגתו מרת **אסתר** (ב"ר **אליעזר ליפמאן מענצער** מווייטצען, הנ"ל

אות א) הי"ד. והג"ר **מאיר ליב פרייא** הי"ד אבי"ד שוראן מח"ס 'שבט מישור', יליד תרל"ח, זוגתו מרת **מירל** (בהג"ר ישעי' עהרנפעלד אבי"ד שוראן) ע"ה, נפטרה א' מרחשון תשי"א, ועוד].

2. מרת **רבקה** ע"ה, נפטרה תמוז תרפ"ג מנו"כ בסערדאהעל. אשת ש"ב רבי **ישעי' (ב"ר בנימין בונם) פאשקוס** ז"ל [ראה אות ג]. 3. מרת **רייצל** ע"ה, נפטרה י"ז אלול תרס"ז מנו"כ בפּרעשבורג. אשת רבי **משה יהודה (ב"ר קלמן) סג"ל בעטלהיים** ז"ל, נפטר כ"ג סיון תרנ"ז ושם מנו"כ (ראה 'פנקס המוהל חתי"ס' אות תשי').

ג. "הנכבד" **רבי מיכאל פאשקוס** ז"ל מהעלישטאבע, יליד תקמ"ב (מפקד תר"ח, ורישום פטירתו), מוהל מומחה "מהדר מאוד על מצוה זו" (שו"ת חתם סופר' חו"מ סי' קעו), נפטר י"ד סיון תרט"ז מנו"כ בהעלישטאבע.

זוגתו מרת **יודיט** [=יטל/יהודית] (לבית **לעווין**) ע"ה, ילידת תקמ"ח, [כנראה] נפטרה שם א' דר"ח מרחשון תרכ"ז (עפ"י מאטריקל שם פטירת יולי פאשקוס בגיל 78). [לא מצינו מצבתם בהעלישטאבע].

ראה 'שו"ת חתם סופר' (חו"מ סי' קעו) מה שכתב בתשובה להג"ר שלמה שטערן זצ"ל אבי"ד העלישטאבע, וזה לשונו: "ע"ד השוחט... פגע באיש אחד נכבד כה' **מיכאל פשקיו מקהלתו** דמעלתו, והתל בו שילדה אשתו של

תשובה קעו

שוכ"פ ליידי הכב העושגל וסנוספלא כו"ם שלות כ"י אג"ד דק"ק העלשטאבע יע"פ:

ג"ח קבלתי ע"ד השומע מיכאל לבז שומע צכפר א' פגע צא"ש א' כבד כה' ויכאל פשקו ונקסלמו דמעלתו והחל צו שלדה אשתו של השומע צן זכר ותוכבדו צמלות נילת צנו צלשר ידע הנההל הכו"ל כי הנכבד כ' מיכאל נהדי נחוד על נולדו צ וציום א' העבד כקע כ' ויכאל נחלק ארבעה שעות ונקסלמו לכבד הכו"ל והנס שיקר צו ונקסה ילדה וס' לשמוק צציי כל וכשפו צצאלתו וכן הבלון אצדק"ק ק"ם שאל א"ס י"ס להצניי השומע מחונתו על מעשה הכ"ל א' וס' לעשה לו:

השוחט בן זכר ושמכבדו במצות מילת בנו, באשר ידע המהתל ההוא כי **הנכבד ר' מיכאל מהדר מאוד על מצוה זו**, וביום א' העבר נסע ר' מיכאל מהלך ארבע שעות מקהלתו לכפר ההוא, והנה שיקר בו ונקבה ילדה והיה לשחוק בעיני

כל...". עיין שם מה שדן שיש להעביר השוחט מאומנתו, עד שיפייסו ויקבל תשובה על חוצפתו ולאן של אונאה. [וכן נרשם במאטריקל העלישטאבע הרבה ילדים שנימולו ע"י רבי מיכאל פאשקוס].

רבי מיכאל ומשפחתו נרשמו במפקד תר"ח באלישטאל: **מיהאלי** [=מיכאל] **פאשקוס** גיל 66, אשתו **יודטה** [=יהודית] לבית **לעווין** גיל 60, בתו **רוזליא** [=ריזל] גיל 25, חתנו **משה וויינער** יליד סערדאהעל גיל 26.

צאצאיהם: 1) "הצדקת" מרת **ריזל** ע"ה, ילידת תקפ"ג, נפטרה חי' תמוז תרמ"ח (עפ"י

מאטריקל) מנו"כ בהעלישטאבע. נוסח מצבתה: פ"ט / אשה יראת ה' היא תתהלל / ה"ה הצדקת מרת / **ריזל** / אשת היקר והנכבד המושלם / במעלות נשגבות התורני / מהו **משה וויינער** / זצ"ל / ... [מכאן נשקע; באדיבות הרב אליעזר קאלמאן]. אשת רבי **משה וויינער** ז"ל מהעלישטאבע, יליד תקפ"ב, שימש כמוהל (עפ"י מאטריקל שם), נפטר ד' דחוו"מ סוכות תרכ"ז ושם מנו"כ [במאטריקל שם נרשמו ט"ו נפטרים בימי החג ממגיפת

חולרי ר"ל]. 2) מרת **בעטי** ע"ה, נפטרה בין השנים תרכ"ב-תרנ"ג. אשת רבי **זעליג** (כנראה ב"ר משה, ראה אות ו) **בלויא** ז"ל מניאראזד ליד העלישטאבע, יליד תקי"ע, נפטר ג' תמוז תרס"ו מנו"כ בהעלישטאבע.

ד. "מורינ"ו רבי **שמואל פאשקוס** ז"ל

מהעלישטאבע, נפטר י"ח מנחם אב תקפ"ט, מנו"כ בהעלישטאבע. [אולי: זוגתו מרת **רבקה** ע"ה אמו של רבי **משה פאשקוז** מקיש-לוטש (ראה בסמוך). אך לפי"ז היא שמות כלה וחמותה שוין].

נוסח מצבתו: פ"נ / הולך בדרך תמים / חף מפשע מבלה / ביסורין מו"ה **שמואל** / ב"ה **יעקב פשקיס** / נו"נ בש"ט יום ב' ח"י אב / תקפ"ט לפ"ק / תינצי'ב'ה'. (באדיבות הרב יואל יעקב מייזליש).

ה. כנראה: רבי **וויקטור פאשקוס** ז"ל, יליד תקנ"ב, נפטר כ"ב כסלו תרכ"ב ומנו"כ בבראטשקא (עפ"י מאטריקל באראטשקא, ראה לעיל אות ד).

ו. כנראה נכדו: רבי **שלמה פאשקוס** ז"ל מהעלישטאבע, יליד תקע"ג. (במאטריקל נישואי בתו מרת לאה פרנקל נרשם כעדות "משה פרייא", והקצין רבי משה פרייא מסערדאהעל הי' בן בתו של רבי יוסף יעקב).

זוגתו מרת **חווה** (לבית **שענק**) ע"ה (עפ"י רישום פטירתה ומצבת בתה מרת לאה), ילידת תקע"ח (עפ"י מפקד אלישטאל תר"ח, קבלתיו מהרב יואל יעקב מייזליש).

בתם: מרת **לאה** ע"ה, ילידת תקצ"ח (ברישום פטירתה: **לאה בת שלמה** גיל 65), נישאה בהעלישטאבע תר"כ, נפטרה ט"ז אייר תרס"ב מנו"כ בהעלישטאבע [צילום מצבתה בעלי זכרון] עלה מז' עמ' נד]. אשת רבי **יוסף** (ב"ר **אליעזר ויהודית**, ראה 'עלי זכרון' שם עמ' נג צילומי מצבתם, ומה שנרשם שם תאריך פטירת ר' אליעזר בתרכ"ט היא טעות וצ"ל תרמ"ט) **פרנקל** ז"ל מטאני (ליד אלישטאל), יליד תקצ"ז, נפטר ט"ו שבט תרמ"ו ושם מנו"כ (עפ"י רישום פטירתו).

ו. אביו רבי שלמה פאשקוס מהעלישטאבע

אביו של רבי יוסף יעקב פאשקוס מהעלישטאבע הנ"ל, כנראה הוא "מוריננו" (מתואר המצבה: מהו) רבי שלמה פאשקוס ז"ל ממייסדי ק"ק העלישטאבע, וגלה לשם מעיר מולדתו ובית אבותיו בניקלשבורג, נולד קודם תפ"ה (במפקד תק"ל נרשם שהיגר בתק"ה, מסתבר שהי' למעל גיל 20 כשעזב בית אביו), נפטר י"ח ניסן ב' דחול המועד פסח תקנ"ו, מנו"כ בהעלישטאבע.

נוסח מצבתו: פ"י / הזקן שקנה חכמה אשר / יאמר עליו כי הוא זה חסיד / ועניו אשרי שבא לכאן ותלמודי / בידו מהו' שלמה ב' מהו' משה / פשקוז מנ"ש [=מניקלשבורג] זצ"ל שעס' בתורה / ובגמילות חסדים כל ימיו נפטר / ונקבר בשם טוב יום ג' ב' חה"מ / של פסח תקנ"ו ל' / תנצב"ה.

ככל הנראה הוא ראש משפחת פאשקוס באיזור סערדאהעל, וממנו יפרד המשפחה להרבה קהילות באותה איזור. (וכן מוכח מתוך שיווי שמות 'בונס' 'מיכאל' ו'הענדל', והרכב השמות 'יצחק צבי' המכונה 'איצק הרש', וממה ששידכו ביניהם הרבה פעמים יוצאי משפחת פאשקוס).

במפקד אלישטאל [=העלישטאבע] מחוז פוזאני [=פרעשבורג] תק"ל, נרשם: **שאלאמון מוזעס** [=שלמה בן משה], היגר להונגריה בשנת תק"ה, בביתו: שני בנים בגיל 15, 5, ושתי בנות בגיל 17, 8.

In Alii fall. via Sonia. at Societate. Salamon Moser	1775	1. 15.	1. 17.	-	-	-	-	-	-	1.	Quo ego vivi am amoy olm Siv.	In Anno 1775 Quo ego vivi am Rim.	In Anno 1775 Quo ego vivi am Siv.
--	------	--------	--------	---	---	---	---	---	---	----	--	---	---

באותו זמן היגרו הרבה יהודים ממדינת מעהרין מחמת הגזירה האכזרית שרק הבן הראשון במשפחה רשאי לישא אשה (ראה 'ערים ואמהות בישראל' (ח"ד עמ' 225), וראה עוד 'עלי זכרון' (שם עמ' ט) סיפור דומה על הג"ר בער שטערן ז"ל אבי הג"ר שלמה זצ"ל אב"ד העלישטאבע).

ב'פנקס הקהילות' כתבו שמשפחות פאשקוס ושטערן יסדו הקהלה באלישטאל, ויוצאי משפחתם שימשו ברבנות שם. [בתק"ו נרשמו באלישטאל 2 משפחות יהודים, מאז נתוספו והתיישבו שם גולי מדינת מעהרין, תק"ל נרשמו שם עשרה משפחות יהודים, תקפ"ח גרו בה 928 בני"א בתוכם 89 יהודים, תר"מ גרו בה 1,089 בני"א בתוכם 115 יהודים. וראה 'עלי זכרון' (עלה מב עמ' טו) רשימת הרבנים ששימשו בה]. וב'ספר הזכרון

לקהלת סרדהלי (עמ' 129) כתבו: "הקהילה הסמוכה שבכפר הגדול אלישטאבע היתה החשובה שבקהילות המשנה, ומבחינת הגיל אף עלתה על קהילת האם... היחידה בכל גליל האם שהחזיקה רבנים משלה..."

לא נודע שם אשתו. ויתכן ששם חמיו הוא רבי **יצחק צבי**, והיא על פי מצבה במצב רעוע מאחורי מצבת רבי שלמה פאשקוס ז"ל מהעלישטאבע, ממנה יש לפענח: "פ"ט / ... י"א [=ירא אלקים] כ"ה **יצחק צבי** / המכונה **איצק הרש פא**[ל]>חסר אות / נו"נ... ב' דר"ח / מרחשון ש' תר"א לפ"ק / תנצב"ה". (באדיבות הרב יואל יעקב מייזליש). כנראה הוא נכדו או נינו של רבי **מאיר ב"ר משה פאלל** ז"ל מסערדאהעל, נפטר י"ד אלול תקי"ט ושם מנו"כ. [על משפחת פאלל ראה: 'ספר זכרון באר מריס' הדרת מריס פרק ב].

וכן מצינו הרכב השם "איצק הרש" אצל הרבה יוצאי חלציו של רבי שלמה פאשקוס [ראה אות א: רבי **איצק הרש פאשקוס**, סוף אות ד: **איצק הרש בלומנשטאק**, אות ה: הגי' **יצחק הרש פרייא**, בסמוך: רבי **איצק הרש פירשט**, אות יא: רבי **יצחק צבי לאווינגער**, ואות יב: ר' **איצק הרש פאשקוס ואיצק הרש פירסט** מקאמארן]. ואולי הי' רבי שלמה גיסו של רבי מאיר פאלל (חתן חמיו או חתן אביו), ועדיין טעון בירור. ואלה צאצאי רבי **שלמה פאשקוס** ז"ל מהעלישטאבע:

- א. רבי **יוסף יעקב פאשקוס** ז"ל הנ"ל מהעלישטאבע, נולד קודם תקי"י או בתקט"ו, נפטר תקע"ט. [ראה עליו ומשפחתו באות הקודם].
- ב. בן לא נודע שמו, נולד קודם תקי"י או בתקט"ו (לא נרשם במפקד תק"ל, ועפ"י גיל בנו), אבי רבי **משה פאשקוס** ז"ל ממעדיער [הנ"ל אות ב].
- ג. רבי **יצחק הנקרא איצק פאשקוס** ז"ל מאטש, יליד תקכ"ה, נפטר ב' דחג הפסח תקפ"ט. [ראה עליו ומשפחתו אות ב].
- ד. מרת **הענדל** עי"ה (ילבית פאשקוס" עפ"י הקדמת 'שבט מישורי', כנראה נקראת ע"ש זקינתה מרת הענדל עי"ה אמו של רבי משה פאשקוס מניקלשבורג, ראה אות ז), לילדת תקי"ג (עפ"י גיל חתנה רבי בנימין קאלמאן יליד תקל"ז, ובמפקד תק"ל נרשם לאביה ב' בנות בגיל 8 171), נפטרה ה' ניסן תקפ"ה מנו"כ בסערדאהעל.

נוסח מצבתה: פ"נ / האשה חשובה הצנועה / וחסודה כפה פרשה לעני / ומחזיקה לומדי תורה / ובמצות חנ"ה [=חלה נדה הדלקת הנר] היתה נוהרה / ה"ה א"ח [=אשת חבר] מ' **הענדל** אשת כהר"ר / **מיכאל ב"ש** [=בן שמחה] נפטרה ח' ניסן תקפ"ה ל' / תנצב"ה.

אשת רבי **מיכאל** (ב"ר שמחה) **בלויא** ז"ל מסערדאהעל, נפטר ה' דחנוכה תקפ"ו מנו"כ בסערדאהעל.

נוסח מצבתו: פ"ט / **מיכאל** באחת, יצא למצוא / לנפשו נחת, הלך בתמים, פזר / נתן לאביונים, החזיק בניו בדרכי / תורה, הצליח ועשה פרי / שארית ברכה אחריו להאירה / אכל מיגיע כפו, עמד בצדקתו / עד אספו, ה"ה היקר הנעלה כ"ה / **מיכאל** ב"ה **שמחה** נפטר / ונקבר והלך לעולמו ביום / וי"ו עש"ק ה' חנוכה תקפ"ו לפ"ק / תיניצ' ב'היח'.

צאצאיהם: 1) מרת **רייצל** ע"ה, נפטרה קודם תקצ"ו (תאריך לידת מרת רייצל בת חתנה רבי גבריאל אבעלעס, יעלי זכרון' עלה ט עמי' יז). אשת רבי **בנימין** (בר"ק [=ב"ר קלמן] **ואסתר**) **קאלמאן** ז"ל, יליד סערדאהעל תקל"ז (עפ"י רישום פטירתו בגיל 75), נפטר ח' אייר תרי"ב מנו"כ בסערדאהעל. נוסח מצבתו: פ"י / הישיש י"א הנכבד כ"ה **בנימין** בר"ק

ז"ל נפטר יום ג' / ונקבר / ביום ד' ח' אייר / תרי"ב לפ"ק / בן ימין המשפחה נלקח ממנו היום לשמים / נתן מלחמו לדל בצדק במשפט ובמישרים / יגיע כפו אכל נשא ונתן באמונה ובתמים / מוקיר רבן ה' ובעקבותיהם דרכו פעמיו / יום ויום השכים והעריב לבית הכנסת צעדיו / נתיבי גמילות חסדים התאמץ בלי כשולן ברכים / בזרע נאמנים וחתנן תורניים יראים ושלמים / ראה בימי זקנתו סביב לשלחנו כשתילי זיתים / קרן קיימת הניח לו לחזות בנועם ד' לעולמים / ושם אמו **אסתר** תנצב"ה.

2) רבי **שמחה בלויא** ז"ל מסערדאהעל. זוגתו מרת **ח' שרה** (בהג"ר **אלעזר קאליר** זצ"ל אב"ד רעכניץ וקעלין בעל 'אור חדש') ע"ה, נפטרה כ"ה אלול תקפ"ח מנו"כ בצעהלים (ראה 'קהלת צעהלים וחכמיה' עמ' 114). 3) רבי **משה בלויא** ז"ל

העלישטאבע, יליד תקל"ט, נפטר ט"ו כסלו תרי"ב מנו"כ בהעלישטאבע [על מצבתו כ' ב"ר מיכאל צבי!]. זוגתו מרת **ח' שרה** ע"ה, נפטרה מרחשון תרי"י ושם מנו"כ. 4) רבי **מאיר בלויא** ז"ל מסערדאהעל, יליד תקנ"א לערך, תלמיד החת"ס, נפטר ל' תשרי תרל"ו מנו"כ בסערדאהעל. זוגתו מרת **ציפרל** (בת גיסו רבי **בנימין קאלמאן** הנ"ל) ע"ה, נפטרה כ"ה ניסן תרמ"א ושם מנו"כ. 5) רבי **יהודה** ז"ל מסערדאהעל ופרעשבורג, ילידת תקנ"ח, תלמיד החת"ס, נפטר כ"ז מנחם אב תרי"ט מנו"כ בפרעשבורג. זוגתו מרת **רבקה** (ש"א **שרל**) ע"ה, נפטרה י"ח טבת תר"ל מנו"כ בהר הזיתים. [ראה: יעלי זכרון' עלה ה עמ' טו].

ה. כנראה נכדתו: מרת **באבע"ט** ע"ה, ילידת תקמ"ח, נפטרה אחר תר"ח (במפקד אלישטאל תר"ח: ערוזיבאט פאשקוס אלמנת יאנוש פעלדמאר גיל 60).

אשת רבי **חיים פעלדמייער** [פעלדמאר] ז"ל (בפנקס גאלאנטא תר"י: מרים פירשט בת יואכים פעלדמייער ובאבעט פאשקוס), נפטר בין השנים תקצ"ב-תר"ח.

צאצאיהם: 1) מרת **מרים** (מאריא) ע"ה, ילידת תקע"א. אשת רבי **שלמה** (בן לאופולד ומאריא) **פירשט** ע"ה מקאשוט (Kosut) ליד גאלאנטא, יליד תקס"ז. [הורי: 1. רבי **יעקב**, יליד תק"צ (סנדק: סאלי מענצער, מוהל: חיים פעלדמייער). 2. **מרקוס**, יליד תקצ"ב (סנדק: סאמי מיגליץ, מוהל: חיים פעלדמייער). 3. **אליזה**, ילידת תקצ"ו, **רגינה**, ילידת תקצ"ח. 4. רבי **איצק הרש פירשט** ז"ל מנאדאש, יליד תר"ב-ד (סנדק: בער מענצער), נפטר תרל"ג [באותה שנה נולד בנו הנקרא על שמו רבי **איצק הרש פירשט** ז"ל מרביץ תורה בסערדאהעל (ראה 'שו"ת זכרון יהודה' ח"א סי' קלד), נפטר י"ט

מרחשון תרצ"ב ושם מנו"כ. זוגתו מרת **שפרה** (פליישמאן) הי"ד]. זוגתו מרת **הענדל** (ב"ר פייוול ואסתר רוסטניץ מס"ה) ע"ה, ילידת תר"ג, נישאו תרכ"ט, נפטרה כ"א טבת תרע"ח. 5. **רוזליה**, ילידת תר"ו. 6. **לאופולד**, יליד תר"ט (סנדק: אברי מעסינגר). [עפ"י פנקס גאלאנטא - העירני לזה הרב דוד מאיר י. רוס]. 2) רבי **משה** ז"ל, יליד תקע"ב, נפטר כ"א אייר תר"י (מאטריקל אלישטאל).

רבי יצחק הרש פירשט (השני)

ז. כנראה נינו: "איש ירא אלקים" רבי **משה** (בן מרת **רבקה**) **פאשקו** ז"ל מפר קיש-לוטש (kis-lucs, ליד סערדאהעל), יליד ניעק-ווראקאן (ליד אלישטאל) תקע"ד-תק"פ לערך (מפקד תר"ח, ורישום פטירתו בגיל 68), נפטר י"ג כסלו תרמ"ב מנו"כ בסערדאהעל.

נוסח מצבתו: פ"נ / איש ירא אלקים סור מרע / ועשה טוב נשא ונתן באמונה / כל ימיו כ"ה / **משה פאשקו** / מקיש לוטש / הלך לעולמו בש"ט ביום י"ג כסליו / בשנת תרמ"ב לפ"ק / תנצב"ה / ושם אמו **רבקה**.

זוגתו מרת **פאני** (לבית **עהרנטאל**) ע"ה, ילידת קורט תקע"ט (רישום פטירתה בסערדאהעל בגיל 66), נפטרה ג' תמוז תרמ"ה מנו"כ בעגיהאז-געללע.

צאצאיהם: 1) **איזרעאל**, יליד תר"ב. 2) רבי **איצק הרש** (במפקד תר"ח: **קאראלי**) ז"ל מקאמארן, יליד תר"ה. זוגתו **קאטי** (ב"ר **מיכאל פאשקוס** מקאמארן) ע"ה, ילידת תר"ח, נישאו בקאמארן תרכ"ז [נרשם: החתן **איצק** ה. בן **משה פאשקוס** מסערדאהעל, עדות **משה פרייא**]. 3) **בארבאלע**, ילידת תר"ח. 4) **שאלאמון**, יליד תר"ב. 5) **יעקב**, יליד תר"ג.

6) **בעטי**, ילידת תרט"ו. 7) רבי **בנימין בונם** ע"ה, יליד תר"ז. זוגתו מרת **שמחה** (ב"ר **ברוך שניידער** מפרעשבורג) ע"ה. 8) רבי **שמואל** ע"ה מוויען, יליד תר"ח. זוגתו מרת **רוזה** (ב"ר **יוסף הרש עהרנפעלד**) ע"ה, ילידת תרכ"ז [ראה סוף אות ג]. [עפ"י מפקד תר"ח ורישומי סערדאהעל].

ז. אביו רבי משה פסקיז מניקלשבורג

רבי שלמה פאשקוס מהעלישטאבע הנ"ל, הי' בנו של "מורינאו" רבי משה פסקיז ז"ל מק"ק ניקלשבורג, מרביץ תורה (עפ"י מפקד תק"ה), נפטר י"ז אייר

תקל"ד מנו"כ בניקלשבורג (עפ"י מצבתו ורשימות חברה קדישא ניקלשבורג).

[התואר "מורינאו" עפ"י התואר "מו"ה משה" על מצבתו ומצבות אשתו ושל בנם רבי שלמה ובתם מרת רחל מרים, וכ"ה חתימת בנו רבי יעקב "הק" יעקב בן מוה"ר משה פסקיז". וראה 'פנקס המוהל חת"סי' (ביירוסי סי' מא). וזה מש"כ לי הרב יצחק נחמן שטראה מח"ס 'קרית סופרים': "באויברלאנד לפני 200 שנה וזמן רב אחר זה, הקפידו על תואר מו"ה בפרט על מצבות, ויש להוכיח כן מהמצבות באייזנשטאט בסי' 'אבני אי"ש', וגם ממצבות שאר השבע קהילות, ואף ברשימות המיסים וכדו' שנרשמו מבני הקהילות

יש לראות השינויים בין התוארים, ולפעמים אף בפרענומערראנטען, עז"ה: כהר"ר הוא תואר של חבר, מוה"ר ולפעמים מ' הוא תואר למורנו, ר' לאלו שקבלו סמיכת חבר, וכ' ליתר בני הקהילה, בעת שעסקתי בזיהו אנשים השתמשתי הרבה בכללים אלו שכנראה אמיתיים".]

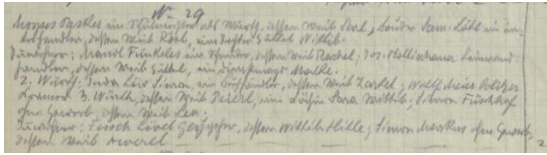
נוסח מצבתו: י"נ / פ"ט / י"ז אלול תקל"ד ל' / איש תם וישר / מו"ה משה ב' מ' / של[ום]... [השאר נשקע בקרקע. מקום קברו: V-50-3, לידו נקבר בנו רבי מיכאל].

זוגתו מרת שרל ע"ה, בת רבי יאקב חזן ז"ל [אולי הוא רבי יעקב ב"ר שלמה דייטש ז"ל ש"ץ בניקלשבורג בשנת תע"ט (ראה 'ערים ואמהות בישראל' עמ' 295); רבי יאקב חזן נפטר קודם ת"ק, שהרי בן בתו רבי "יעקב" פסקיז כבר שימש בתק"כ באייזנשטאט], נפטרה ו"יצאה נשמתה בקדושה בשבת קודש" ד' אב תקי"ט מנו"כ בניקלשבורג.

נוסח מצבתה: י"נ / בקדושה בש"ק / ד' אב תקי"ט ל' פה / טמונה, אשה ספונה / חכמתה היתה בחוץ / תרונה, שבחה אין להמנה / מ' שרל בת ה' / יאקב חזן ז"ל אשת מ' / משה פסקיז תנצב"ה. (מקום קברה: IV-24-14, לידה נקברה בתה מרת הענדל ע"ה).

במפקד תקי"ה בניקלשבורג נרשם: בית מס' 29, **משה פאשקוס**, שוהל-מייסטר [=מורה], בעל בית, אשתו **שרל**, אחיו **שמואל ליבל**, מתוך, אשתו **ריזל**, בתו

מפקד ניקלשבורג תקי"ה

גיטל אלמנה. (באדיבות הרב יואל ברושיז שווארץ; פענוח עי"י מרת חי' בתי' מרקוביץ).

ואלה צאצאי רבי **משה פשקזי** ז"ל מניקלשבורג:

א. רבי **שלמה פשקזי** ז"ל מהעלישטאבע הני"ל [אות הקודם], נפטר תקנ"ו.

ב. "התורני החבר" רבי **יעקב פשקזי** ז"ל, שמש ואנמן ושו"ב דק"ק אייזנשטאט, שימש שם בין השנים תק"כ-תקל"ה (עפ"י וואכשטיין), ואח"כ חזן דק"ק קיצע (כנראה מילא מקום רבי צבי חזן ז"ל נפטר בקיצע תקל"ו - הערת הרב יצחק נחמן שטראה), נפטר ליל שב"ק כ"ח סיון ונקבר יום א' ער"ח תמוז תקס"ג, מנו"כ בקיצע (עפ"י רשימות הח"ק בקיצע, באדיבות הרב הני"ל).

ב'אבני אש' (מצבות אייזנשטאט, וואכשטיין, חלק הלועזי עמ' 196) נדפס כתב קבלה על שחיטה, שהעניק רבי יעקב פשקזי ביום מ"א לספירה שנת תקל"א להבי"ח כ' חיים וואלף בהר"ר מאיר קיצע מאייזנשטאט נפטר שם כ"ג טבת

תקפ"ג, ראה 'אבני אש' מס' 621,

וחותם "הק' יעקב בן מוהר"ר

משה פשקזי מנ"ש

[=מניקלשבורג] שמש ואנמן פק"ק

הני"ל, עליו הוסיף האב"ד הג"ר

אשר לעמיל מגלוגא זצ"ל בעל

'חוט המשולש', וכתב: "דברי

התו"ח ה"ר [=התורני החבר רב]ן

יעקב שו"ב דמתא ראויים לסמוך

עליהם ואינו מוציא מתח"י דבר שאינו מתוקן...".

גם בחוברות 'מצבות ווינא' (וואכשטיין, ח"ב עמ' 560) מופיע חתימתו בשנת תקכ"ד "הק' יעקב במוהר"ר **משה פשקזי** שמש ואנמן פ"ק אי"ש".

[מתחלה הי' נראה קצת סמוכין שרבי יעקב פאשקוס מאייזנשטאט-קיצע הי' אביו של רבי משה פאשקוס ממעדיער [לעיל אות ב]. כי בישויות חתם סופר' (או"ח סי' קסב) נדפס

תשובה קסב

שלום וכו' לסי' סכ סומכ"ג ופוסל כפי' ווי"ס שלום לי' אב"ד דק"ק סלזקענאבע יז"ל.
ע"ד מי סכפל לו ספק ביום יז"ל עלו וכבר התענה כמה עסקי ונחם סכמ אלס סוף ביום כ"ס או לז' סיון וק' עליו ליטב בתעני' ז' ימים ולמזים עמי יעקס נלמכ"ד פסוע דיתענה ביום סלזקען וישאל על כדו ביום עמי זין נל"ח סכעניס מעוס דלא ליע' חז"ל נדעש' וזין נל"ח סכבר הניקלשבורג ואת מצינו חסדו ליצירת ה"ר יום ו' ע"ק סכס וזיון עקדיעיס למלוס ככד סכ דסי אלס ופוקסיס לזיס סיוס

תשובה להג"ר שלמה שטערן זצ"ל אב"ד העלישטאבע בתאריך ט"ו למב"י תקצ"ב: י"ע"ד מי שנפל לו ספק ביום יארצייט שלו, ועתה שחכ אם הוא ביום כ"ה או כ"ו סיון... ובהקדמת 'זכרון

טובי (ח"ב) כ' שהשואל הגר"ש שטערן הנ"ל הי' מצוי בביתו של רבי משה פאשקוס בעיר הסמוכה מעדיער שם למד עם חתנו הג"ר עזרא צורף [ראה אות ב'], וזה הי' בין השנים תק"צ-תקצ"ה שישב שם רבי עזרא צורף בבית חמיו (ראה 'תולדות עזרא' בסו"ס 'תורת עזרא' עמ' 14), וא"כ יתכן שרבי משה שאלו בנוגע יום היארצייט של אביו, כי רבי יעקב פאשקוס נפטר בקיצע ונרשם פטירתו ביום כ"ח סיון, ואפשר נתחלף ה"א בחי"ת. אך שוב בררתי אצל הרב יצחק נחמן שטראה, ובדק בפנקס החברה קדישא בקיצע ושם נרשם: "נפטר ליל שב"ק כ"ח סיון ונקבר יום א' ער"ח תמוז תקס"ג", הרי שרבי יעקב לא נפטר ביום כ"ה].

זוגתו מרת **אסתר** ע"ה, נפטרה ג' אב תקנ"ד מנו"כ בקיצע. בפנקס חברה קדישא קיצע נרשם: "מרת אסתר אשת ר' יעקב חזן דקהלתינו נפטרה יום ד' ג' אב תקנ"ד" (באדיבות הרב יצחק נ. שטראה).

ג. מרת **הענדל** ע"ה מניקלשבורג, נולדה אחר תצ"ד (שנת פטירת זקיתנה מרת הענדל אשת רבי שלום פשקוז), נפטרה על פני אביה בחצי ימיה בשנת תקכ"ד, ושם מנו"כ ליד אמה.

נוסח מצבתה: ... תקד"ד לי' / פ"נ האשה ... / ומתה / בחצי ימיה יולדת / וילדה מי' **הענדל** בת מי' **משה פשקוז** וא' [=ואשת] / ... <נשבר ונשקע>

ד. מרת **רחל מרים** ע"ה, נפטרה י"ג טבת תקפ"ז.

נוסח מצבתה: י"ג הלכה לעולמה יום ועש"ק / י"ג טבת תקפ"ז לי' / פ"ט האשה החשובה אשת חיל / והצנע לכת היתה תמיד עם / אלקים ואנשים מי' **רחל מרים** / בת התו' מו"ה **משה פשקוז** זצ"ל / אשת ר' **איזק הערצלז** כ"ץ ז"ל / תיניציביה'. (מקום קברה 8-25-VI).

אשת רבי **איזק** [כנראה: ב"ר בער] **הערצלס** כ"ץ ז"ל מניקלשבורג.

בנם: רבי **משה** ז"ל מניקלשבורג, נפטר ר"ח טבת תקצ"ג ושם מנו"כ סמוך לאמו.

ה. רבי **מיכאל פשקוז** ז"ל מניקלשבורג, לא הגיע לימי זקנה (אביו נפטר תקל"ד) נפטר קודם שנת תקל"ט (עפ"י תאריך לידת נכדו "מיכאל" בן בנו רבי בונם), ושם מנו"כ [מצבתו חסר], מצד אחד נקבר אביו רבי משה ומצד השני בנו רבי בונם (עפ"י רשימות חברה קדישא ניקלשבורג).

צאצאיהם: 1) רבי **בונם** ז"ל מניקלשבורג. זוגתו מרת **סלאווא** ע"ה [ראה עליהם אות י].
2) רבי **יעקב** ע"ה מקאסטל. זוגתו מרת **חנה** ע"ה [ראה עוד שם].

ח. אביו רבי שלום פשקז מניקלשבורג

רבי **משה פאשקז** מניקלשבורג הנ"ל, הי' כנראה בנו של הישיש רבי **שלום** ב"ר

ליבל פאשקז ז"ל מניקלשבורג. [כך נראה ממצבת בנו רבי משה, ממנה ניתן לפענח "בי מ' [=בן מורינן] / **של..**", "אחיז נשקע בקרקע. בתחילת שורה האחרונה נראה כשי"ן ואחריו כמו גג של כ"ף וכדו', ויש לפענחו שלום, שלמה, שרגא וכיו"ב.

מכל רשימות הנפטרים והמצבות בניקלשבורג לא מצינו מתאים מאותן הימים רק מצבת רבי שלום פשקז. דבר זה ניתן לברר ע"י תיקון המצבה שתחתיתו שקוע באדמה].

"הישיש והזקן" רבי **שלום ש"ש** [אולי: שול-שמש] **פאשקז** ז"ל, נולד קודם תכ"ב (עפ"י נוסח המצבה "הישיש והזקן", כנראה שהי יותר משבעים שנה), נפטר ח"י אדר תצ"ב מנו"כ בניקלשבורג.

נוסח מצבתו: י"ג בש"ק ח"י / אדר תצ"ב ל' / פ"ג הישיש והזקן כ' / **שלום ש"ש** בן הר"ר / **ליבל פשקז** ז"ל / תיניציביה'.

זוגתו [כנראה] מרת **הענדל** ע"ה, נפטרה שנת תצ"ד מנו"כ בניקלשבורג (עפ"י רשימות מצבות בפנקס ח"ק ניקלשבורג: "הינדל פאשקוס נפטרה קודם תקי"י"). [יש לשער כי שם אביה רבי **בונם**, עפ"י שמות נכדיהם].

מנוסח מצבתה: "י"ג ... / תצ"ד ל' פ"ט / אשה חשובה / מ' **הענדל** ב"כ / [בונם] **פשקז**... " (מקום קבורתה: IV-8-19).

ואלה צאצאי רבי **שלום פשקז** ז"ל מניקלשבורג:

א. רבי **משה פשקז** ז"ל מניקלשבורג הנ"ל [אות הקודם], נפטר י"ז אייר תקל"ד.

ב. רבי **שמואל ליבל** ז"ל מניקלשבורג.

זוגתו מרת **ריזל** ע"ה (עפ"י מפקד ניקלשבורג תקי"ה).

בתם: מרת **גיטל** ע"ה (עפ"י מפקד הנ"ל: בתו **גיטל** אלמנה).

ג. מרת **שרל** ע"ה, אשת רבי **איצק ח"ר ב"י** (?) ז"ל,

נפטרה י"ב כסליו תצ"א, מנו"כ בניקלשבורג [מצבתה משותפת עם אביה].

נוסח מצבתה: י"ג ביום ג' י"ב / כסליו תצ"א ל' / פה טמונה אשה / היולדת

מ' **שריל** / בת כמר **שלום ש"ש** / אשת **איצק ח"ר ב"י** / תנצב"ה.

ט. אביו רבי יהודה ליב [ב"ר יצחק] מניקלשבורג

רבי **ליבל** [נקרא גם: **ליברל**] **פשקז** ז"ל אבי רבי **שלום הנ"ל**, הוא כנראה "החבר" רבי **יהודה ליב ב"ר יצחק בל"א** ז"ל מניקלשבורג, נפטר כ"ט אדר ראשון תס"ח ושם מנו"כ. [מצד אחד ממצבתו נמצא מצבת רבי שלום פשקז הנ"ל ומצד השני נמצא מצבת "אשה הגונה מרת **אידל** בת הר"ר **ליזר פשקז** ז"ל, אשת כ' **אברהם קאזק** ז"ל", נפטרה ה' אדר שני תע"ב, מצבתה משותפת עם מצבת בעלה "איש ישר וכשר כ' אברהם בהר"ר משה קאזק ז"ל", נפטר י' אדר [שני] תע"ב].

נוסח מצבתו: י"נ ד"ט אדר ראשון זא"ת ליהוד"ה לפ"ק / ויאמר י"י יהודה / יעלה: למעלה למעלה / תחת כסא נורא עלילה: ה"ה המנוח הר"ר **ליב** בן הישיש ה' / **יצחק בל"א** ז"ל: כל ימיו נשא / ותן באמונה: במצות י"י ה' / זריו ומכונה: נשמתו בצל עצי עדן / יהא טמונה: תחת / כנפי השכינה.

על קדמות שם המשפחה יצויין, כי כבר מצינו איזכור השם **פשקז** בתחילת שנות הת', בספרו של הג"ר מנחם מענדל קראכמל ז"ל רבה של ניקלשבורג ב"שו"ת צמח צדקי (אמשטרדם תל"ה, סי' מב) מזכיר

עדותו של ר' שלום פשקז בשנת ת"ח. [פשוט שאין זה רבי שלום הנ"ל שנפטר תצ"ב].

ואלה צאצאי רבי **ליבל פשקז** ז"ל מניקלשבורג:

א. רבי **שלום פשקז** ז"ל מניקלשבורג [אות הקודם], נפטר תצ"ב.

ב. רבי **הרשל פשקז** ז"ל מניקלשבורג. [עפ"י מצבת בתו שם: י"נ ביום ד' ד"ו אדר ראשון תפ"ו לו / פ"ט / מרת **חנה** בת **כמר הרשל** / בן **ליברל פאשקז** ז"ל, אשה / הגונה: בכל מצות היתה נכונה / כחנה: שבחה מי מנה: על לוח / קטנה: תנצב"ה / פ"נ הילד / **ליברל** ב"ה משה יהושע].

ג. כנראה: מרת **פיגלא** ע"ה,

נפטרה ב"ו ו' ער"ה טבת תס"ד ל'.
 89 מה נקבר ונטם, אשה החשובה המשכילה, במעלות התהילות, ועשת' רצון קונה בשלימות, ככל דבר מצות הית' מוטנות, יוסם ולילות, ה"ה כ' פיגלא בת ה' ליב פשקז ואשת מהור"ד דוד קראקור ז"ל תנצב"ה.

נפטרה ער"ח טבת תס"ד מנו"כ באייזנשטאט, אשת

"מורינו" הג"ר **דוד קראקור** ז"ל דיין באייזנשטאט (עפ"י 'אבני אש' מספר 29, ראה 'ערים ואמהות בישראל' ח"ד עמ' 296).

י. רבי בונם פסקיז ובנו הג"ר משה דומ"ץ ניקלשבורג

בנו של רבי מיכאל ב"ר משה פסקיז ז"ל הנ"ל (סוף אות ז), ה"ה רבי בונם פסקיז ז"ל מניקלשבורג, נפטר ט' מרחשון תק"צ (כ"ג לפענח ועפ"י פרענומערטאנטן ניקלשבורג לס' יאמונת ישראל פראג תקפ"ג: ר' בונש פסקיס) או תק"ע (כי נכדו הנקרא על שמו הי' כנראה בן הדיין רבי משה יליד תקל"ה ראה בסמוך) מנו"כ בניקלשבורג.

נוסח מצבתו: יום ה' ט' חשון תק"צ לפ"ק ונקבר / למחרתו עשי"ק / פ"ג / איש תם וישר נהנה מיגיעו / במו"מ בישרו והי' מעורר / השחר לשומרים לבקר / ומעריב בזמנה ה' בונם / ב"ר מיכאל פסקיז / תנצב"ה. (מקום קברו: V-50-5).

זוגתו מרת סלאווא ע"ה, נפטרה י"ט אדר תקס"ט מנו"כ בניקלשבורג.

נוסח מצבתה: י"ג י"ט אדר / תקס"ט לי' ספונה פה / טמונה, לצדקה נתנה מתנה / הגונה, ועסק' במו"מ באמונה / ומהוללה בכל מדה נכונה / אשר נזהרה במצות חנ"ה / מ' סלאווא אשת הר"ר בונם / פסקיז / תנצב"ה. (מקום קבורתה: V-35-30).

ואלה צאצאי רבי בונם פסקיז ז"ל מני"ש:

א. "הרב המאור הגדול הישיש" הג"ר משה פאשקיז זצ"ל דומ"ץ ניקלשבורג [משנת תקס"ה לערך], יליד תקל"ה (עפ"י רישום פטירתו, נקרא כשם זקינו רבי משה פסקיז הנ"ל או ז' שנפטר תקל"ד), נפטר י"ג טבת תרי"ד

(יש שכתבו שנפטר אי' טבת, אך על מצבתו נחרט שנפטר "ב אח"ד בטבת תרי"ד לפ"ק", והכוונה על הגימטריא י"ג, וכ"ה עפ"י רישום פטירתו במאטריקל: נפטר בגיל 79 יום ה' י"ב טבת בשעה 6 בערב, ונקבר ביום אי' ט"ו טבת) מנו"כ בניקלשבורג [ליד אביו].

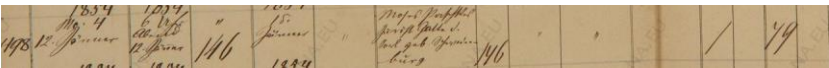
[על מצבת בנו רבי דוד לייב ז"ל (צילומו בסמוך) מתואר ראב"ד ניקלשבורג, ראה 'שו"ת הר המורי' (סי' ג) ו'שו"ת חכמת שלמה' (סי' יד-טו) שבא ראשון על החתום עם שאר דייני ניקלשבורג בשנות תרי"ג-תרי"ו: 'הק' משה ב"ה בונם פאשקיס זלה"ה, הק' יוסף שמואל במה"ו ופאל כ"ץ זצ"ל, הק' צבי הירש טעלטש, הק' יצחק איצק וויינבערגער. כנראה אחר פטירתו נתמנה בתור "ראב"ד" הג"ר שמואל (בהג"ר משה לייב ראב"ד דשם) צילץ זצ"ל, ראה 'שו"ת מילי דאבות' אה"ע סי' ה בתאריך אסרו חג שבועות תדי"ר].

נוסח מצבתו (ביעלי זכרון'ו' עלה א' עמ' טו נעתק רק מקצת הנוסח עם כמה טעויות):

משה עלה למרום ביום ערב ש"ק יצאה
 נשמתו / ב אח"ד בטבת / תרי"ד לפ"ק
 / שמו נודע בשערים / האיש משה גבר
 בגברים / פעל ועשה צדקה לחיים /
 אשר הגה בתורה / שם חשך לאורה /
 קם לעבוד אביו שבשמים / יגע ומצא
 כדי מדתו / זקן זה קנה חכמתו / ה"ה
 הרב המאה"ג צנא מלא ספרא הישיש
 מו"ה / משה ב"ה בונם פאשקזי ז"ל,
 דיין מצויין זה כחמשי' / שנה הורה
 כדת וכהלכה, אשרי מי שלו ככה / ירא
 את ה' מרבים, משה עבד ה' באהבים /
 תנצב"ה. (מקום קבורתו: V-49-08).

זוגתו מרת **שרל** ע"ה, ילידת תקכ"ה, נפטרה כ"ח אלול תרט"ו מנו"כ
 בניקלשבורג. [רישום פטירתה: סאלי נולדה שוויינבורג, אשת משה פשקוס, גיל 90].

כנראה: בת "מנהיג הקהלה גמ"ח וח"ק" רבי **משה ש"ב** [=שוויינבורג
 /שוויינבערגער] ז"ל מניקלשבורג, נפטר ערב ר"ח כסלו תקס"ט ושם מנו"כ.

זוגתו "אשת חבר" מרת **צארטל** ע"ה,
 נפטרה י"ב אדר תקמ"ב ושם מנו"כ, בת
 רבי **מרדכי ב"ר שמעון אבליז** ז"ל
 מניקלשבורג, נפטר ג' כסלו תקכ"ב
 ושם מנו"כ.

נוסח מצבתה: פ"ט / האשה הצנועה /
 כשרה והחשובה / מרת **שרל** אשת /
 הרה"ג מוה"ר **משה** / פאשקזי ז"ל דיין
 דקי' / י"נ כ"ח אלול תרט"ו ל' / תנצב"ה.
 (מקום קבורתה: V-37-25).

[מצבתה משותפת (כנראה מיוחדשת) עם מצבת מרת **ריזל** ע"ה אשת רבי **שמעון ק"ש**
 [=קארטישאנער] ז"ל נפטרה י"א תשרי תרל"ט. כנראה חמיה של בנה ר' בונם, כי לידה
 נמצא מצבת "מרת **שינדל** אשת ה' **בונם פאשקזי** בת ה' **שמעון ק"ש** ואמה **ריזל** נפטרה
 י"ז אב תרל"ט". כנראה בעלה הוא: "רבי **שמעון ב"ר אשר** המכונה **זעליג ק"ש** נפטר בגיל
 ששים ותשע שנים יום ה' כ"א אדר שנת לאנח נפש בניו ואוהביו [=תרכ"ג]".]

צאצאיהם: 1) רבי **דוד ליב פאשקעס** ז"ל מניקלשבורג, נפטר י"ח מרחשון תרמ"ט מנו"כ בניקלשבורג. זוגתו מרת **לביאה** ע"ה. נוסח מצבתו: פ"נ / הישיש והנכבד איש י"א אוצרו / ה' **דוד ליב** בן / לאביו הרה"ג מו"ה **משה** / **פאשקעס** / ראש ב"ד פה קהילתינו / ולאמו מרת **שרל** ז"ל / י"ג אור ליום ג' ח"י מרחשון שנת תרמ"ט לפ"ק / דרך פקודי ה' בחר מעודו / וגם אהב תורה בכל לבבו ומאודו / דלים שחד מכחו ומהונו / לכל קוראי עזרתו הטח אזנו / יחד לבבו ערב ובקר וצהרים / בבית ה' ועם ספרים עוררים יראת שמים / תנצב"ה. (מנו"כ סמוך לקבר אביו: V-47-6). כנראה: 2) רבי **בונם פאשקז** ז"ל. זוגתו מרת **שינדל** (ב"ר **שמעון וויזל קאריטשאנער**) ע"ה, נפטרה י"ז מנחם אב תרל"ט (ראה לעיל).

ב. **רבקה** ע"ה, ילידת תקל"ו.

ג. **רחל** ע"ה, ילידת תקל"ח.

ד. **מיכאל פאשקז** ע"ה, יליד תקל"ט.

ה. רבי **אברהם מנחם פאשקז** ז"ל מוויען, נפטר ט' סיון תרי"ח מנו"כ בניקלשבורג [ליד אמו].

נוסח מצבתו: י"ג ליל ש"ק ט' סיון בעיר מלוכה וויען ונקבר בעיר מולדתו י"א סיון / תרי"ח ל' / רחק ממנו / **מנחם** / הוא היה איש תם וישר וירא אלקים / איש מכובד ומכבד את הבריות / כמה

שנים היה גבאי ראשון דח"ק / ה' **אברהם מענדל** / בן הר"ר **בונם פאשקז** ז"ל / ושם אמו מ' **סלאווה** / תנצב"ה. (מקום קברו: V-35-29).

ו. רבי **בעריש פאשקז** ז"ל מניקלשבורג, יליד תקמ"ו, נפטר ז' תשרי תרכ"א ושם מנו"כ.

נוסח מצבתו: י"ג יום א' ז' תשרי תרכ"א לפ"ק / פ"נ / איש תם וישר / ליראה ולמעשים טובים גדל את בניו / נהנה מיגיע כפיו כל ימיו / ה' כמה שנים גבאי דגמלות חסדים / וגמל חסד עם החיים ועם המתים / סופו מוכיח על תחלתו / כבוד גדול נעשה לו בקבורתו / ה"ה ה' **בעריש** בן ה' **בונם פאשקז** / ז"ל / ושם אמו **סלאווה** / תנצב"ה. (מקום קברו: V-32-32).

[יוצאי משפחה זו מניקלשבורג גם יפרד בק' ווינא, כפי רישומי הפטירות שם.]

אחיו של רבי בונם ב"ר מיכאל פשקזי מניקלשבורג הנ"ל, הוא כנראה רבי יעקב פשקזי ז"ל מקאסטעל הסמוך לניקלשבורג, וזוגתו מרת חנה ע"ה.

והוא עפ"י רשימת משפחות בק"ק קאסטעל (כהיום: Podivin) משנת תקמ"ז (הועתק בכת"ע: Zeitschrift für die Geschichte der Juden der Tschchoslowakei, Dec 1930, עמ' 122), שם נרשם: מספר משפחה 41, מספר בית 25, יעקב פשקוס, אשתו אנא [=חנה]. (באדיבות העורך הרב שמחה בונם יוסף סיימון).

כנראה אלה צאצאי רבי יעקב פשקזי ז"ל מקאסטעל:

א. רבי אברהם פשקזי ז"ל מקאסטעל. זוגתו מרת יענטל ע"ה.

ברשימה הנ"ל (עמ' 121) נרשם: מספר משפחה 35, בית מספר 20, אברהם פשקוס, אשתו יענטל, בנו שאלאמון [=שלמה], בנו משה, בנו מיכאל. כל שמות הללו זהים עם שמות משפחת רבי בונם הנ"ל, אביו רבי מיכאל, בנו רבי משה, ובן בנו רבי שלמה. וכן עולה במבחן השנים, שהרי רבי משה נפטר תקל"ד, ורבי מיכאל נפטר קודם תקל"ט כנ"ל.

צאצאיהם: (1 שלמה ע"ה. 2 משה ע"ה. 3 מיכאל ע"ה. כנראה נכדו: ר' דוד ליב ע"ה מקאסטעל-ווינע, זוגתו בעטי ע"ה (עפ"י רישום נישואי בנם הערמן בפרעשבורג תקכ"ג).

ב. "הרבני המופלג מורינ" רבי יוסף פשקזי ז"ל מהאליטש (סמוך לקאסטעל), נפטר קודם תר"ח (עפ"י מכתב הג"ר פייש ווינטער דומ"ץ האליטש).

מוזכר בפרענומערנאטן דק"ק האליטש לסי' שני עפרים' (פראג תקפ"ו): "הרבני המופלג מו"ה יוסף פשקס". וכן לסי' יקדושת ישראל' (חי"ב, וויען תקפ"ט), ועוד.

במכתב שאלה מהג"ר פייש ווינטער זצ"ל דומ"ץ האליטש לבעל מהר"ם

שיק זצ"ל בתאריך עש"ק פרי' בראשית תר"ח, דן בנוגע כספי הקרון קיימת לתלמוד תורה "אשר היה תמיד ביד המנוח מו"ה יוסף פשקזי ז"ל ואחריו ביד בנו יורשו ר' ליזר..." (יאוצרות לונדון, אלול תשפ"א, פריט 133. העירני לזה העורך הרב שמחה בונם סיימון).

בנו: רבי ליזר ז"ל מהאליטש.

קטאָרן

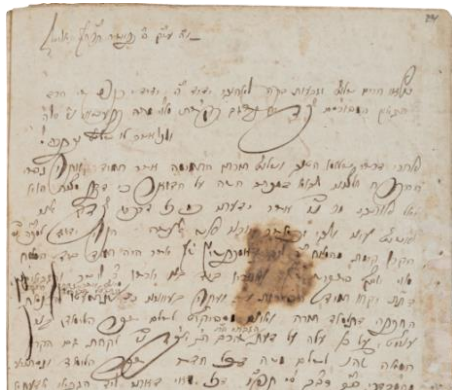
הרבני המופלג מו"ה משה וואלף טאלנע
בנאון המחבר זצ"ל.

- הק' כ"ה הענדן ליב
- הק' מו"ה אלי' טעלנער
- הק' מו"ה הרש גאזטין
- כ"ה מיכאל כהנא
- משה דעמינד
- מו"ה קלמן טעלנער
- מאיר פ"א
- כ"ה משה מאהר
- זלמן ראב

האַלליטש

הרבנאון הספורים מו"ה אברהם אב"ד
בק"ק הכ"ל

- הק' הספורים והגדוב כ"ה מרדכי פאפר
- ה' והגדוב כ"ה פיך פראנקל
- הרבני האופל' מו"ה יוסף פשקס
- התורני כ"ה בערימאן טוועסקי
- הרבני כו"ה פייש ווינטער

יא. הגר"ש זאממער אב"ד פאפא וחמיו רבי קלמן טעללער מקאמארן

בק"ק קאמארן ובעיר הסמוכה ק"ק אטש והגלילות הי' נמצא כמה יוצאי משפחת "פאשקוס", ככל הנראה גם הם מיוצ"ח של רבי שלמה פאשקוס ז"ל מהעלישטאבע [הנ"ל אות ו]. וזה מה שנתברר לנו לאחר חקירה ודרישה :

ורבי נבבזה אשר ידבר לי כבר יודי מותו ורבי הנאון המפורסם עומה תושב קעש"מרה שמואל זאממער נ"י אבד וקק ויערמא יע"א נבבחה א"ל, וז"ל:

נב"ם ונבבחה עמ"ק מ' ויסלם חמ"ה ל"ק.

לכבוד מותו' ידד נפשי, והרבי הגדול בחורה ויראה, מרב חרין כבוד שפיות, הדבם השלם כמ"ה אהרן אלעזר פשקוס נ"י.

שש אכני על אוונק, כי יום ה' טעקע בקרבן להסין ונעיסוך מולם, בהולך ללוי סקין על ונקט אצות, אבד חלק גדול ונחנס ה' לנחלה עיני צעירך עוני צאמלח, וסי' לי לשמצוע כפס כי דברך צמוליס על ונעמי החורס, סידלם והאמנת, וסי' נתן לך סמנס לפענה דוי דבני מול, וידעתי כי כחמ מחמם נך סאונת אבך סלדוק האונט ז"ל, אבד ונא נדחם ספשו לחצמם כי ילא ענבנך צעולם, וסוקס לה' כי חולל סן וסבל טוב צעמי סלקס וחס, כל וחי סקין יאמרוך ויאלנך, ודברך יסי' צמיסם כדבב לנחונק, וחסם סלך ונולד צמורס עד כי ינלד מולד, כחסך גם עד עמם כדבב ס"ס צמורס ונעידך, ונוללת, וסי' חס יכבד צעידך נחמס לנדבי חלם צמלת סקין נעמסם כנספס. והנני יודיק מוקידק סוכוס לכבוד ה' ולוודי' חורמי.

חק שמואל זאממער חק ווערמא ונחלל יע"א

בהסכמת "הרב הגאון המפורסם ערוגת הבושם קקש"ית מו"ה שמואל זאממער אב"ד דק"ק ווערבא" ו אב"ד פאפא זצ"ל על ספר 'מעשה אבות' (פרעשבורג טרט"ז), כותב: "לכבוד מחות' ידידי נפשי... אהרן אלעזר פשקוס נ"י". וכן מכנהו שם המחבר הג"ר אהרן אלעזר פאשקוס זצ"ל בכותרות "כבוד ידידי מחות'..."
ועלה בידינו לברר אופן הקירבה, כנהוג אז לכנות "מחותני" לקרובי צד האשה.

הג"ר שמואל זאממער זצ"ל, יליד פינפקירכן (סמוך לבאניהאד, מפקד תר"ח, ביאישים בתשובות חת"ס' אות תרלא כי שנולד בבאניהאד), נולד בין השנים תקס"ז-תק"ע (במפקד תר"ח נרשם בגיל 38, ביאישים' שם כי שנפטר תר"י"ט בגיל 52).

תלמיד הג"ר צבי הירש חרין זצ"ל אב"ד באניהאד (בין השנים תקע"ט-תקצ"א) ועוד בעל יטיב גיטין (אישים' שם). גם הג"ר ישראל לעוו זצ"ל אב"ד פינפקירכן (נולד תקמ"ז - נפטר י"ח תמוז תרכ"ט מנו"כ בפעטראוואסעלא) מח"ס 'בית יהודה

וישראל' (לבוב תרכ"ז, בהסכמת הדברי חיים והשואל ומשיב) מכנהו "תלמידי וחבירי" (אישים' שם ו'תוספות לחתימה' עמ' לב הערה 70, ולא מצאתיו). [מצו"ב צילום כתי"י ע"ס ידי משה: "זכרון ידידות ברית אהבה ישינה כרותה מחדש לכבוד רחומי כאח לי הרבני חרין ושנון המופלג בתורה וחכמה ודעת צנא מלא ספרא כבוד מהו' שמואל זאממער נ"י בק"ק קאמארען. מנאי אוהבו בכל לב, ישראל לעוו חפ"ק [=חונה

פה פינפקירכן וגליל באראניא" (יודאיקה ירושלים' טבת תשס"ו פריט 85; בלי לדעת לפענח שם הכותב). וראה 'תוספת לחתימה' (מס' 92) ו'אישים' שם כתי"י הגר"ש זאממער: "לכבוד האלוף התו' הרבני המופלג בתורה ויראה מורג חרוץ ושנון מפורסם בשער בת רבים לשם ולתהלה מו"ה ישראל לעוו מבאניהאט, בעה"ח הק' שמואל זומרי".

וזגתו בזוו"ר מרת רז"א ע"ה, ילידת תקע"ה לערך, כנראה מקום מגורי הוריה בקאמארן (שם גרו אחר נישואיהם ושם נולדו להם בניהם בשנים תקצ"ט-תר"ב), פטירתה נרשם בנעמעט-אויואר [=גיסנינג] בגיל 30 ביום כ"ח שבט תר"ה.

בזווג שני נשא בתר"ה את מרת גיטל ע"ה (מצבת בנה רבי פנחס), ילידת קאמארן תקפ"ד (מפקד תר"ח), בת רבי קלמן טעללער ז"ל מקאמארן וזוגתו מרת דבורה ע"ה לבית פאשקוס (רישום פטירת בתה מרת לאה קוניץ). לא נודע תאריך פטירתה.

ראה 'זכרון אבות' (גאיטיין, סי' לה) שהג"ר אהרן גרינבערגער זצ"ל אב"ד מיהאלאוויץ כותב לגיסו הג"ר צבי הירש גאיטיין זצ"ל אב"ד העדיוס (חתן רבי אלי טעללער מקאמארן, אחי רבי קלמן): "אודיע לפעמ"כ גיסי נ"י כי הרב מו"ה שמואל זאממער נ"י אבדק"ק גיססינג לוקח בת האחרת מהקצין התורני כמו"ה קלמן טעללער נ"י לאשה, והחתונה תהי' בר"ח אייר הבע"ל אי"ה".

משמעות לשונו "בת האחרת", מוכיח לכאורה שגם אשתו הראשונה היתה בת רבי קלמן טעללער, ואחר פטירתה לקח את בת האחרת. וכך גם מסתבר ממה שלקח אשה צעירה ממנו ערך 15 שנה.

במפקד תר"ח נרשם בנעמעט-אויואר [=גיסנינג] מחוז וואך: זאממער שמואל יליד פעטש (Pecs = פיינפקירכן) גיל 38 [=יליד תק"ע], אשתו קאטרינה [=גיטל] ילידת קאמארן 24 [=ילידת תקפ"ד], בנו מוריץ [=משה] יליד קאמארן 9, בנו פיליפ [=פנחס] יליד נ' אויוואר 3, בתו סאלי ילידת נ' אויוואר 3/4 שנה.

הרביץ תורה בקאמארן [עוד בתרי"ב], ושימש ברבנות גיסנינג [תר"ה-תרט"ו, עפ"י רישומים שם] ווערבו [מ"י בעל השערי תורה] וסוף ימיו בק"ק פאפא [מתרי"ז, עפ"י מצבתו "טרם שנתים"], נפטר בחצי ימיו י"ח שבט תרי"ט מנו"כ בפאפא.

Waga, 23. Jänner 1859. Ich habe Ihnen eine Krankefunde zu melden. Unser verehrter Oberrabbiner, Hr. Samuel Sommer, ist heute Nachmittags um 1 Uhr im 52. Jahre seines Lebens nach schätziger Krankheit mit Ede abgegangen. Der erkrankende Gendend, den dieses traurige Ereigniß in unserer Gemeinde hervorbrachte, ist nicht zu bestreiten. Der Selige ist in Wonyhád geboren. Er war früher Rabbiner in Wágging (Kienburger Kom.) und dann in Werbó (Neutraer Kom.). Seine ausgezeichneten thalmudischen Kenntnisse wurden in weiten Kreisen anerkannt. Möge seinem unsterblichen Geiste Friede werden in den Gefilden der Ewigkeit!

ידיעה על פטירתו בא' מכתבי העת

הספדים עליו: בסי' דרשות תורת חסד' (דרוש מז), 'ליקוטי חבר בן חיים' (ח"א), 'מלאה קטורת' (דרוש לה) ו'מטה נפתלי' (דרוש כו): "חגרו שקים והתפלשו בעפר על שבר בת עמי העיר פאפא, כי פתאום בא השודד עליך, כי שקעה השמש בזריחתה, כי גדול כים שברך על אבידת הגאון המפורסים מו"ה שמואל זאממער ז"ל, שהי' תי"ח

מפורסים, גם בימי נעוריו היה מעמיד תלמידים הגונים, אבל יחיד עשו לך כי לוקח שר גדול מישראל...".

נוסח מצבתו: **ציון אבן** / לראש צבי תפארת עדתינו / ותפארת ישראל / הי"ה אמ"י הרב הגאון המפורסם, צדיק / נשגב סיני ועוקר הרים נ"י ע"ה פ"ה / פאר הדור נזר הזמן החכם הכולל / חסיד ועניו כקש"ת מו"ה / **שמואל זאממער** / זצוקללה"ה, אב"ד ור"מ דק"ק פאפא / י"נ בקדושה ובטהרה ביום א' ח"י שבט / ונקבר בשי"ט ביום ג' ד' בו שנת תרי"ט לפ"ק / ויקרא ה' אל שמואל ויעל שמואל הרמתה.

שמואל בדורו, זיוו והדרו, עת היותו / מהוגי תורה, אפסה אורה, עת בזותו / ויהי לנס, מתניו שנס, ברוח בינתו / אבד ונעדר, עץ ההדר, בשובו לאדמתו / למד צדק, רחק חדק, מכרס חמדתו / זכר נא א-ל, צדקת שמואל, לקהל עדתו / להאיר אפלתה, הקימה מנפלתה, החי בזכותו / תנצב"ה.

קול שועת בני עמי / קול נהי ויללה נשמע במחנה העברים / קול מספד מר ובכי בכל שערים / פאר הדור נזר ישראל נאסף בדמי ימים / ארץ ארץ! בל תכסי חכמת חכמים / פנה השמש ומתחת לארץ / שואף זורח / אורו יפיץ ומנוגה נגדו יגיי הירח / יתפלל עבירנו אל א-ל וישכון / שוקט ובוטח.

קרית פאפא מקוננת / רבינו **שמואל** נהירין לו שבילי דרקייע / זרח צדקו כשמש אור תורתו הופיע / אהה ליום כי בא שמשו בצהרים / מאורו חשך עליו וילך בטרם שנתים / מהר המות לקחת זר תפארת דורנו / עפרו בקבר והוא עודנו חי בתוכנו / רוח קדשו תנחנו וזכותו תגן בעדנו. (באדיבות הרב דובעריש וועבער).

ואלה צאצאיו, מזו"ר: (1) **משה** ע"ה, יליד קאמארן תקצ"ט. (2) הילד **יעקב** ע"ה, יליד שם תר"ב, נפטר תר"ז.

מזווג שני: (3) רבי **פנחס** ז"ל ממאטערסדארף, נולד בגייסינג י"ב שבט תר"ו, נפטר כ' סיון תרמ"ד. נוסח מצבתו: פ"נ / הרבני המופלג תם וישר / כמו"ה **פנחס** ז"ל בן הרב / הגאון מו"ה

שמואל זאממער ז"ל / שהי' אבדק"ק פאפא יע"א / נפטר בן ל"ח שנה כ"י סיון תרמ"ד / ושם אמו גיטל / תנצב"ה. זוגתו טרעזיא (ב"ר **יוסף גינז-שלעזינגער** ממאטרסדארף, חתן חורגו של החתם סופר ומחונתו של הכתב סופר) ע"ה, נישאו תרכ"ז בדעבלינג ליד וויען [ראה 'החת"ס ותלמידיו' עמ' קצד, ו'פנקס המוהל חת"ס' עמ' תקמ]. (4) **רוזליה/סאלי** ע"ה, ילידת תרי"ז. (5) **רבי וואלף/דוד** ז"ל, לידת תרי"ט, תלמיד הגר"ע הילדסהיימער אבי"ד אייזנשטאט. (6) **מרת רגינה** ע"ה, ילידת תרי"א. אשת רבי **מיקשא**

[=מיכאל/מרדכי; כנראה: דודה **מרקוס** ילידת תרי"ב, בן רבי **קלמן**] **טעללער** ז"ל מבודאפעסט [צאצאיהם: שמואל ילידת תרל"ה, קלמן ילידת תרל"ז, פרידא [=פראדיש] ילידת תרמ"ה]. בזווי"ש אשת רבי **מאיר** (ב"ר **בנימין**) **ברוין** ע"ה ממאלצא, לידת תרכ"ד, נישאו תרמ"ט. (7) **פלורנטינה** ע"ה, ילידת גיסינג תרי"ד. (8) רבי **בנימין** ז"ל, לידת תרי"ט. זוגתו **הערמינא** (לבית **ליכטמאן**) ע"ה, נישאו בטיסא-עסלאר תרמ"ה (הערת הרב דובעריש וועבער).

חותן הג"ר שמואל זאממער, הי"ה "התורני מהו' (ישו"ת חת"ס 'אה"ע ח"יא סי' ס') רבי **קלמן** (בן רבי **דוד**) **טעללער** זצ"ל מקאמארן [אחי רבי **אלי** ז"ל מקאמארן (נפטר באבו קודם תק"צ), אבי הג"ר **יחזקאל משולם** זצ"ל אבי"ד ניר-מאדע, וחותן הג"ר **אהרן גרינבערגער** זצ"ל אבי"ד מיהאלעוויץ והג"ר **צבי הרש גאיטיין** זצ"ל אבי"ד העדיעס; ראה 'אישים בתשובות חתם סופר' שם, ומאמר 'מצבות דערצייל'ך' על עיר העדיעס מהרב דובעריש וועבער ב'דער אידי' פי עקב תשע"ו] ילידת תקמ"ט, נפטר י"ב ניסן תרכ"ט מנז"כ בקאמארן (עפ"י רישום פטירתו שם בגיל 80).

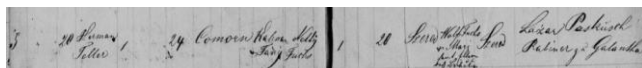
176	Koloman Keller	24	11										180	ה"ק	ה"ק
177	Michael Pauchkus	29	11										183	ה"ק	ה"ק

ראה 'אלף כתב' (ח"ב אות תקעד): "...חותן הגר"ש **זאמער** ז"ל, באשר דיברו לאי' מבי"ב שידוך, נסע לשם בלי להודיע מי הוא, ובערב הוא בא ולא כיבדוהו בארוחת ערב, ושאל אם גם הם אין אוכלים, והשיבו שהולכים לישן, ועלה לנוח, ויהי כאשר דימו שישן אכלו הרבה כסעודת שלמה, וביטל את הענין, ובאשר השדכן שאלו מה בכך ועל מה זה, השיבו פסוק זה: כי מעלה גר"ה הי"ם, ופרסה - מלשון פרוסה - לא הפרסו, ע"כ טמאים הם לכם...". [מוזכר בפרענומעראנטן: 'מוסדות תבלי' וויין תקפ"פ, 'אמונת ישראל' פראג תקפ"ג, 'שני עפרים' שם תקפ"ו, 'כסף נבחר' שם תקפ"ח, 'קדושת ישראל' וויין תקפ"ט, 'משניות' פראג תקצ"א, ועוד].

ואלה צאצאי רבי **קלמן טעללער** ז"ל: מזו"ר: (1) מרת **לאה** ע"ה, ילידת תקס"ח, נפטרה י"ב אדר א' תרי"ז. אשת רבי **אליעזר** (בהג"ר **צבי הרש** אבי"ד בעלעד) **קוניץ** ז"ל, נפטר י"ח טבת תרל"ג (ראה 'החת"ס ותלמידיו' עמ' תטז). (2) מרת **רוז"א** ע"ה, ילידת תקע"ה. אשת הג"ר **שמואל זאממער** הני"ל. (3) מרת **גיטל** ע"ה, ילידת תקפ"ד. אשת הג"ר **שמואל זאממער** הני"ל. מזווי"ש (עפ"י מאטריקל קאמארן): (4) רבי **יעקב** ז"ל מקאמארן, לידת תקצ"ב. זוגתו מרת **לעני** (ב"ר **יעקב זאלצער** מפאפא) ע"ה, ילידת תקצ"ב, נישאו תרי"ב (מסדר קידושין: הגר"ש זאממער). (5) רבי **הערמן** ז"ל, לידת תקצ"ו. זוגתו מרת **נעטי** (בהג"ר **בנימין וואלף פוקס** אבי"ד

משם הפלאי של חמותו מרת "קילא", יש לשער שרבי קלמן הי' בזוו"ש חתנו של רבי משה פאשקוס ז"ל מבאראטשקא וזוגתו מרת קילא ע"ה (וכן מתאים גיל מרת פראדיש שנולדה תקס"ט, עם גיל שאר צאצאי רבי משה), ראה עליהם אות ד.

עוד סמוכין, מרישום נישואין בנו של רבי קלמן טעללער, עם בת הגי"ר בנימין וואלף פוקס זצ"ל אב"ד סערעד (ראה עליו: 'החת"ס ותלמידיו' עמ' ז), במאטריקל סערעד א' דר"ח תמוז תר"כ: החתן הערמן טעללער, גיל 24, יליד קאמארן, בן קלמן ופאני, הכלה נעטי פוקס, גיל 20, ילידת סערעד, בת וואלף ומארי, החתונה בסערעד, מסדר קידושין לאזאר פאשקוס ראבינער גאלאנטא. וזה הוכחה שהגי"ר אהרן אלעזר פאשקוס אב"ד גאלאנטא הי' קרוב משפחה.

אולי ניתן גם לשער כי אשת רבי

קלמן בזוו"ר הי' בת רבי יוסף יעקב פאשקוס ז"ל [למעלה אות ה] אבי רבי משה

מבאראטשקא הנ"ל, ועל פי זה יותר מסתבר שבזווג שני לקח בת אחי אשתו הראשונה הצעירה ממנו 18 שנה! סמוכין לזה שרבי קלמן קרא לבנו הנולד בתקצ"ב בשם יעקב. [גם יתכן שבזיווג ראשון הי' חתנו של רבי איצק פאשקוס ז"ל מעיר הסמוכה אטש, ראה עליו אות הבא].

ואולי יש להוסיף השערה עפ"י השוואת שם פלאי של אשתו "פראדיש", וגם בהעלישטאבע נמצא מצבה: פ"נ / האשה חשובה / והצנועה מ/ פראדיש / בת מו"ה איצק [גלאזר] / נוי"נ בשם טוב יום ד' / י"ב אייר ת'ק"נ"ג לפ"ק / ת'נ"צ"ב"ה. אולי היא חמותה של רבי יעקב פאשקוס מהעלישטאבע או של בנו רבי משה מבאראטשקא. [יתכן הכוונה "בת רבי איצק גלאזר" ולא ששם משפחת בעלה היא כך, לפי"ז אולי היא אשת רבי שלמה מהעלישטאבע. וזכר לדבר גם הגי"ר עזרא צורף הי' לו בת "פראדיש"]. כמובן עדיין זה טעון חקר רב, ואין לקבוע השערות כאלו כל זמן שאין לזה הוכחה יותר ברורה.

היוצא מזה: הגי"ר שמואל זאממער זצ"ל נשא את שני בנותיו של רבי קלמן טעללער ז"ל שנולדו לו מזוגתו בזוו"ר מרת דבורה ע"ה. שהרי אשת רבי קלמן בזוו"ש מרת פראדיש נולדה תקס"ט, ונשות הגרי"ש נולדו תקע"ה-תקפ"ד.

וזהו כנראה כוונת הגי"ר שמואל זאממער זצ"ל אב"ד פאפא, חתנו של רבי קלמן טעללער ז"ל, שקורא בהסכמתו על ספר 'מעשה אבות' להמחבר הגי"ר אהרן אלעזר פאשקוס זצ"ל אב"ד גאלאנטא בתואר "מחותני", כיון שהוא הי' בן בנו של רבי משה פאשקוס ז"ל מבאראטשקא, וא"כ הי' רבי קלמן טעללער דודו (חתן זקינו רבי משה הנ"ל, ואולי בזוו"ר גם גיסו של זקינו כנ"ל), והגי"ר שמואל זאממער הי' חתן דודו.

יב. רבי איצק פאשקוס מאטש

אחר עריכת המאמר קבלנו מידע על ענף נוסף מצאצאי רבי שלמה פאשקוס מהעלישטאבע [למעלה אות ו], ה"ה משפחת בנו רבי איצק ז"ל מק"ק אטש סמוך לקאמארן. [העיריני לזה הרב יואל יעקב מייזליש, הצילומים ממכון ימי קדם].

רבי יצחק הנקרא איצק פאשקוס ז"ל מק"ק אטש, בנו של רבי שלמה ז"ל מהעלישטאבע, יליד תקכ"ה (עפ"י גיל בניו ומפקד אלישטאל תק"ל ראה אות ו, ואילו נולד קודם תק"י הי' מוזכר במצבתו ישיש או זקן כנהוג), שימש כמוהל (עפ"י מצבתו), נפטר יום ב' דחג הפסח תקפ"ט מנו"כ באטש. [שנת פטירתו קשה לפענח מהמצבה, כי אינו ניכר איזה אותיות מסומנים לגימטריא. אמנם ניתן לשער שנפטר תקפ"ט, וסימנו כך: בשנת ויצ'א' יצ'ח'ק' לשוח בש'דה. כי עדיין נזכר ברשימת משלמי מיסים באטש תקפ"ח, ובמפקד תרכ"ט כבר נמצא באטש יצחק פאשקוס יליד תקפ"ט, וכנראה נקרא על שמו].

נוסח מצבתו: ביום ב' דפסח בשנת ויצ'א יצחק לשוח בשדה לפ"ק / פ"נ / איש אשר היה מלא מצות כרמון / ידו לעני פרש ולחמו לדל נתן / צום תפלה וצדקה עשה כהוגן / קנה שם טוב לעצמו יותר משמן / פרע ומצץ לבני העברים / שינה לא נתן לו טרם לימודים / קודם אור הבוקר ערך חנונים / זכות אבות לפקדנו ברחמים / ר' איצק במו"ה שלמה זצ"ל / אשר הלך לעולמו בשם טוב / ת.נ.צ.ב.ה.

כנראה אלה הם צאצאי רבי איצק פאשקוס ז"ל מאטש (כפי הניתן לשער עפ"י סדר השנים):

א. רבי שמואל פאשקוס ז"ל מאטש, יליד אטש תקל"ט-תקמ"ד (רישום פטירתו בגיל 95, במפקד תר"ח ותרכ"ט נרשם שנולד תקמ"ד לערך), נפטר כ"ו טבת תרל"ד מנו"כ באטש (מאטריקל שם).

זוגתו מרת מרים (מארי לבית וואלטער) ע"ה, ילידת תקמ"ו (מפקד תרכ"ט). צאצאיהם (עפ"י מפקד תר"ח ותרכ"ט): (1) יצחק ע"ה, יליד תקצ"ד [אולי הוא יאיזאק פאשקוס' יליד תקפ"ט, הנרשם במפקד תרכ"ט]. (2) לעני ע"ה, ילידת תר"ד (במפקד תרכ"ט בגיל 25). (3) רוזי ע"ה, ילידת תר"י (במפקד שם בגיל 19).

ב. רבי משה פאשקוס ז"ל מאטש, שימש כמוהל בשמחה (עפ"י מצבתו), נפטר על פני אביו ו' תשרי תקפ"ג (כך נראה מאותיות המסומנים במצבה, ולא מופיע ברשימת המיסים תקפ"ח) מנו"כ באטש ליד אביו. [שם אביו לא נחרט על מצבתו, כנראה מחמת שעדיין הי' בין החיים, אך כמעט ברור שהי' בנו של רבי איצק כיון שנקבר אצלו וכן מצורות המצבות ונוסחאות הדומות, וגם נקט אומנות אביו בידו שהי' מוהל].

נוסח מצבתו: בשש לחודש השביעי ש' וי'מית
מי'שה עי'ביד' ד וייקבר א'תו / משה זה האיש
היה עניו ושפל רוח / שם טוב יותר משמן
אחריו הניח / היה עובד את בוראו בכל כח /
פרש ידו לעני המבקש בפתח / שוא ועולה לא
מצאה בו מנוח / קשה היה לכעוס ולרצות
היה נוח / זכרונו לטוב יזכרו עד לנצח /
לברכה על המילה היה אך שמח / ה"ה
כהר"ר משה פסקז"ל / תיניצי'ביה'.

כנראה: זוגתו מרת שרה ע"ה. מנוסח

המצבה משמע שנשרפה באש המתלקחת ה"י יחד עם בנה הב' שלמה ע"ה
ביום ד' תשרי תקצ"ו (כ"ג עפ"י הנוסח: שנת "האשה וילדיה תהיה לאדניה", ולא
מונים התי' מנו"כ באטש.

נוסח מצבתם: עדה המצבה ועד הגל הזה על
פי שנים / שם טוב עולה על גביהן ומתלקחת
באש / למד תורה מנעוריו והלך בדרך הישר
/ מיום עומד על דעתו - גם אמו אשת חיל /
הלכה בדרכיו וילכו שניהם יחדיו / היא
האשה חשובה והצנועי שרה שמה / אשה
יראת ד' היא תתהלל, ותמת שרה /
בקריאת ארבע לחודש השביעי ונק' [=ונקברה]
/ עם בנה הבחור שלמה פסקז"ל ביום אחי /
שני האשה וילדיה תהיה לאדניה לפ"ק: /
תנצב"ה. (באדיבות הרב אליעזר קאלמאן).

ג.

מרת חנה ע"ה, ילידת תקס"א (רישום
פטירתה בגיל 57), נפטרה כ"ו טבת תרי"ח
מנו"כ באטש.

נוסח מצבתה: פ"ט / האשה חשובה מי'
חנה פאשקזי / אשת מהו' אבר קליין
היתה / מליאה חכמה ומעשים טובים /
ולסוף ימיה סבלה יסורים גדולי / רעים
ונאמנים ט"ו שנים וציוותה / קודם
מיתתה לרשום הלא זאת / על האבן
מראשותה נפטרה / בכ"ו טבת שנת
תרי"ח לפ"ק / תיניצי'ביה'.

אשת "התורני הצדיק" רבי **אברהם** הנקרא **אבר קליין** ז"ל, יליד [טשוס]

תקני"ז, נפטר יום ב' דחג הסוכות תרכ"ג מנו"כ באטש [ליד הרבנים].

[והשיב לו נאמר ב"שו"ת מהר"י אסאד' (או"ח סי' צג): "לכבוד ידיד נפשי ורב חביבי ה"ה הרב החרוץ המופלג ירא ושלם החכם קש"ית מו"ה **אבר** נ"י בק"ק אטש". ועוד שם (אה"ע סי' לה): "לידיד נפשי הרבני החרוץ מופלג, זית שופכני, הגדול בתורה ובמעשים, ערוגת הבושם, צדיק תמים מו"ה **אבר טשוס** נ"י בק"ק אטש"י].

נוסח מצבתו: **אברהם** שב למקומו ביום שני של חג הסוכות / בשנת תרכ"ג לפ"ק / פ"נ התורני המופלא והמופלג חרוץ / ושנון בקי בש"ס ופוסקים

ושימש / תלמידי חכמים גדולים ומופלגי הדור / ויראת שמים היתה מלתא זוטרת / ממעלתו הטובים איש ענו מאוד / צדיק וישר בעיני אלקים ואדם / מהו" **אבר קליין** / נפטר ונקבר בשם טוב / ת.נ.צ.ב.ה.

צאצאיהם: (1) ר' **דעניאל/יאקאב** ע"ה, יליד תקפ"ח. זוגתו מרת **פאני** (לבית **דאנענבערג**) ע"ה, נפטרה קודם תרל"ו. בזו"ש מרת **בעטי** (לבית **האפמאן**) ע"ה. (2) מרת **יעט"י** ע"ה, ילידת תקצ"ה. אשת ר' **גרשון** (ב"ר **צבי ולעני**) **שלעזינגער** ע"ה מאטש, נישאו תרי"ז.

רבי **מיכאל פאשקוס** ז"ל מאטש ואח"כ בקאמארן, יליד תקנ"ו, נפטר א' דחור"מ פסח תרכ"ט מנו"כ בקאמארן (רישום פטירתו במאטריקל קאמארן בגיל 73).

זוגתו מרת **נעטי** (לבית פאשקוס) ע"ה.

צאצאיהם: (1) מרת **יולי** ע"ה, ילידת תקצ"א, אשת ר' **לאופולד** (ב"ר **יעקב ומארי** לבית גרינוואלד) **פירשט** ע"ה מקאמארן, נולד שם תקפ"ג, נישאו בקאמארן תרי"ב (עדות: **קלמן פאשקוס**). [בנם: **איצק הרש**, יליד תרי"כ]. (2) מרת **רוזי** ע"ה, ילידת תקצ"ז. אשת ר' **הערמן** (ב"ר **פיליפ** מבאגעדא) **קאהן** ע"ה, יליד תק"צ. (3) מרת **קאטי** ע"ה ילידת תרי"ח. אשת ר' **איצק ה.** (ב"ר **משה** מסערדאהעל) **פאשקוס** ע"ה, יליד תרי"ה, נישאו תרכ"ז [ראה סוף אות ה.]. (4) מרת **רוזי** ע"ה. אשת ר' **יעקב** (ב"ר **אברהם**) **קרעבס** ע"ה.

[להעיר, כי מהשמות 'איצק הרש' יש הוכחה על קירבת משפחה (ראה גם סוף אות ו אצל צאצאי רבי שלמה פירשט). ובמאטריקל קאמארן מצאנו נרשם נישואין בקורטאקעז: **יעקב פירשט**, יליד קאשוט גיל 25, בן **לאופולד** ו**פאני** לבית **פאשקוס**, עם **יולי גרינפעלד**

גיל 21, בת **עליאש וסאלי** לבית **עקשטיין** מקורטאקאז, נישאו ד' אדר שני תרטי"ז, עדות **איזאק** [=איצק הרש] **פאשקוס**. אצל לידת צאצאיהם נרשמו במארצעלהאז].

ה. כנראה: רבי **שלמה פאשקוס** ז"ל מקאמארן ואח"כ במעדיער.

זוגתו מרת **רוזליה** (לבית **ראאב**) ע"ה.

בנם: ר' **יוסף** (אלכסנדר) ע"ה, יליד קאמארן תקפ"ה. זוגתו מרת **רבקה** (ב"ר **וואלף העניג**) ע"ה, ילידת תר"ה, נישאו באראד תרכ"ג. [עפ"י רישום נישואין באראד י"א תשרי תרכ"ג: **יוסף** (אלכסנדר) בן **שלמה פאשקוס רוזליה** (לבית **ראאב**), גיל 38, נולד בקאמארן, הוריו

המנוחים גרו במעדיער, הכלה מרת **רבקה** (ב"ר **זאב וואלף העניג**) ע"ה, גיל 18].

ו. כנראה נכדו: "צדיק תמים" רבי **קאפיל צבי פאשקוס** ז"ל, יליד תקע"א (רישום פטירתו: גאספר פאשקוס גיל 50), נפטר ו' אב תרכ"א מנו"כ באטש.

נוסח מצבתו: פ"ט / האיש היקר ר' **קאפיל צבי** / **פאשקו** ז"ל היה צדיק תמים / עניו ושפל רוח נפטר ונקבר / ביום ו' דר"ח אב שנת תרכ"א לפ"ק.

ז. אולי נכדו: רבי **הערמן פאשקוס** ע"ה מא' סאני (Szony, בגליל קאמארן).

זוגתו מרת **רוזי** (לבית **קענגל**) ע"ה.

צאצאיהם: (1) **משה** ע"ה, נולד ב' כסלו תרי"ג.

ח. אולי נכדו: רבי **יוסף פאשקוס** ע"ה מא' סאני.

זוגתו מרת **בעטי** (לבית **הירש**) ע"ה.

ט. אולי נכדתו: מרת **בונא** (בת מרת **רבקה פאשקוס**) ע"ה, נולדה תקע"ב בהעלישטאבע (עפ"י רישום פטירתה), נפטרה י"ד אייר תרמ"ו מנו"כ באטש.

נוסח מצבתה: פ"נ / האשה הצנועה / מ' **בונא קעניגסבערג** / שנפטרה י"ד אייר תרמ"ו לפ"ק / שם אמה **רבקה** / תיניצי'ביה'.

אשת "התורני הצדיק" רבי **משה ליב** (בן מרת **לאה**) **קעניגסבערג** ז"ל מאטש, יליד תקס"ט, נפטר ד' טבת תרמ"ג מנו"כ באטש.

נוסח מצבתו: פ"נ / התו" הצדיק מהו' / **משה ליב קעניגסבערג** / שנפטר ד' טבת תרמ"ג לפ"ק / שם אמו **לאה** / תיניצי'ביה'.

צאצאיהם (עפ"י מפקד תרכ"ט): (1) **לאזאר**, יליד תר"ז. (2) ר' **אברהם** ע"ה, יליד תר"ט, נפטר בבודאפעסט תרל"ו. (3) **אסתר**, ילידת תרי"ט.

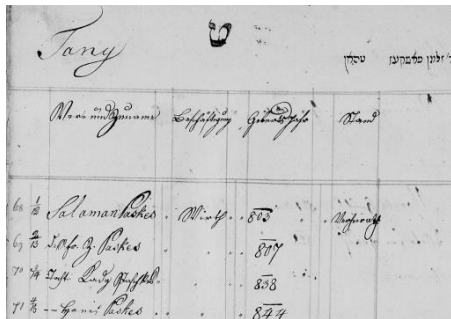
יג. רבי שלמה זלמן פאשקוס מטהאן ומשפחתו מטארדאשקעד

בק"ק טארדאשקעד (כהיום: טורדשאווצע/Tvrδοςovce, סמוך לשוראן) הי' מקום מגורי משפחת רבי **שלמה זלמן פאשקוס** ז"ל, זקינו של רבי **שלמה ווייס** הי"ד מפעזינג, אבי הגי"ר **יצחק טובי' ווייס** שליט"א גאב"ד ירושלים. ראה ספרו 'רבינו הגדול אמרו' (פרק א).

וזה מה שנודע עליו במשפחתו עפ"י מסורה. בקונטרס 'בית דוד' (סוף ספר 'דברי נחום' ח"ב, להרב נחום (בי"ר דוד יונה) ווייס, ירושלים תשע"ה, עמ' יא) כותב: **"הצדיק מוה"ר שלמה זלמן פאשקעס זצ"ל**, הי' מתמיד מאד בלימוד התורה אף שהי' סוחר [טבק], גם בנסיעותיו למסחר היה תמיד עוסק בתורה, והיה נוהר מלדבר בלשון האומות בשבת קודש, וכשהיה בא גוי בשב"ק לענין מסחר היה משיב לו בניגון שבת 'היום לא מוכרים סחורה כי שבת היום', **נלב"ע ז' אלול**". [שמעתי מהמחבר הנ"ל שכל הפרטים קיבל מדודו הגרי"ט ווייס גאב"ד ירושלים, וראה כע"ז ב'רבינו הגדול אמרו' (עמ' ח) מתוך מכתב מוסר שכתב אביו רבי שלמה הי"ד לבניו אחריו. עוד אמר שהרב שלמה זלמן (בן הגרי"ט) ווייס חיבר קו' 'מוזקנים אתבונן', ולא ראיתו עדיין].

כעת בעסקנו בבירור תולדות משפחת פאשקוס בגליל העליון, נפל בחלקינו בס"ד גם לגלות זהותו של רבי **שלמה זלמן פאשקוס** ומשפחתו וסדר יחוסו, ובאנו לידי מסקנה ברורה שהוא רבי **זלמן פאשקוס** ז"ל מטהאן יליד מעדיער, בנו של רבי **משה פאשקוס** ז"ל ממעדיער [עליו ראה אות ב], נכדו של רבי **שלמה פאשקוס** ז"ל מהעלישטאבע [עליו ראה אות ו, כנראה על שמו נקרא רבי **שלמה זלמן**].

ונציע אופן בירורו, בראשונה מצאנו ברשימת תושבי מעדיער והגלילות משנת

תרי"ג (כנראה נסדר בזמן התחלת רשימות המאטריקל במעדיער):

ר' **זלמן פאשקעז טהאן Tany**, **שאלאמון** [=שלמה] **פאשקעס**, יליד '803, זוגתו **צ' [=צארטל]** ילידת '807, בתו **קאדי** ילידת '838, בתו **יוהאנא** [=הענדל] ילידת '844.

כפר טהאן (Nagy-Tany, כהיום: Ton)

נמצא במחוז קאמארן וסמוך מאד למעדיער 9 ק"מ, אין להחליפו בכפר Tonye ליד העלישטאבע. לכך הי' נראה בהשקפה ראשונה שרבי **זלמן פאשקעז** מטהאן הוא בנו של רבי **משה פאשקוס** ממעדיער [עליו הארכנו למעלה אות ב].

סברא זו התחזק אצלינו ביותר עפ"י 'משניות' (סדר זרעים, פראג תקצ"א) בה נרשמו פרענומעראנטן לפי סדר הא"ב, באות ז' מופיע השם **"ר' זלמן מעדיער אין טאן"**. כינוי שמו מוכיח עליו שהוא יליד מעדיער ומקום מגורו ב'טאן'.

ר' זוסמאן פיהם חין וגיט"א.
 ר' זרח פיק חין פרלג.
 ר' זינדל ראשטער חין לעמבערג.
 ר' זלמן בונגל חין פרלג.
 ר' זימן מעדיער חין טאן.

על פי זה אכן מצינו רישום פטירתו במאטריקל ק"ק הסמוכה נאדי-מעדיער : **פאשקעס שאלאמ**. ז' אלו תרט"ז, יליד נ' מעדיער, זכר, נשוי, גיל 60, מגורו **בנ' טאני, נקבר בנ' מעדיער**. [מתאים ליום היארצייט המקובל במשפחתו מדור דור זה 165 שנה! בלי לדעת מקום מגורו שנת פטירתו ומקום מנוחתו. יש לציין, הרב ישראל אפרים וועבער ביקר לאחרונה במעדיער וחיפש ולא מצא מצבות רבי זלמן ואביו רבי משה].

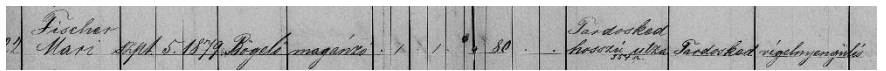
זוגתו של רבי שלמה המכונה **זלמן פאשקוס** ז"ל היא מרת **צארטל** (לבית **פישער**) עי"ה, נפטרה י"ז אלו תרל"ט מנ"כ בטארדאשקעד.

Izraeliták Névsora.									
Törvényhatóság neve Szomorony					Község neve Nagytany.				
Sor- szám.	Néve	Elta- ra.	Setléts helye Ország. Község.	Ha keletkezett születés helye, pártai engedély.	Ha nincs keletkezési jelvény, mitől Magyar Or- szágban.	Kereset- névsz. száma.	Magyar- lata.	Kiszáratételek.	
1.	Szachs Salomon	44.	Magyar Nagytany				ja.		
	néje Tóthos Teréz	44.	Magyar Nagytany				ja.		
	fiá leányai Szachs Teréz	17 4							

משפחת בית אבי ומקום לידתה, נודע לנו על פי מפקד תר"ח : נאדי-טאני מחוז קאמארן : **פאשקוס שאלאמון** גיל 44 יליד נאדי-מעדיער,

אשתו **פישער מאריא** 44 ילידת באגעלא, בנותיו : **קאטארין** 13, **יוהאנקא** (=הענדל) 8, **שרה** 4 ילודי נ' טאני.

מקום לידתה היא כפר באגעלא (Bogela, כהיום : Bohel'ov) ליד אלישטאל. וכן נרשם פטירתה במאטריקל שוראן : **פישער מארי**, **ספט. 5 1879** [=י"ז אלו תרל"ט], **ילידת באגעלא, גיל 80, מגורה טארדאשקעד, קבורה בטארדאשקעד.**

[בטארדעשקאד נמצא כמה מצבות ורישומים ממשפחת פישער, כנראה הם אחיה ומשפחתם, ויש לשער כשנתאלמנה התיישבה במקום מגורי משפחתה. במאטריקל שם נרשם : **ליפאט פישער**, יליד אלישטאל נפטר בגיל 63 כ"ה תשרי תרמ"ב. אולי הוא לאופולד פישער הנרשם כעדות ברישום נישואי בנה רבי דוד ווייס, עפ"י המאטריקל שימש כמוהל בטארדאשקעד].

וראה זה מצאנו רישום נישואי מרת הענדל בתו היתומה של רבי שלמה זלמן פאשקוס עם החתן היתום רבי דוד ב"ר דוד ווייס, במאטריקל קאמארן : החתן **עדווארד** [=דוד] **ווייס** יליד Gyallo, בן **עדווארד** [=דוד] **ווייס**, מגורו בנ' אטשא, גיל 28, הכלה **יוהאנא** [=הענדל] **פאשקוס** ילידת N. Tany, בת **שאלאמון** [=שלמה] **פאשקוס**, מגורה N. Ocsa, גיל 25, נובמבר 2 1864 [=ב' מרחשון תרכ"ה], הנישואין התקיים בראב, מסדר קידושין : שאלאמון [=שלום] ראנשבורג ראבינער... ראב [יליד לוצע תקע"ו לערך, אב"ד פעטשוי, מתרט"ו שימש בראב, נפטר ה' טבת תרנ"ה – עלי זכרון' ז עמ' ט ; היי בין המספידים על מהר"י אסאד – ראה שם מח עמ' לח], **עדות** : מיכאל לאווינגער, לאופולד פישער.

[בנוגע מקום נישואיהם בראאב, יש לשער שהתקיים אצל דוד הכלה "אב יתומים ואלמנות" רבי מנשה שמעון פאשקוס ז"ל מראוואוד בגליל ראאב [ראה אות ב באורך], בביתו מצינו שהתקיים כמה נישואי יתומים ויתומות מבני משפחתו, וגם כאן היו החתן וכלה יתומים.]

שוב מצאנו נרשם במפקד תרכ"ט רבי דוד ווייס ומשפחתו בטארדאשקעד : **ווייס דוד**, יליד 836 ב-Nagy Ker מחוז נייטרא. אשתו **פאשקעז יוהאנא**

1	M. O'csa	1	1836	M. O'csa	H. O'csa	1836	47	1836	47	1836	47
2	M. O'csa	1	1836	M. O'csa	H. O'csa	1836	47	1836	47	1836	47
3	M. O'csa	1	1836	M. O'csa	H. O'csa	1836	47	1836	47	1836	47
4	M. O'csa	1	1836	M. O'csa	H. O'csa	1836	47	1836	47	1836	47

[=הענדל], ילידת 841 ב- Nagy tonya מחוז קאמארן. **פאשקעס**

מארי [=צארטל], ילידת 798 ב-Alistal מחוז פוזוני. בתם **קאטרינא ווייס**, ילידת 866 ב-Nemes O'csa מחוז קאמארן. (באדיבות הרב יואל יעקב מייזליש).

היוצא מזה: "הצדיק" רבי **שלמה המכונה זלמן פאשקוס** ז"ל, נולד בני מעדיער בין השנים תקנ"ו (רישום פטירתו בגיל 60) ותקס"ג (רישום תושבי מעדיער תרי"ג), להוריו רבי **משה פאשקוס** ז"ל ממעדיער וזוגתו מרת **גיטל** ע"ה [ראה אות ב], התיישב בני טהאן, נפטר ז' אלול תרט"ז מנו"כ במעדיער (מאטריקל שם).

זוגתו מרת **צארטל** ע"ה, לבית **פישער** (עפ"י רישום פטירתה), ילידת באגעלא ליד אלישטאל תקנ"ח (עפ"י מפקד תרכ"ט בטארדאשקעד, וברישום פטירתה שם בגיל 80), נפטרה י"ז אלול תרל"ט מנו"כ בטארדאשקעד.

נוסח מצבתה: פ"ט / האשה / צדק צדק רדפה כל ימי חייה / אמונת השם כמעיל עטתה / רש ואביון תמכה בחפץ כפיה / טובת מעללים אך תמיד היתה / למותה יספדו קרוביה ומכיריה / אשת **שלמה פאשקעס** ז"ל / מתה י"ז אלול תרל"ט לפ"ק / תנצב"ה.

בתו של רבי **שלמה זלמן פאשקוס** ז"ל מטהאן :

א. מרת **הענדל** ע"ה, ילידת נאדי-טהאן תקצ"ט

(עפ"י מצבתה שנפטרה בגיל 73, במפקד תרכ"ט נרשם ילידת תרי"א), נישאה בראאב ב' מרחשון תרכ"ה (מאטריקל קאמארן), גרו איזה זמן בנעמעש-אטשא (Nemes O'csa), ליד נ' טהאן ; שם נרשם מגוריהם ברישום נישואין, ושם נולדה בתם בתרכ"ו, "היתה מפורסמת בצדקתה ובטחונה על ה' ובגמ"ח והכנסת אורחים וכדומה" (קו' בית דוד עמ' יא), נפטרה ב' דר"ח כסלו תרע"ב מנו"כ בטארדאשקעד.

נוסח מצבתה: פ"ט / האשה החשובה / מ' **הענדל** / אשת כ"ה ר' **דוד ווייס** ע"ה / האשה הטמינה פה מה רב הי' מעשיה / עוז והדר לבושה וצדקה בכנפיה / נר ה' הי' בוער בקרבה עוד מימי נעוריה / דרך תפילתה בבית אל

בעמידה ה' כל ימיה / לעניים בארץ ובחוץ חלקה מעשרותיה / ובטחונה על
ה' ידועה בפי כל מכירה / יראת ה' היא נוטע גם בלב בנה ובנותיה / יצהלו

פניה כי ראתה כי לא לשוא עמליה / סר צלה
מעלינו וימלצה אך טוב בעדינו / נפטרה בש"ט
לדאבון בנה ובנותיה / בת ע"ג שנים לימי חייה /
ביום ב' דר"ח כסלו תע"ר'ב' לפ"ק / תינצי'בה':
ש"א צארטל.

אשת רבי **דוד ווייס** ז"ל מטארדאשקעד, יליד
נאדי-קער (כהיום: Velky-Kyr, סמוך לטארדאשקעד)
תקצ"ו (מפקד תרכ"ט, ורישום נישואיו בגיל 28), להוריו
רבי **דוד ווייס** ז"ל (בקו' בית דוד' עמ' יא כי שנפטר ה'
סיון תק"צ, וצריך לתקן תקצ"ו עפ"י תאריך לידת בנו כנ"ל)
ומרת **פראדל** ע"ה, שגרו אח"כ בק"ק יאלע (O-
Gyalla, כהיום: Hurbanovo, בגלילות קאמארן) "היה
ירא שמים מרבים וחינך את בנו היחיד על דרך
התורה והיראה, ה' מחזיק את התלמוד תורה
שבעירו מרכושו" (עפ"י מצבתו וקו' בית דוד שם עמ' יא),
נפטר י' מנחם אב תרנ"א מנו"כ בטארדאשקעד.

נוסח מצבתו: מת ונקבר עש"ק עשירי באב תרנ"א
/ פ"נ / איש נאמן / כ"ה **דוד ווייס** ע"ה / שם אמו
פראדל / דובר אמת בלבבו איש ישר ותמים /
ומתהלך ביראת י"י כל הימים / דבק בהוגי תורה
והולך את חכמים / וקרב והקדיש ילד יחידו אך לתורה ולתעודה / סבל
באהבה ת"ת מחירה רכוש שרכש ברוב עבודה / תנצב"ה.

צאצאיהם: (1) **קאטרינה** ע"ה, ילידת נ' אטשא תרכ"ו (מפקד תרכ"ט). (2) **רוזי** ע"ה, נולדה
שב"ק פ' חקת בלק תר"ל (מאטריקל טארדאשקעד). (3) מרת **לאה** (אשת ר' ישע"י)
דעליקאט ע"ה, נפטרה כ"ג סיון תרצ"ב מנו"כ בטארדאשקעד. (4) "תלמיד חכם מופלג
מרבץ תורה ודרשן נפלא" רבי **שלמה** [בילדותו ה' קורין לו: **זלמן**] **ווייס** הי"ד מפעזינג,
יליד טארדאשקעד תרל"ו, תלמיד הגי"ר משה פארהאנד אב"ד מאקאווע והישבט סופר',
נעק"ה תש"ב היא"צ כ"ט אייר (ראה עליו: 'רבינו הגדול אמרו' פרק א, 'החתם סופר'
ותלמידיו עמ' תריג, קו' 'בית דוד' שם עמ' ט). זוגתו מרת **ריקל** (ב"ר **יונה אדלר** מפעזינג
נפטר י"א אלול תרס"א, ב"ר **משה אהרן** מפעזינג נפטר י"א אדר תרנ"ה, ראה 'החת"ס
ותלמידיו עמ' שע) הי"ד, ילידת פעזינג תרמ"א לערך, נעק"ה תש"ב היא"צ כ"ט אייר.
[הורי: רבי **דוד יונה ווייס** ז"ל מירושלים, נולד כ"ג כסלו תע"ר, נפטר ג' מרחשון תשל"ט,
ויבלחט"א הגי"ר **יצחק טובי ווייס** גאב"ד ירושלים].

הרב שלמה יהודה הכהן שפיצר מערכת 'עלי זכרון' בני ברק

לבקשת המערכת פתחתי בכמה שורות לזכר ידידי עורך הגליון הבלתי נשכח הרב זושא קינסטליכער ז"ל:

"מכל מלמדיי השכלתי" ... אני אסיים את מאמר חז"ל קצת אחרת: "ומחברי יותר מכולם". במשך עשרות בשנים שהייתי אבדל"ח שותף במכון עם המנוח ז"ל, למדתי ממנו הרבה. ראשית כל ההתמדה והבושר בו הוא ניהל את המכון. אמנם אני הייתי הפותח כל בוקר והוא היה הנועל, אבל למעשה הוא לא הכיר שעות נעילה, כי כפי שזה ידוע לי ולכולם, המשיך ר' זושא ז"ל בעבודתו עד שעות המאוחרות של הלילה ויעידו על כך השעות בהם הוא כתב את המיילים לכל מי שפנו אליו, (התאריך והשעה שעל המכתבים מעידים על כך). היתה בינינו כעין חלוקת עבודה בעיבוד החומר המקורות לגבי תולדות היהודים בארץ הגר. ר' זושא ז"ל הגם שידע גם הונגרית וגם גרמנית, לצורך טיב המחקר הוא סמך עלי בפענוח הכתיב (במיוחד הכתב הגוטי של גרמנית העתיקה – שגם חלק מהעיתונים הודפסו בכתב זה) ובתרגום המדויק הן של התעודות והמסמכים והן המאמרים בכתבי העת השונים אותם בדקנו וסרקנו. בתור המומחה הגדול לתולדות הרבנות בכלל ובמיוחד ברבני ארץ הגר, הוא הצליח ל'גלות' עשרות אולי מאות של רבנים שפרטיהם האישיים ומקומות כהונתם כמעט ונעלמו עד עתה. כדי לסבר האוזן לגבי המשפט האחרון, אתן הסבר קצר. בין השאר מדובר במאות רבות של מסמכים מתוך המטריקלים הרבים שהגיעו לידינו בהם, נמצאו פרטים כמעט בלתי ידועים על רבנים המוזכרים בהם ו/או החתומים עליהם. אין ספק שכמות החומר העצומה על יהדות הונגריה שכיום כבר מפורסמת וידועה, נזקפת לזכותו.

יהי זכרו ברוך.

לפני תשעים שנה (31)

תקציר ידיעות על מאורעות, קהלות ואישים מלפני כ-90 שנה, מתוך העתונות היהודית בשנת תרפ"ז: Egyenloseg (אחדות, בודאפעסט) (להלן בקיצור: Egy.); Juedische Presse (יידישע פרעסע, וינה-פרעסבורג) (להלן בקיצור: J.P.); Der Israelit (דער איזראעליט, מיינץ) (להלן בקיצור: Isr.); Zsido Ujsag (עתון היהודי. יידישע צייטונג, בודאפעסט) (להלן בקיצור: Zs.Uj.).

סארוואש – ב-28 אוגוסט ביקר בעיר הנסיך העליון יוז'ף בליווי קצונה גבוהה. בקבלת הפנים השתתף גם הרב הראשי בן ציון בלוס וגם נשא נאום לרגל הקמת מצבה לזכר החילים שנהרגו במלחמת העולם. הנאום התקבל באהדה בקרב כל

האורחים וראשי השלטון. באותו ערב אירס הרב את בתו מרים עם פרנקל [דוד] שלמה מבחירי ישיבת דעברצין. (Egy. גליון 46 10/9 עמ' 19) אגב, בימים אלה הקציבה העירייה סך של 2500 פנגו לצורך השתתפות בבניית בית הכנסת והמקווה המקומי. בנושא זה טיפלו שמואל שלינגר נשיא הקהילה לשעבר וחבר בוועידה הארצית של ה-100 וכן סגנו שמעון יעקובוביץ'. (Zs. Uj. גליון 34 ה' אלול תרפ"ז עמ' 3)

פרעסבורג – בשבת פ' עקב ולמחרתו נערך מבחן בגמרא בבית ספר יסודי התורה. השתתפו הרבנים דוד ועסעלי וישעיה קאליש. תלמידי כל הכתות הראו ידע רב וענו בהצטיינות על כל השאלות. (J.P. גליון 35 ה' אלול עמ' 217)

טורנאליא – ביו"כ קטן נערכה הקמת המצבה על קברה של אלמנת הת"ח ר' ניסן ליב מארמורשטיין ז"ל. המנוחה היתה בת הרב הראשי של שאיו-סנטפטר יצחק גליק. בין השאר נשאו הספדים אחיה הרב י.מ. [ישראל מאיר] גליק [דיין בקז'מרוק], אחיינה הרב הראשי של שאיו-סנטפטר משה חיים גרינפלד, רבה הראשי של רעועצא א.ש. [אברהם שלום] אטלס. (J.P. גליון 35 ה' אלול עמ' 217)

פושטעני (פישטיאן) - ע"פ הזמנת הרב הראשי [קלמן ובר] הגיע רבה הראשי אלשו-אפשא [אהרון צביל] בעק לדרוש בשבת נחמו. (J.P. גליון 35 ה' אלול עמ' 217)

בוקוני – ב-17 אוגוסט נערכה כאן חתונתם של אטלקה בת הרב הראשי יהודה פרידלנדר -נכדת הצדיק מליסקא- עם המעומד לרבנות שאנדור [מרדכי דוד הכהן] בנו של הרב יעקב מאיר פריד רבה הראשי של נאג'י-קאפוש. לכבודם של שתי המשפחות הגיעו כ-500 אורחים, ביניהם הרבנים הראשיים של באלמאז-אויוארוש [יחיאל מיכל הכהן פריד], אולאס-ליסקא [צבי הירש פרידלנדר] וכן רבה של מונקאץ' [לא הרב הראשי שפירא]. בשבת שלאחר הנישואין התפלל החתן לפני העמוד כחזן בתפילת השחרית לשביעות רצון הציבור וכן נשא דרשה בעת הסעודה בהצלחה רבה. (Zs. Uj. גליון 34 ה' אלול תרפ"ז עמ' 3)

בודאפעסט – הרבי מקומרנא נאלץ להאריך את שהותו בעיר לאחר שחלה ורק ביום רביעי האחרון הוא נסע ל-ניירעג'האזא. (Zs. Uj. גליון 34 ה' אלול עמ' 3)

מאקו – חברת 'תפארת בחורים' בישיבתה ביום ראשון האחרון בחרה בין שאר בעלי התפקידים ברב הראשי משה פורהאנד כנשיא כבוד לכל ימי חייו. כנשיא נבחר לזר פאשקעס. (Zs. Uj. גליון 34 ה' אלול עמ' 12)

נישואין – שאריקה בת וילמוש גליד בעל טחנת קמח מסובוטיצה עם פרץ הוברט מאדא נישאו ב-23 אוגוסט. (Zs. Uj. גליון 34 ה' אלול עמ' 14)

מהר"ם מינץ

אירוסין - אביקה ווינברגר מבודאפעסט עם לאיוש צין קאבא. אסתר [ב"ר אריה ליב] קייר מגאלאנטא עם שמואל [ב"ר מנחם מנדל] פפיפר מפאפא.

(Zs. Uj. גליון 34 ה' אלול עמ' 14)

בודאפעסט – ב-ו' אלול בשבת שעברה היה היארצייט ה-97 לפטירתו של המהר"ם מינץ, רבה הדגול של או-בודא [אלט-אופן]. האזכרה נערכה בבית הכנסת ברח' זיגמונד ואחר תפילת תפלת א- ל מלא רחמים, נשא רבה י"ב אלול של הקהילה יוסף י. [יאקב] גרוס דרשה/שיעור לזכרו של הגאון המנוח. (Zs. Uj. גליון 35 י"ב אלול עמ' 3)

מאטאסאלקא – הרב פריג'עש [מנשה] גרינבוים נבחר לרבה הראשי של הקהילה. (Zs. Uj. גליון 35 י"ב אלול עמ' 10)

סאטמאר-אוק'ורטו - הרב פיליפ [יחזקאל שרגא] יונגרייז בנו של רבה הראשי של מאזו-קובשד [רי אשר אנשיל] נבחר לרבה הראשי של הקהילה (Zs. Uj. גליון 35 י"ב אלול עמ' 10)

בודאפעסט – הרב שמואל אלטמן, בנו של ר' יהודה זצ"ל רבה המנוח של מאזו-צ'אט, נבחר לרבה של אגודת י'רעים אהובים'. (Zs. Uj. גליון 35 י"ב אלול עמ' 10)

וארפאלאט – הישיבה המקומית ערכה אזכרה בר"ח אלול לרגל היאר-צייט של הרב פרקש [זאב וולף] טננבאום. נערך גם סיום ובמסגרתו דרשו הרב הראשי המקומי יוסף [אשר] פוללאק וכן רבה הראשי של מאזו-צ'אט פאביאן [שרגא צבי] אלטמן. (Zs. Uj. גליון 35 י"ב אלול עמ' 10, Egy. גליון 37 17/9 עמ' 14)

שופרון – לפי ידיעות שהופיעו בעתונים שונים בסלובנסקו הוזמן רבה הראשי של קאשוי שאול בראך ע"י הקהילה החרדית לעמוד בראש הישיבה המקומית. (Zs. Uj. גליון 35 י"ב אלול עמ' 11)

אירוסין – נויירט הנריק מנירמאדא עם גרוסמן שאריקה בת רבה הראשי של האיו'צאבא [בצלאל גרוסמן]. יונגרייז הרמן מפילעק [כנראה דוד יחזקאל בנו של הרב הראשי שמואל בנימין הלוי] עם גליק יולנקה [פערל בת רבי ישראל מאיר] מקעזמארק. ינו רוטמן מהידובוסורמעני עם שאריקה קליין

מפעלעג'האזא. (Zs. Uj. גליון 35 י"ב אלול עמ' 12). שלמה ענגל מסערדהעלי עם מלונינה פשרהופר מיוקא (J.P. גליון 37 י"ט אלול עמ' 229)

נישואין – קורן אברהם עם אסתיקה בת הרב מאיר לזר ביום ראשון הקרוב בחצר בית הכנסת קאזינצי. רוזנבאום מרדכי [אריה ליב בן הרב משה חיים] מקישווארדא עם מטילדא [מאטל] בת [אברהם] שמואל [בנימין] טננבאום בהאלמאץ, ב-7 ספטמבר. (Zs. Uj. גליון 35 י"ב אלול עמ' 12)

ג'ונג'יש – חברת 'תפארת בחורים' אירחה בשבת שעברה את נשיא הכבוד שלהם יונגרייז נאנדור [משה נתן נטע] רבה הראשי של טוקאי. הוא דרש באגדה ובחריפות והקהל נהנה מהרב הצעיר. (Zs. Uj. גליון 36 י"ט אלול עמ' 10)

מזכרת רבי אברהם שמואל בנימין טננבאום בהעלמעץ

ארשאק-אויואר (נייהיזל) - בעת חנוכת בית של אחד מנכבדי הקהילה זייגמונד נאש דרשו בענינא דיומא הרב הראשי יוסף [מאיר] טיגרמן והדיין [חתנו של הרב] הרב אברהם שטרן. (Zs. Uj. גליון 36 י"ט אלול עמ' 10)

נירבאטור – בז' באלול נחנך אולם חדש של הת"ת. הרב הראשי טייטלבוים נפתלי דרש ושיבח את הנדבן שוורץ מור. (Zs. Uj. גליון 36 י"ט אלול עמ' 11)

קיש-וארדא. בט' אלול נערכה חתונה מפוארת ב-צ'אפ. ליפוט [מרדכי אריה ליב] בן הרב הראשי משה [חיים] רוזנבאום עם מרגיטה [מאטל] בת

[אברהם] שמואל [בנימין] טננבאום מהעלמעץ. את החופה ערכו אביו של החתן ודודו הרב הראשי של אבאוי-סינא (שעניא) טיבדר [טובה] שווייגר. בסעודה דרשו גם הרבנים הראשיים של העלמעץ גלאטשטיין [יואל זאב], של טאליא רוזנבאום [אריה ליב], של סעפשי טננבאום [משה], של נאג-סוילויש קליין [שלמה ישראל], של צ'אפ ליבוביץ [יצחק צבין], של טיסא-אויילאק שנפלד [שלמה יצחק הכהן] וכן האח הגדול של החתן שמואל שמעלקא. (Zs. Uj. גליון 36 י"ט אלול עמ' 11, Egy. גליון 37 17/9 עמ' 15)

ניטרא – בט"ו אלול נערכה הועידה הארצית של 'צעירי אגודת ישראל'. בתור אורחים נוכחו הרב הראשי כ"ץ [אברהם] אהרון, בראון יואל מזכ"ל של אגודת ישראל וכן משה פרוש מירושלים. (Zs. Uj. גליון 36 י"ט אלול עמ' 12. בהרחבה ב- J.P. גליון 37 י"ט אלול עמ' 9-228 ובגליון 38 כ"ו אלול עמ' 238)

נאדאודאר – לא מזמן נערכו כאן האירוסיין של איזידור [ירחמיאל] קצבורג בנו של רבה הראשי של אוזד מיקשה [ישראל חיים הכהן] עם רוזיקה בת הרב הראשי [ישראל הלוי יונגרייז]. מלבד החתן דרשו גם הורי החתן והכלה וכן הרבנים הראשיים של סיקסו שיק מ[נחם], של נאגי זערנד יונגרייז י. [ישעיה], והרב שיק אנטל. (Zs. Uj. גליון 36 י"ט אלול עמ' 12, Egy. גליון 37 17/9 עמ' 18)

אראני'ושמארוט – ב-ט"ז אלול חנכו את בית הכנסת החדש. בחגיגה השתתפו רבים גם מהסביבה. לאחר ההקפות המקובלות דרש הרב הראשי שמואל [מרגלית יפה] שלזינגר, וכן הרב הראשי של אוסלאני [חיים צבי רייך] ושל נאגי-שאלו [יוסף אבלס]. נוכחו גם הרבנים הראשיים של ניטרא [אברהם אהרון כ"ץ] ושל ווערעבעלי [יעקב ווכסלר]. (Zs. Uj. גליון 37 כ"ו אלול עמ' 13 J.P. גליון 39 י"א תשרי עמ' 247)

מישקולץ – הת"ת של חברת מחזיקי הדת בן 4 כתות, ערך ב-י"ח אלול את מבחן הסיום החצי-שנתי. הרבנים הבוחנים היו הרב"ד נויפלד שמואל [שמשון] והדיין עהרנפלד אברהם. התלמידים הראו ידיעות מפליגות. גם הישיבה הקטנה, בהנהלת הרב הראשי אוסטרליץ שמואל, הראתה רמת לימודים גבוהה ביותר ונחשבת לאחת מהמוצלחות במדינה. (Zs. Uj. גליון 37 כ"ו אלול עמ' 14)

בודאפעסט – הרבנים הראשיים של בויד-סאנט-מיהאי [שמעון גריפלד] ושל פוטנוק [חיים יהודה טייטלבוים] מודיעים שבחורי ישיבה זייפו את חתימותיהם ובשםם הם עורכים מגביות לשיבות שונות. הם מבקשים שכל הכסף הנאסף בצורה הזאת יועבר לחברת 'תומכי ישיבות' לגיור. (Zs. Uj. גליון 37 כ"ו אלול עמ' 14). כנ"ל מודיע גם הרב הראשי של נירמעגיעש והמחוז שמואל יונגרייז. (Zs. U. גליון 9-38 י"ד תשרי עמ' 11)

ואץ – נפטר בגיל 70 ר' יעקב וינקלר ת"ח ידוע ששימש כגבאי של חברת 'תורת חסד', הוא היה ה-ה'ויז-בוחר' (משב"ק) של המהר"ם שיק. נספד ע"י הרב הראשי דוד [ליב] זילברשטיין. (Zs. Uj. גליון 37 כ"ו אלול עמ' 14)

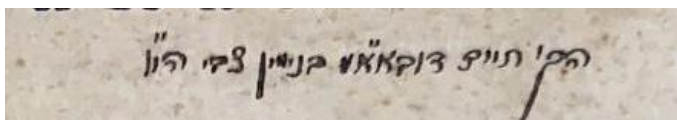
נישואין - ביום א' י"ג תשרי תיערך חתונתם של רייך אלעזר עם לוטקה בת הרב ויינברגר יעקב בחצר בית הכנסת קזינצי. (Zs. Uj. גליון 37 כ"ו אלול עמ' 15)

אירוסין – שאריקה [שיינדל הענדל] בת קארולי [יקותיאל] או-בודאי פרוידיגר עם רודולף [זכריה] ליברמן. מלבינקה בת דוד ווינר בעל אחוזה מיאס-קאראיאנו' עם שאנדור שלינגר מאילוק בן הרב הראשי של נאג'טאפולצ'אני נחום זצ"ל. (Zs. Uj. גליון 37 כ"ו אלול עמ' 15)

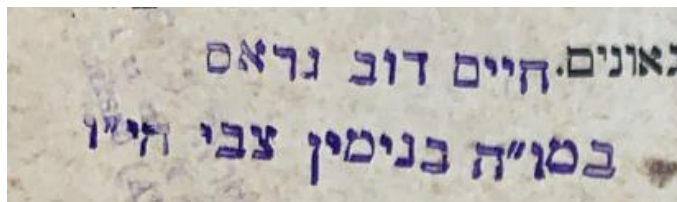
בודאפעסט - בכ"ב אלול נפטר בגיל 57 בבית החולים של הקהילה הרב ד"ר גבריאל הלוי [קעללין] הרב הראשי של קהילת הסטטוס קוו לוי'ע (לעצובה). היה בנו של נתן נטע הלוי רבה הראשי של שארבוגראד תלמיד הכתב סופר. גם הוא למד בישיבת פרעסבורג. ע"פ בקשת הנפטר נקבר בשארבוגראד. (Zs. Uj. גליון 37 כ"ו אלול עמ' 14 ובהרחבה ב-J.P. גליון 38 כ"ו אלול עמ' 238)

בודאפעסט – הרב הראשי קופל רייך, על אף גילו המבוגר (בן 90) אירח בליל ר"ה בביתו את נציגי הקהילה ודרש בפניהם בענייניו של היום. כולם התלהבו מדבריו וכן גם למחרת כאשר הוא דרש בפני מתפללי בית הכנסת הגדול קזינצי לפני תקיעת השופר דברי כיבושין. ביום כיפור התפלל הרב לפני העמוד בתפילת נעילה וקולו נשמע כמו הכהן הגדול בתפילתו במקדש שיבנה במהרה בימינו. (Zs. Uj. גליון 9-38 י"ד תשרי עמ' 10)

פאפא – בשבת שלפני ר"ה נערכה הכנסת ס"ת, נדבת ר' יוסף צבי קראוס נשיא 'חברת שיעור', לחברה זו. בחגיגה בה השתתפו רבים מבני הקהילה נשא דרשה הרב הראשי שמואל גוטליב. החגיגה נמשכה גם במסגרת הסעודה השלישית. (Zs. Uj. גליון 9-38 י"ד תשרי עמ' 11)

פרעסבורג – בש"ק פרי' כי תבוא הרצאת אורח בישיעור- שטובע' הרב חיים בער גרוס ממונקאץ'. (J.P. גליון 39 י"א תשרי עמ' 247)

חתימת וחתימת רבי חיים בער גראס ממונקאטש

מאטאסאלקא - ב-4 ספטמבר חנכו את דגלה של אגודת בעלי המקצוע שהוכנס למשמרת בבית הכנסת הגדול של היהודים. לרגל המאורע דרש הרב הראשי מנשה גרינבוים נאום לכל האזרחים הנוכחים. (Egy. 10/9 גליון 36 עמ' 14)

לפנינו קריאה לעזרת תושבי ארץ ישראל לאחר רעש האדמה שפקד אותם, מאת ראשי הלשכה האורתודוכסית. התפרסם במכ"ע זשידא אוישאג 26 ספטמבר 1927.

כבוד הרה"גהצ"צ וכו' שליט"א!

אחד־שחררניצ נ"י הן הנה ער בקול החרד שלט טיום בי מטות חי תמוז העילמ, לקול האסון הגורא אשר יצא על אוזני יושבי ארץ הקדושה הובביא מטאת ריעדת הארץ פעמיים. אשר נדרשו ונתרועעו רובי כתי כנסיות ודבתי מדרשות ודתי שלוחים, ובתי ריהותיהם, וגם אלו שלא נהרשו נפרצו ונתקלקלו עד שהיא סכנת לרוד בהם, כרוזא בחיל קראנו לכל הרבנים העיטמים בראש מחנתינו ולראשי הקהלות לבקש ולעורר את אחבי נייבי עם לחיש לעזרת ה' להאמיללים האלו באהק במדורות היותר האפשרה למען יוכלו לבנות הגדרסות ולחוק הכותלים הנכשלים עוד טיום ישי החרף הכעילמ. למען לא יהי מוכרחים להתגלל עם נשיהם ומפיהם כמפור וקרה על פני חוצות, ועתה כמעט בי ירחים עברו והמינו דוא אשר הגיע עדינו עד כה לתכלית הגדול והנרחץ הלוה, אשר ביתנים כבר השגעו טראשי ומגדילי כוללינו שם באהק את אשר שלחו לנו שומא מהבונים הכקראים מאושר ומקויים מהערכאות, שלבנת שם בביתו ובתי מדרשות ובנינים הנחרסות ולתקן ברך הנפרצות שיהי יכולת עכ"פ לשמש ולרוד בהם בלי סכנת חוי יעלה לסך 5500 פוני שטערלינג נערך ש"י טיליאירד קראענן שלטן.

חילול וחלילה לנו להוציא ריבה חיו על אחבי פה במדינתנו כאלו הסה מעלים עיניהם בשאט נפש מאחיהם העניים הרושבים על התורה והעבודה במצור ומצוק על ארמת הקודש הנישאים כפיהם בתפלה לאכינו שבשמים בעד מוצת אחיהם מארץ מולדתם. אשר רק לנו ולתמיכתינו עיניהם צופיות, כי הלא לא נעלם מאתנו מעמק ומצב הרע של הקהלות והחזירים במדינתנו. אבל עם כל זאת רוח במיטנו היא תציקתו להגיד את אשר עם לבבנו, כי בישת פנינו תכוסה לבחון ולראות כי קול צעקת אחבי מאהק לא הכה שורש עד כה פה במדינתנו, ממדינות אחרות מיהרו ושלחו להחוקת כולליהם השונים סכומים גדולים ומסוימים, וגם הכעלי דתות זולתנו שלחו לאנשי התורה הכיזקים גם כן שם באהק תמיכה גדולה, ורק אחבי ממדינתנו שם לא השינו עד כה מאתנו רק ערך חטטה למאה מהחזיק הגדול שחי להם, והורה טעמ מועיר הנקבץ ונשלח עד כה הוצרך יתקו ויפאיו מניהם כמאר ומכוד והבפרים, אבל הקהלות הגדולות אשר גם כעת לעת הצורך יתקו ויפאיו מניהם כמאר ומכוד ריבה יותר מההבפרה, העלישו עוד עינם לקחת חבל בתוך העוורים והוטמים ברכים הכוללות, וגם הכע"כ הנגידים ונבירים אשר לא ימנעו מעצמם ומכתיהם כל עוג ומתחות, עתה יעמרו מרחוק נאמיטו אוניהם לצעקת שבר אחיהם באהק אשר כולם ובמותם אנו חיים, וכאם כיו הוא רק למותר כעדינו לעורר את הרבנים הגדולים והצדיקים שרי התורה העי על גדול והשנבת ענין תמיכה אחבי יושבי אהק נרמו רק על איה פרטים, גדלה הספא וכהדרג נ"י ימצא מרגינתא תחותי, אבינו חוקן יע"א עיה אמר ויה שער השמים והחכם מכל אדם שלמה דמועה בתפלת אמר, והתפללו אליך דרך ארצם ומזה דע ככול חיק כמט ברכות שכל התפלות מכל העולם דרך ארצנו עולים לשוכן בשמים, ומפאת זה אנו במדינות אלו בחזק בתפלותנו פונים לצד מורה, כאשר יבאר זאת בארוכה הרה"ג יעב"ץ בהקדמה הנפלאה של סידור תפלה שלו, וחוק המפוי מדר"א אוולאי, וקנו של הדידאי דל כספרו חסר לאברום טפי ספרים וספרים ומאשר מקובל אצלו האריך למענית, כי כל התפלות של חז"ל מתעמפים ומתלבשים בתפלות של יושבי אהק ובאמצאותם ועל ידם עולים הרמטה, וגם מכאר ומכרר שאחבי הדיים שם באהק (אם אינם כופרים ומכחשים בעיקרי יסודות האמונה, ועוכרים על תורה ומצוי בודן ושאט נפש חיו, כאלו אשר חרשים מקרוב באי שטרה הסה, נקראים צדיקים גבונותם ועל פיהם תורתם ותפלתם אנו חיים בחזק, ונר"ל ענין נתינת צדקה לאחבי הרושבים על התורה והעבודה על ארמת הקודש כבר נתבאר למרי מהגדולים צדיקים שוכני עין כולל, וכפרסות ביאר זה כל צרכו, הגדול המפוי המגיה זל כמפ"י, ומסודת כריתו מאחד קדוש מדבר-בדור שלפני לפנינו במאה הקודמת שלוקלי לבו עליו דיו ונפשו הסה על העניים והאביונים י"ע שבתקובט דוי מכאר ומגלה גדול ערך מצוות צדקה ליהוישבים על התורה

באידך, וכמה נפיש חילו ופעילות של צדקה זו לפעול ולהתקן הכל, אבל למען לא יקפצו ידם מאחזיה האביונים פה מכל וכל דוא מחוייב, ולא נעלים ונכמה מבחיהדין כי רבוי מאור עינינו הרמזים ול כי קביעות הרה והמיעדים תלוי בבירר שבאידך, וכן מבוא רמינו בדיו הל פי אמור בשם פיקי דרא שאפילו חכמים וצדיקים בחול ורועי כפר באידך אין מעברין חשנה אלא עי הדיוטות שבארץ, וכן העלה לפסק הלכה רמינו הגדול טרא ראמינו חותים הל בחשורת שלו.

ועתה עתה אתי באים בתור השומרים כרם בית ישראל סכא כמדעינטי תני לעורר את מנהגי ורועי ישראל שלא לחשית ולשום יד לפה לעת כזאת אשר כל אחד מאחבי אשר לא שקעה שדי וראת הי מלכו ומאמין באמנת אלקי אומן ובזוהק הפרושה ומטורה עישה חשבון הנפש ומבין עצמו לימים הקדושים אשר לפנינו המאים עלינו ועמי למנוה, לבקש כפרה סליחה ומחילה, כתיבה ותמינה טובה היום ובריאות, פרנסה והצלחה וכל טוב נעצמו ולאשי ביות, לחוכים ולשרים לפרוש ולהאציל ממתנת ידם לאחבי מדעינטי דיושבים על ארמת הקודש, לחיות לעוהם בישועה מסוימה למלאות נוקם הרב כי דק בוד יאורו ויהרעו לפני אדון כל שיקבלו תפלה ויתכללו כתיך תפלתם עם באידך כאם לא יעלימו עינם מאתם, ועל ידי היתמנות על אחרים אלו שלוחו ריחן עם לפני שער השמים יעוררו הרמזים העליונים וימצאו חסד והינה ויתמלאו כל מוקשם למנוה אכיר.

הנה לא לבד לאלו אשר עד כה עמדו מרוחק ולא לקחו חבל במצוי הגוילה והנשגבה התמיכה המסקישה, את קוראים בחול למחר ולהודיש בעורה כבורה, אלא גם לאלו אשר הרימו הויטה קטנה מבה, אתי כופלים בקשתינו שיקימו ויתן ויהודן ותקן למען נוכל למלאות במחורות את הנצרך בתיצות רבה, והצעלנו היא שמתחלת ימים חקי הכעלנו עד גמר כל הימים המיובים אשר לפנינו למנוה, יהי נפקר ממעם הודג דהאבד כי ניי ממעם ראשי ומנהגי הקהלה שכל העולה לתורה יודי החוב נמל עליו לגרור נרבה הגונה לתכלית הנשגב הנה, וזה יהי חוב בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות וגם בבתי תפלות אשר המה רק בימים הקדושים, ולמען שלא ישראו חפשי ממנו גדולה הלוה אשר ראוי היא להיות עליו למען ומחסה כימי הדון והמשפט, אלו אשר לא יגיע להם חלק בהעליות הצומצמות כימים הקדושים המיובים אשר לפנינו, יעוררו אותם באמצעות כרוז שיויש כדבורהם ותחמת יום לצדקה זו להודג האבד כי אי לרחיק עם רשימת שמותם ושמות כימי, ואנו נגיעם במקדם האפשרי לאידך שיתפללו עם עומם במקומות הקדושים.

ומיבמחוס אתי ברוב צדקתו ויראני המהרה של הדרג ניי, כי יעשה כל מה שביכולתו כן עם במקומו ובהגליל הסמוך לו לעורר בקול חוצב להבות אש וברוח מבינתו כדבריהם המתקבלים על הלב, לבבות המחורים של אחבי החמנים ועטלי חסדים שכולם יורעו ועישו וחישו לתת נרבות הגונת למען עוד בעתו וזמנו יהי חיובות לבנת הגדרמות ולהקן הנפרצות וניול המעשרה מחששה, והמנוה דירבה והנשגבה יהיו תנן עלינו שכולנו נדיי נכרבים ונחרמזים לאלתר לחיים טובים ומתוקים אכיר.

ועוד זאת כנא ובבקשה שכל כסף המוקבץ וניתן עישו אלינו קמא קמא רמטי לידם במחורות האפשרי גם מים שיודיי נקבין הכל כיהי, למען נוכל שולחם לאידך מחר שיחא בימלתם למחר מלאכת התיקון כמיעדו מים יתחילו ימי החורף.

בדיש כדדוגע ניי ובכרמנונו מרכת כחיש בספין של צדיקים אכיר.

וגמ, פה עירב בודאפענט, אי לם השקיפה ממען קרשך יד אלול תרמז לסיק.

כשם כולל שימרי הוצמות באיך חובביא

בעד לשכה המרכזית:

חק אברהם מ'ש פראנקל
ראש לשכת הפריז

היום אלעזר הכהן הארטשטיין
מינה

עוללות

היתר הוראה מהכת"ס לתלמידו רבי יצחק דייטש אב"ד יאלע-באגאדא

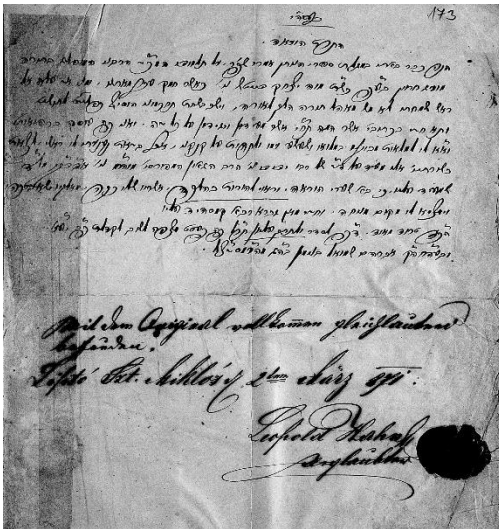
במאמר על "משפחת פאשקוס" הזכרנו רישומים מק"ק יאלע-באגאדא. יש לציין באותה זמן שימש ברבנות יאלע-באגאדא הגי"ר יצחק דייטש זצ"ל מח"ס 'עקידות יצחק' (ראה עליו: 'החתם סופר ותלמידיו' עמ' תקן). במאטריקל עיר לעווא (Levice) מצאתי נספח העתק "התרת הוראה" מהיכתב סופר' זצ"ל לתלמידו הנ"ל (ולא מצאתיו נדפס בשום מקום), וזה לשונו:

בעזה"י

התרת הוראה.

הנה כבר באתי במגלת ספר, הנותן אמרי שפר, על תלמידי המכ"ז הרבני המופלג בתורה, מורג חרוץ בע"פ כש"ת מו"ה **יצחק דייטש** נ"י, כאשר חמק עבר מאתנו, ומני אז עלה אל ראש שמחתו לא מש מאהל תורה הלך לאורה,

וישב בשבת תחכמוני הוסיף כפליים לתושיי, ותא חזי בכתובי אשר המה תח"י אשר מעידון ויגידון על כל זה. ואני פה עוסק ברפואות וא"א לי למלאות מבוקשו במלואו ו[ל]שעשע עמו ולתהות על קנקנו, אבל בזאת נענעתי לו ראשי, לצאת בשורתיי אלו מעיד על ד"ז של רבו ידידי נ"י הרב הגאון המפורסי **מוהר"מ** נ"י [=הגי"ר משה הלוי קאמארן-לעווינגער] **אבדק"ק**

מל"ד [=מילכדארף, שימש שם מתרכ"ה עד תרל"ה, אח"כ אב"ד וויטצען, נפטר י"ג חשוון תרל"ז ושם מנו"כ, וראה 'שו"ת כתב סופר' י"ד סי' קכ] שמעיד עליו, כי בא שערי הוראה, וראוי להורות בהלכה, אשריו שלו ככה, מאלקי ישא ברכה, וימציא לו מקום מנוחה, וחזי מאן גברא רבא קמסהיד עליו.

הכ"ד טרוד מאוד, ד' פ' לסדר ולתתך עליון [=י"ח אלול] תר"ל פה פעסט מצפה לשוב לקהלת פ"ב יע"א

ובעה"ח הק' אברהם שמואל בנימין בה"ג מהרמ"ס זצ"ל

מנחם מאיר יאקאבאוויטש – ברוקלין נ"י

יחוס משפחת גראס הכהנים ממונקאטש

כידוע לחוקרי יוחסין ולא רק להם, קיימת משפחה ענפה בעלת שלוחות רבות וצאצאים עד אין מספר, היא משפחת הכהנים גראס, אשר אבוהון דכולהו הם הגאון הגדול רבי שלמה - ואביו ר' שמואל - הכהן פאגרישער תלמידו חביבו של בעל בני יששכר וחבר בי דינא רבא דמונקאטש, הנזכר בסוף ספר 'תמכין דאורייתא' של הגה"ק הבני יששכר בברכה מיוחדת.

צאצאיו רבו כחול היום ותעיד על כך עבודת המחקר הגנאולוגית המרשימה של מכון "שושלת הכהנים גרוס – צאצאי ר' שמואל הכהן" המתעדכנת בכל שנה בתוספות הברוכות הממשיכות את השושלת המפוארת הזו בנישואי ולידת צאצאים נוספים הנמנים עליה.

אעסוק הפעם בענף השייך כמעט בוודאות של מאת האחוזים למשפחה זו, אך עדיין לא נמצא הקשר, ואולי יוכל מי מהקוראים אחד מן החכמים והחוקרים אשר במה מכובדת זו משותפת עמם, לכוון ולשפוך אור על החלק הנחבא זה שנים המקשר את משפחתנו לאילן מכובד זה.

אחל בס"ד בפירוט המשפחתי ואעלה למעלה עד לימבוי הסתום, ראש משפחתנו – משפחת זורגר, הרה"ח ר' מתתיהו הכהן שליט"א, במקור שם משפחתו הוא גראס, אולם לאחר שנפטר עליו אביו בהיותו אך כבן שלוש שנים, ונישאה אמו זקנתנו מרת צירל ע"ה - לאחר המלחמה - בזיוו"ש להרה"ח ר' חיים אריה צבי זורגר [זארגער] ב"ר משה שוי"ב זורגר, שלמד אצל הרב אברהם יעקב רוזנפלד שחיטה, והיה שוחט ביארמוט בערצל וסודיץ, ואח"כ עם עלותם לאר"י נתקבל במושב שדה אילן לשוחט בעל קורא ובעל תפילה והיה מפקח על העירוב והמקוואות, ונפטר ביום י"ז טבת תשכ"ה בן נ"ז שנה.

זקננו המשיך ונשא את שם משפחת אביו החורג עד היום, ומכיון שכך הננו היחידים מבין הקרויים 'זורגר' שהננו גם כהנים.

משהבהרנו חלק זה – כיצד קרויים אנו זורגר אך בני משפחת גראס הננו, נפנה אל סיפור תולדות זקננו. זקני הרה"ח ר' מתתיהו הכהן זורגר שליט"א נולד בשנת ת"ש לאביו הרה"ח ר' יחזקאל הכהן גראס, ולאמו מרת צירל בת רבי מתתיהו ומרת ליבא דאוידאוויטש מאוהעל.

זקיני נולד בעיר קישקון האלאש – ורשום הוא שם בפנקס הנימולים בקהילה כאשר ראיתי בעיני, - לעיר זו בא אביו לדור יחד עם גיסו ר' משה אליעזר דאוידאוויטש ופתחו יחד מאפיה, אולם לא ארכו לו הימים שם והוא גויס לעבודת הצבא ונשלח למחנה עבודה ונפטר באוקראינה ביום י"ד חשוון תשי"ג

ממחלת הטיפוס, בהותירו אלמנה צעירה ואת זקיני ר' מתתיהו יתום רך בשנים.

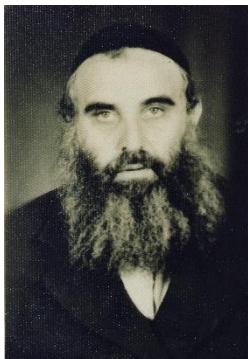
ר' יחזקאל גראס בבחורותו

כפי מה שידוע לנו למד ר' יחזקאל הכהן גראס בדיונדיוש ואולי אצל האב"ד שם רבי אשר אנשיל יונגרייז זצ"ל, כך אמר לי זקיני ר' מתתיהו ששמע מפי יהודי שלמד עמו.

אביו של רבי יחזקאל, הוא הרה"ח ר' צבי הכהן גראס, היה גר בכמה מקומות, ביניהם שעליעב (מחוז אבאוי טורנא) ואח"כ כנראה בכפר ינוגראד עטשעג'. בימים בהם היה זקיני ר' מתתיהו ילד רך בשנים, סיפר שידע שיש לו סב שוחט באותו הכפר.

ר' צבי הכהן נשא את מרת פיגא בת ר' מנחם יהושע וגיטל [לבית רוטנברג] טרייטל מסטראפקוב. ר' מנחם יהושע ומרת גיטל היו שניהם אחיינים של הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא נר' מנחם יהושע היה בנו של ר' ישראל בן הרה"ק ר' יצחק מאיר טרייטל אחיינו [בן אחותו שהיתה נשואה לר' שלמה טרייטל ע"פ פשטות] של הה"ק מאפטא וידוע שזכה עמו לגילוי אליהו כאשר סיפר הרה"ק ר' משה'לע משינאווא והדברים נדפסו בשם ר' חיים ישכר גראס מפעטריווא. רמ"י נפטר בכ"ט ניסן שנת תר"ס ונטמן בסטראפקוב. אשתו מרת גיטל היתה בת ר' יוסף רוטנברג מהערטניק ב"ר יצחק מאיר ב"ר יוסף רוטנברג אחי הה"ק מאפטא. בנם ר' יחזקאל מנו"כ בדוקלא] ויחסנים גדולים דרך זקניהם הורי הרה"ק מאפטא ויחוסם עולה למעלה עד לשר ר' שאול וואהל ולמהר"י מינץ – גדולי אשכנז, איטליה וספרד כאשר כבר רשמו כותבי שלשלאות היוחסין.

ר' צבי זה, - כאשר ספרו לי קרובי משפחתי הנמנים על נכדיו אף הם – בא לינוגראד עטשעג' כבר לאחר שהיה נשוי

ר' יצחק אייזיק שווארץ

פעם אחת, ונשא את מרת פייגא לבית טרייטל כבר בזיווג שני, ולפני

מנחם יהושע ואברהם יצחק גראס

כן היה גר במונקאטש. בניו היו מנחם יהושע [שנישא לפני המלחמה והיו לו בנים ובנות], אברהם יצחק, בנימין וואלף – ששרד את השואה, והילד נפתלי. בנותיו היו מרת פערל אשת הרב מנשה בן חיים קעניג ומרת מירל אשת הרה"ח רבי יצחק אייזיק שווארץ, זכרונם לברכה. היתה עוד אחות ושמה חיה ליבא, שהיתה

אחותם מאב ומאם על פי הידוע לנו ועוד אחות נשואה שהיתה אחות רק מאב – בת ר' צבי אך לא מאם, אלא מזיוו"ר.

הוריו של ר' צבי, היו ר' חיים לייב הכהן גראס [ממונקאטש] וככל הנראה אמו היתה מרת פערל בת ר' אברהם ורוזה שרייבער מסטראפקוב.

ומכאן ואילך הייחוס לוט בערפל – כאשר ברור שר' צבי ואביו ר' חיים לייב מוצאם ממונקאטש והינם נמנים על משפחת הכהנים גראס, איך אין ידוע כיצד הם מתקשרים למשפחה ענפה זו, ומי שיוכל לעזור לחפש ולגלות את הקישור הדרוש כאן, יבוא על שכרו אי"ה.

תודתי נתונה לבני משפחתי – בעיקר בני משפחת דודי זקני ר' מנשה בן חיים – בן דודי הרב חיים בן חיים שליט"א ואחיו שמפיו למדתי את עיקרי דברי הימים ואף סייע בסיוע שיש בו ממש בהמשך המחקר, וכן לבן דודו ר' מנחם יהושע שווארץ, ולבן דודנו הר"ר חיים שיף שעסק אף הוא בקיבוץ מסמכים ותמונות מאבות המשפחה.

חיים משה הכהן זורגר – בני ברק

שם המשפחה של ר' עמרם חסידא

חמותי שתחי' היא נכדת הגה"ק רבי עמרם חסידא זצ"ל. לאחר שערכתי מחקר על משפחתו ומשפחת אביו הגעתי למסקנא מעניינת אודות שם משפחתו. רבים כותבים ששם משפחתו היה "רוזנבוים", >הראשון שכותב כך הוא כנראה הרב שווארץ בס' "שם הגדולים מארץ הגר", וראה בתולדות רבי עמרם חסידא שבסוף הגש"פ 'ערבי פסחים' (נוא-יארק תשל"ז) שכותב שראה בתולדותיו שבלשון אשכנז שזו טעות.<

לאחר בירור נראה לי שאכן ר' עמרם מעולם לא השתמש בשם רוזנבאום. במקום זאת נראה כי לפעמים הוא השתמש בשם "הירש" ובעיקר בשם "פרידמן". גם אביו רבי משה נחום השתמש ככל הנראה בשמות אלו, אך בכמה רישומים מוצאים אצלו את השם לול או ליל שלע"ע אין לי הסבר אודותיו.

התיעוד שהניע את המחקר שלי הוא רישום הפטירה של מרת אביטל נחמה דייטש, בת רבי עמרם חסידא, שנפטרה בבעלעד ביום 17 אפריל 902 [י' ניסן תרס"ב] >בס' 'עטרת עקיבא' עמ' ש"ז פוענח בטעות שנת הפטירה "תרכ"ב"<. תוכן הרישום: ויקי דייטש לבית פרידמן, בת 76, גרה בבעלעד, נולדה בירושלים, בעלה המנוח אברהם דייטש, אביה אנטעל פרידמן רב בצפת פלשתינה, אמה בורבליא הערמאן אשת אנטעל פרידמן – פאקש, (מסתבר שזהו

מידע חדש). לאחר שחיפשתי את רישומי הלידה של ילדיה אני מוצא ששם נעוריה ניתן כפרידמן בכולם למעט אחד שבו נרשם שם נעוריה "עמרמלי" (שמו הפרטי של אביה).

לגבי בתו מרים אשת הג"ר יצחק יעקב בלום, ואחות למחצה של אביטל נחמה: ברישום הפטירה של בנה הג"ר עמרם זצ"ל ה'בית שערים' בב. אויפאלו מופיע שם הנעורים של אמו בשם "פרידמן". מאידך, ברישום הפטירה של בנה רבי משה בלום בדעברעצין נרשם שם נעוריה "הירש". אך לא מצאתי אפילו רישום אחד שמשמש בשם רוזנבאום בקשר לר' עמרם חסידא. מידע נוסף שראוי להזכיר הוא כי לר' עמרם אכן היה בן בשם משה פרידמן (יתולדות ערוגת הבושם עמ' מ') אך מעולם לא מצאתי מידע על בן זה.

מצבת רבי יצחק יעקב בלום בקראלי

נחזור לאביו רבי משה נחום זצ"ל אב"ד

וואשאני. ברישומים הקדומים אצל משפחת בתו מרת שרה רבקה רחל לאה אשת רבי אברהם אלי משה כ"ץ [ברישומים קאהן] אב"ד פעטציל נרשם שם נעוריה בשם ליל / לול (מעניין אם למישהו יש הסבר לכך. מדובר ברישום לידת בנה ר' אליעזר צבי ביום ט"ו תמוז תקצ"ז, וברישומי הנישואין של בנותיה פראנציסקא שנישאה לגבריאל גולדנר ביום א' כסליו תרי"ח, ואידה שנישאה לאינגאטץ גולדנר ביום ב' כסליו תרכ"ב). מאידך, ברישום פטירת בנה רבי אליעזר צבי כ"ץ ביום 5 אוקטובר 910 בעקעש-טשאבא נרשם שם נעוריה "פרידמן". אמנם נראה שבנו של ר' משה נחום, רבי אברהם ישראל בצלאל אב"ד ברעזאווא בהחלט השתמש בשם "רוזנבוים", וכן אחיו רבי צבי הירש אב"ד ביטשקע השתמש לעיתים בשם "רוזנבוים" ולעיתים בשם "הירש".

לסיכום נראה כי השם רוזנבאום מעולם לא שימש את רבי עמרם חסידא, ובדרך כלל שימש את אחיו רבי אברהם ישראל בצלאל. כמו כן כנראה כי מעולם לא השתמש בו אביהם ר' משה נחום.

ש. יוסט – ברוקלין

בשולי המכתב:

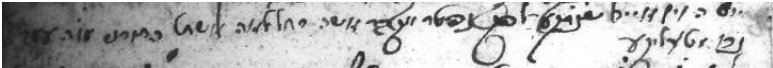
זוגתו הראשונה של רבי עמרם חסידא

בורבליי הרמן הנזכרת ברישום הפטירה של מרת אביטל נחמה דייטש בתור אשת רבי עמרם חסידא, היא ללא ספק זוגתו השניה מ' בילא חיה, ראה עלי

זכרון 5 עמ' ל"ו ובעלה 30 עמ' ע"ח, ולפי הרישום הנ"ל מתברר שככל הנראה היא נפטרה בפאקש.

זוגתו הראשונה היתה בת הגי"ר ישראל ברי"ל אב"ד פאלוטא ושמה רחל לאה. שמה התגלה לאחרונה ע"י הב' עמרם בנימין וידר שמצא בפנקס הח"ק דק"ק באניהאד שם גר ר' עמרם מספר שנים – את הרישום הבא :

"יום ה' ויו אייר שנתק"ע לפ"ק נפטר ונקבר אשה **רחל לאה** אשת התורני מו"ה **עמרם** נרו מטעליקע".

 בפנקס נמצאו

גם הרישומים הבאים שיכולים לסייע באיתור מקום קבורתה :

"יום עש"ק ד"ז תמוז נפטר ונקבר אשה מינדל אשת אפרים ב"ש שנתקע"ד לפ"ק ושכבה אצל **אשת מוהר"ר עמרם** נרו מדרום לצפון".

"יום עש"ק נפטר כמר יוסף בן יעקב וואלף ונקבר ביום א' י"ד מנחם אב שנתקע"ה ושכב במקום שני אצל **אשת התו' מו"ה עמרם** נר"ו".

לעלה 58 – רבי ישכר בעריש (ברמ"י) ווייזער

ברצוני להעיר לתולדות משפחת ווייזער (עמ' ל"ח), זכורני כד הוינא טליא את הרה"צ מוה"ר ישכר בעריש ווייזער ז"ל, בהיותו דר בקראון הייטס בערוב ימיו, בעל הדרת פנים קדושה, איש מורם מעם, משכמו ומעלה גבוה, עובד ה', והי מתפלל קבוע בבית מדרשו של ש"ב כ"ק האדמו"ר מוהרי"י מספינקא זצ"ל, והאיר פני המזרח. וכן הוציא לאור אז מחדש הספר "פאר יצחק" תולדות הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע, עם הקדמה נאה, וז"ל בא"ד : "ועתה קמתי אני בע"ה להדפיס את הדברים מחדש ולחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל דברים כהוייתן בצורתן הראשונה ולא שיניתי מלשונו וסגנונו מאומה, כי ראיתי שהחוברת מעשי ידי אומן מופלא הוא וכמעט כל הדברים הנאמרים בזה זכיתי לשמוע בביהמ"ד שלו בזידיטשוב מפי זקנים וחסידים אנשי מעשה המתאבקים בעפר רגלו ומפי רוב המונים כקטנים כגדולים שנהרו ונאספו לזידיטשוב להנות מאור זיו קדשו ומברכותיו". וחותם : הק' ישכר בעריש ווייזער בלאאמו"ר מהרמ"י זללה"ה נכד הצה"ק יסו"ע מרן מהרי"א מזידיטשוב זללה"ה חוטר מגזע הציסו"ע המקובל האלקי מרן ר' יצחק חיות זללה"ה ומגזע שלי"ה ותויו"ט זללה"ה זיעועכ"י.

נפתלי עהרענרייך הרב ממאד - ברוקלין

לעלה 58 - עוד על חתני ר' בעריש סיסקאבער

ר' יעקב צבי פערלמאן / ר' נתן יוסף מייזליש / ר' שלמה יהודא מייער

מה שהערתי בעלה 58 ממה שכתוב על רשימת פטירת מ' פרומט בת ר' יעקב צבי פערלמאן כי שם אמו ליבא ציפיא לבית האלפערט, ושערתי שאולי הי' לו זיווג שני. יותר נראה לומר כי שם האלפערט לאו זוקא (כאשר מצוי בכגון דא), ובאמת היתה בתו של ר' בעריש סיסקאבער, כי למרת פרומט הנ"ל היתה ג"כ בת בשם האדיא, וגם מצאתי את השם ליבא ציפיא אצל משפחת ווייזער.

ומה שכתבתי כי גם ר' נתן יוסף מייזליש הי' חתנו, הא מילתא לא בפירוש איתמר, רק ברשימת נישואי בתו מ' יוטא נרשם כי שם אמה רחל לבית ווייזער, והרי לר' נתן יוסף וגם לבנו ר' דוד הי' בת בשם האדיא, מזה נראה כי היתה בתו של ר' בעריש סיסקאבער וזו' האדיא.

ומה שנסתפקתי שם מאיזה זיווג נולד בנו ר' יעקב, העירני ש"ב ר' משה ליב מייזעלס נ"י שכבר נתברר שנולד מזו"ר, וכנראה נקרא ע"ש זקן אמו הג"ר יעקב שפירא אב"ד הומנא שנפטר בשנת תקפ"ח.

(ואגב אודות ר' נתן יוסף יש להעיר, כי בהקדמת ספר ליקוטי שלמה לכנד בנו הג"ר שלמה מייזעלס הי"ד מסענזשארץ, כתב וז"ל "היות שאני מגזע דהמע"ה משני צדדים, דהיינו שאדוני אבי מורי מו"ה יצחק אייזיק מייזעלס שליט"א מבאנפי הוויאד הוא בן אבי זקני מו"ה דוד מייזעלס ממונקאטש ז"ל, הוא הי' מגזע בעל מנורה הטהורה וכו', ובפנת השער לספר עץ הדעת טוב מבואר יחוסו עד וכו' דהמע"ה". אמנם נראה שאין הכוונה שהי' נכדו, רק שהיה ממשפחתו וגזע יחוסו, ועי"ז יצא חוטר מגזע ישי. וראי' לדבר ממה שכתב אחיו הר"ר אלעזר מייזעלס מביסטריץ בצוואתו, לכתוב על מצבתו "נכד הנוב"י ומגזע היחס של המחבר סה"ק מנורה הטהורה זצוק"ל", הרי שלא כתב על המנורה הטהורה שהוא נכדו כמו שכתב על הנוב"י, וגם על מצבת חותנו הג"ר עוזיאל באדנער אב"ד קאמארניק שבודאי לא הי' רק נכד אחיו של המנורה הטהורה, כתוב ממש כזה הלשון ומגזע של בעל המחבר מנורה הטהורה. גם העירני ידידי ר' יואל ברי"ץ גפן נ"י כי בס' מנורה הטהורה [לעמבערג תרמ"ד] ברשימת אנשי שם [פרענומעראנטן], מזכיר אצל כל אחד ממשפחת המחבר את קרבתו להמחבר בדיוק, ואצל משפחה זו כתוב על כל א' רק ש"ב, ולא כתב עליהם נכד המחבר, או נכד אחי המחבר כמו שכתב על משפחת ראזענוואסער, מזה מוכח בבירור כאשר כתבתי, וד"ב).

ועל מה שמנה בעלה 54 בין בנות ר' בעריש סיסקאבער, את מ' דרעזיל אשת הרה"ח ר' שלמה יהודא (ליב) מייער, יש לברר מקור הדברים. כי בביה"ח דסוואליווא נמצא מצבת ר' שלמה יהודא ב"ר צבי, שנכחה באש ל"ע ונפטר ז' תמוז תרט"ו, וגם נמצא שם מצבת האשה מ' דרעזל ב"ר צבי ארי' הכהן נ"י, שנפטרה ג"כ בשנת תרט"ו (פרט היום חסר בתמונה שתח"ל) עי"י שריפת אש ל"ע, ומסתבר לומר שהוא ר' שלמה יהודא ליב מייער וזו' דרעזיל, כי כל

משפחתם דרו בסוואליווא, וגם נכדס הג"ר שלמה ליב וויינבערגער מבאגאד נולד אז בתשרי תרט"ז. ואולי היתה מ' דרעזל בת בתו של ר' בעריש סייסקאבער, וצ"ב (לזה העירני ג"כ ש"ב הנ"ל).

זלמן ליב ווייס - ק"י מאנרא יצ"ו

עלה 35 - השלמת בירור קשרי המשפחות ברגר וזילברשטיין

במאמרי בעלה לה (עמ' לב ואילך) הארכתי בענין ייחוס משפחות בערגער וזילבערשטיין מלייפניק והקשר ביניהן. במאמר זה נוסף מידע חדש השופך אור על הנעלם ומברר את הזיקה המדוייקת בין המשפחות.

בקצרה אקדים, כי כפי שהתבאר במאמר הנ"ל, עמדו לפנינו שני מקורות, הראשון הוא הקדמת ספר כתר תורה לר' יהושע וייס הי"ד (מערגרעטין תשי"ג), והשני הוא ספר תולדות וקורות קהילת לייפניק (בגרמנית, נדפס תרפ"ח) מאת הרב ד"ר פ' הילל שהיה הרב האחרון של העיר. שני המקורות כופלים ידיעות מחד וסותרים מאידך.

על פי ר"י ווייס, היה בלייפניק קצין ונכבד בשם ר' פינחס, אשר שני חתניו לוקחי בנותיו היו: הראשון ר' אברהם (ב"ר חנני) בערגער בעל בתו לאה, הורי זקיני רפ"ז בערגער מצעהלים, והשני ר' אהרן לייפניק מבאניהאד בעל בתו חנה, הורי הגאונים האדירים ממשפחת זילבערשטיין בעל שבילי דוד מווייטצען והאהל שלמה מגראסווארדיין.

על פי דברי רושם תולדות העיר היה בלייפניק קצין ונכבד בשם ר' זעליגמאן בערגער, אשר שני חתניו לוקחי בנותיו היו אנשים מלומדים ות"ח מופלגים, הראשון הוא ר' חננאל בערגער יליד פוזנא בעל בתו רבקה, והשני הוא ר' חיים זילבערשטיין בעל בתו יהודית.

כפי שהתבאר עוד במאמר הקודם, המידע שמסר רושם תולדות העיר מתועד היטב במסמכי המאטריקל של לייפניק, וכן מתועד שם כי ר' אברהם בערגער אבי רפ"ז מצעהלים הוא בנם של ר' חננאל ורבקה, אמנם אין שום זכר בכל מסמכי העיר למשפחת הורי הגאונים מווייטצען וגראסווארדיין. כמו כן, ברישומי המאטריקל של לייפניק נרשם נישואי ר' אברהם בערגער (ב"ר חננאל ורבקה) ושם זוגתו לאה מאנדאווסקי מיישוב Ordau הסמוך ללייפניק.

בסייעתא דשמיא נוספו מאז כתיבת המאמר הקודם שני מקורות חדשים השופכים אור על פרשה זו, וכדלהלן.

ראשית בדקתי שוב הדק היטב את רישומי המאטריקל בנוגע למשפחת מאנדאווסקי מהיישוב הנזכר, ושם אביה של מ' לאה הוא ר' יעקב, נלב"ע בגיל 75 יום ז' חשוון תקצ"ז. לאור ידיעה זו ירדה מהפרק גירסתו של ר"י ווייס, והוברר כי לא ר' אברהם בערגער היה חתנו של הקצין והנכבד ר' פנחס מלייפניק, אלא אביו ר' חננאל כמבואר בספר תולדות העיר, וכמבואר לעיל הוא גיסו של ר' חיים זילבערשטיין, אמנם עדיין איננו יודעים את הקשר לר' אהרן זילבערשטיין מבאניהאד.

כאן באה לעזרתנו ידיעה נפלאה שקיבלתי בטובת עין מופלגת מהר"ר עמרם בנימין ווידער נ"י, ותשו"ח לו. בספר הזכרת נשמות של קהילת באניהאד נרשמה הזכרת נשמותיהם של הורי הגאונים האדירים למשפחת זילבערשטיין, הפותרת את שתי ההתלבטויות כאחת, וזה לשון הפנקס:

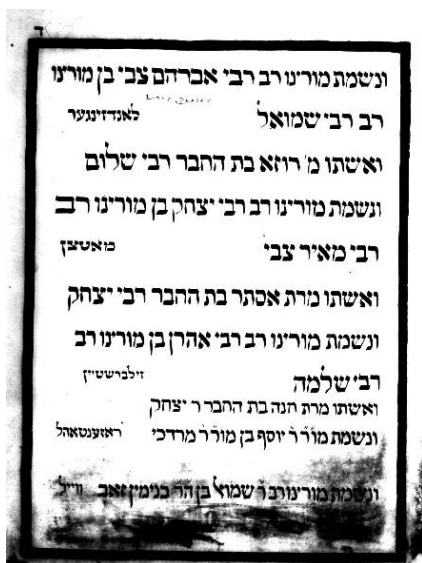
"ונשמת מורינו רב רבי אהרן בן מורינו רב רבי שלמה זילברשטיין ואשתו מרת חנה בת החבר רבי יצחק".

הרי לנו כי מרת חנה איננה אחות מ' לאה בערגער, ואיננה בתו של ר' יעקב מאנדאווסקי, וכן כי ר' אהרן אינו בנו של ר' חיים זילבערשטיין חתן ר' זעליגמאן בערגער, אלא אחיו. על פי מסמכי לייפניק היה ר' חיים זילבערשטיין בנם של ר' שלמה זילבערשטיין (נלב"ע בן נ"ו שנה כ"ב ניסן תקס"ד) ומ' רבקה לבית שפיטצער (נלב"ע בת ע"ב שנה י"ח ניסן תקע"ד).

יעקב גולדשטיין – ירושלים

רבי אהרן זילבערשטיין מבאניהאד

כהמשך למכתב הקודם, ברצוני להוסיף כמה פרטים אודות זקני הג"ר אהרן זילבערשטיין – לייפניק מבאניהאד אבי הגאונים רבי דוד ליב אב"ד וויטצען בעל מח"ס 'שבילי דוד' ורבי שלמה אב"ד שארקאד מח"ס 'אהל שלמה'. בפנקס הח"ק דק"ק באניהאד נמצאו תאריכי הפטירות שלו ושל זוגתו מרת חנה

כדלהלן (תשוח"ח להרב עמרם בנימין וידר הי"ו שמסר את הצילום בהשתדלות ידידי ושי"ב הרב מנחם מאיר יאקאבאוויטש הי"ו):

"יום ג' י"ט כסליו תקפ"ט לפ"ק נפטר ונקבר אשה חנה אשת ר' אהרן לייפניק ושכבה אצל בראש אשה רעלי".

"מהו' אהרן לייפניק נפטר ונקבר יום ה' ד' אייר תר"ג לפ"ק ושכב אצל ר' משה באשאן".

לפי פרטים אלו מצא הרב דובעריש וועבער את מצבותיהם בבית החיים בבאניהאד. על מצבת ר' אהרן ניתן לקרוא: פ"נ / איש צדיק תמים בעניניו / הי חסיד הי עניו / רדף שלום ואוהב שלום

שמו / נ... / הי"ה הרבני המופלג בתורה צנא / מלא ספרא במקרא במשנה / ובגמרא כמ"ה אהרן ... / נו"נ יום ה' ד' אייר ...

על מצבת זוגתו מ' חנה ניתן לקרוא: פ"ט / האשה / הצנועה מ' / חנה בת כ"ה / יצחק? ... ז"ל הלכה / לעולמה ביום ג' י"ט / כסליו תקפ"ט? ...

בעלה 19 עמ' ס"ח הבאתי שהג"ר שלמה זילבערשטיין מזכיר במכתב את שאר בשרו ר' מאיר צבי מאטצין מבאניהאד והבאתי שם צילום מצבתו, ושם משער העורך שהוא בנו של רבי יצחק מאטצען דיין בבאניהאד. והנה בפנקס הזכרת נשמות דבאניהאד בראש העמוד שבו נזכרים ר' אהרן זילברשטיין וזוגתו, כתוב: "ונשמת מורינו רב רבי יצחק בן מורינו רב רבי מאיר צבי מאטצן ואשתו מרת אסתר בת החבר רבי יצחק". מזה נראה ברור שהדיין מבאניהאד רבי יצחק מאטצען ורבי אהרן זילבערשטיין נשאו שתי אחיות בנות החבר רבי יצחק שהיה כנראה מתושבי באניהאד וזה פשר קרבת המשפחה.

לא ידוע לנו הרבה פרטים על זקננו ר' אהרן. להלן רשמתי מעט ממה שידוע לנו ואבקש מכל מי שיש תח"י פרטים נוספים להשלים את היריעה.

א. נמצא פנקס שהיה שייך לר' אהרן לייפניק ובו רשם את חשבון מסחרו, בין השנים תקפ"ב – תקצ"א. בפנקס נזכרים השמות דלהלן: איציק ברוקנר, חיים

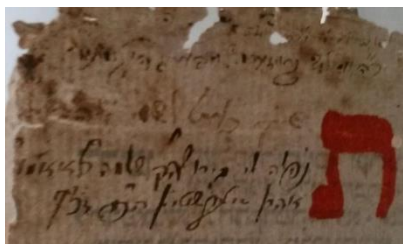

חתימת רבי אהרן לייפניק על המשניות שלו

עט מאיר רייך, חיים באסקאוויץ, שמואל גרינדוואלד, ר' יוחנן סג"ל, גיסי זעליג, ר' מרדכי ליב כ"ץ, ר' מרדכי ליב קרויס.

ב. מהתואר "מורינר"

שנכתב עליו בפנקסי הקהילה וכן מהתארים שעל מצבתו ושכתבו עליו בניו, רואים שהוא היה מופלג בתורה. בניו גם מביאים בשמו דברי תורה בספריהם.

נפלה לי בירושקה שלמה בלאמ"ו אהרן זילברשטיין הכ"מ זצ"ל

ג. כפי המובא לעיל זוגתו מרת חנה נפטרה בצעירותה כבר בשנת תקפ"ט בעת שהיה בנה רבי דוד ליב בן י"א שנה (נולד כסליו תקע"ח). ואמנם מצאנו שהיה לר' אהרן בן זקונים ה"ה ר' יוסף שלום שנשא את מרת רבקה בת אחיו הגדול הגי"ר שלמה (ראה בעלה 19 שם).

מסתבר מאוד שבנו זה נולד כבר מזיווג אחר שנשא אחרי פטירת זו' מרת חנה.

דוד ליב זילבערשטיין - ברוקלין

מכתב מרבי צבי הירש הלר – חריף אב"ד באניהאד

לפנינו מכתב המתפרסם כאן לראשונה, מאת הגאון המפורסם רבי צבי הירש העללער – חריף אב"ד באניהאד מח"ס טיב גיטין, שכתב אל זקני הגי"ר אברהם שיק זצ"ל אב"ד ראאב. המכתב נמצא בין בתרי ספרו 'ברית אברהם' שעודנו בכת"י (ראה יעלי זכרון' 30 עמ' ע"ט).

בע"ה יום ב' ב' תמוז תקפד"ל באניהאד יצ"ו

רב שלוי וברכה לה"ה כבוד אהוי אוה"נ הרב המאוה"ג המופל' ומופלג בתורה ויראה נ"י ע"ה פ"ה המפורסם כש"ת מוהר"ר אברהם נ"י אב"ד ור"מ דק' ראב יצ"ו

הנה אחד"ש כמשפט באתי בקצרה להודיע לכבוד ידידי הרב נ"י, היות הגיעני מכתב מאיש אחד מקהלתכם יצ"ו, כי שם יצא ערעור על שמנה כלים יין אשר

קנה אחד מאת איש אחד מפה ואין בידו כתב הכשר ממני מיוחד עליהם, וגם אין על הכלים חותם בשוליהם חותם הקהל הנהוג פה, דהיינו בזה"ל י"י"כ קהל ב"ה תקפד"ל, ושכבוד מעלי כבר יודע מזה, ואפריון נמטיי לכבוד מעכ"ת הרב נ"י אשר נתעורר בזה מי יתן והי' כי בשאר מקומות יעמדו על המחקר בזה, כי בעו"ה כבר ידי רפות בכל ענין הזה, כי ראיתי כי הקונים שם לא ישאלו עוד על כתב הכשר, וכבר רובם נסעו לשוק פעסט בלי הכשר כלל ומכרו ינם, ולשנים הבאות אי"ה לא

אדע עוד מה לעשות, כי כבר לא ידענו עצה מרוב קלות הקונים, והתומכים ידיהם ולא ישימו עין ע"ז ר"ל מההוא דעתא, ועי"כ המוכרים יקלו ראשם מאד, כי מעתה לא יעלה עליהם מורא ב"ו עוד כמורא שמים בדבר הזה כידוע מרבת המכשלה מכבר.

ועל עתה באתי ואודיע ברבים כי אבקש אם ימצאו אלף כתבי הכשר ממני, על איזה יין ובמדה ומספר הנ"ל, כולם לא יועילו אם לא יומצא החותם הנ"ל ממש כתבניתו ומשנה זו בפרטה על שולי הכלים, ואין לזה אמתלא כלל כ"א אם המוכר יברר שהם אינם מסביבותינו, וקנאם בגליל אחר אשר אין להם חותם הנ"ל, או שמוחזק בנאמן על ככה אבל מפה לא ניתן הכשר על יינות כאלה ואיני רוצה לחקור כלל המוכר על זה, ונודרתי מקודם להודיע כנ"ל, שלא יבא לידי מכשול, ובבוא דברי תשובת מעכ"ת הרב נ"י מה נעשה ביין הנ"ל, ומה נגמר בדעת הקונה, אז אעמוד על החקירה פה, ולמען טרדותיי דבריי ל"א, והי' בזה שלוי. דברי דושי"ה בלוני"ח

הק' צבי הירש העליר חופק"ק הנ"ל

ידע מעכת"ר כי גם הוברר כמה פעמים כי יש מאנשי פ"ק אשר יש להם כתבי הכשר מזוייפים בחי', האומנם על המוכר הזה כמדומה אין בזה חשש וחשי"ר? ואמנם צריך השגחה על החותם, וכנ"ל.

עמרם בנימין ויזר – בני ברק

רבי מרדכי דוב כ"ץ פאביאן אב"ד פעטערוואשאר

הרב ברעטשעק ופעטערוואשאר רבי שמואל עוזר כ"ץ אדלער בנו של רבי יהושע כ"ץ אדלר אב"ד ווערפעלעט (מהר"י כ"ץ), נפטר בהיותו בן ל"ח שנה בעיר ערלוי, ביום כ"ב תשרי תרט"ו. אלמנתו מאריא לבית שמיעד, ילידת ווערפעלעט, נפטרה במישקולץ בגיל 68 ביום 3 דצמבר 883 [ד' או ה' כסלו תרמ"ד]. לפי מאטריקל הלידות בפעטערוואשאר, בנם יוסף נולד ט"ו אייר תרי"ב, ובתם בעטי נולדה ל' כסליו תרי"ד.

ממלא מקומו בפעטערוואשאר הוא רבי מרדכי דוב כ"ץ פאביאן. מופנית אליו תשובה בשו"ת מהרי"א (יו"ד סי' שכ"ו): "ששון ושמחה ורוב ברכות לראש צדיק, ה"ה ידיד נפשי הרב המופלג הגדול בתורה ובמעשים טובים ירא שלום מחותני כש"ת מו"ה מרדכי דוב כ"ץ טאקאי נ"י אב"ד ק"ק ו"ו". כמו"כ הוא נזכר ברשימת נותני מעות קדימה לס' 'אילת השחר' (מונקאטש תרל"ה) בגלילות העוועש ווערפליט: "מרדכי דוב כץ אב"ד פעטערוואשאר".

מרישום נישואיו בפעטערוואשאר ביום י"ד אדר תרט"ו, נמצינו למדים כי הוא היה חתנו של הרב הקודם רבי שמואל עוזר כ"ץ אדלר. וזה תמצית הרישום: החתן: מרקוס פאביאן, בן 24, נולד בטוקאי, בנם של פערענץ פאביאן (נפטר) ויוני אייזענקרויט בטוקאי. הכלה: אסתר אדלער בת 19 מווערפעלעט, אביה נפטר, האמא מאריא שמיד מערלוי. העדים: מארטין ווייס ושמואל שמיד. המסד"ק הרב פאסטאהער מקוועל [Kuzel].

רבי מרדכי דוב נפטר בגיל 60 בפעטערוואשאר ביום 17 דצמבר 893 (ח' או ט' טבת תרנ"ד) בשעה 9 אחה"צ, ונקבר שם ביום 19 דצמבר בשעה 2 אחה"צ.

במאטריקל פעטערוואשאר מצאנו את לידות ילדיו כדלהלן:

1. רחל (רוזה), נולדה י"ט תמוז תרי"ח. נישאת ביום ד' חשון תרמ"ו בפעטערוואשאר לליפוט שעהנפעלד, בן 35, יליד ווערעבעלי, גר בלושונץ, בנם של שאנדור? שעהנפעלד ובור. לענדיעל שגרים בפזעש. 2. שמואל עוזר, נולד א' שבט תר"כ. 3. הרש (ארמין) נולד י"ח תשרי תרכ"ב. נשא ביום י"א שבט תרמ"ח בסענטעש (מחוז טשאנגראד) את זו' יאסא בת פארקאש קאהן ויוליא לבית פיקסל, ילידת סארוואש, בת 21. 4. יעקב יהושע, נולד א' תשרי תרכ"ד.

נפטר כ"ב חשון תרכ"ד. 5. מאיר יעקב, נולד י' חשון תרכ"ה. 6. דינה רייצל (גיזעללא) נולדה י' סיון תרכ"ז. 7. יודא אדוארד, נולד כ"ה סיון תרכ"ט. 8. טוביאש. 9. תאומו בנימין, נולדו תרל"א. 10. פראדל (פראנצ'סקא) נולדה סיון תרל"ב. 11. אדולף וילמוש, נולד כ"ג תשרי תרל"ו. 12. יוסף ליב, נולד ט"ז כסליו תרל"ח.

מערכת עלי זכרון

מיסודו של הרב משה אלכסנדר זושא קינסטליכער זצ"ל
הכתובת לקבלת הגיליון ושליחת מאמרים alyzecharon@gmail.com

© כל הזכויות שמורות